

**СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН БАЯНГОЛ СУМЫН 2-Р БАГИЙН НУТАГТ БАЙРЛАХ
“БАГА МУХАРЫН АМ”-ЫН 2025 ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛСЭН БАЙГАЛЬ
ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН**

/АШИГТ МАЛТМАЛЫН ТУСГАЙ ЗӨВШӨӨРЛИЙН ДУГААР: MV-022116/

/АЖ АХУЙН НЭГЖИЙН РЕГЕСТРИЙН ДУГААР-6622844/

ХЯНАСАН:

Сэлэнгэ аймгийн Байгаль орчны асуудал
хариуцсан мэргэжилтэн

БИЕЛЭЛТИЙНГ ТАЙЛАГНАСАН:

“САРТУУЛ ОРД” ХХК-ийн гүйцэтгэх захирал

Н.Өлзийбаяр

БОЛОВСРУУЛСАН:

“САРТУУЛ ОРД” ХХК-ийн

Байгаль орчны мэргэжилтэн

Б.Отгонжаргал

2025 он

**“САРТУУЛ ОРД” ХХК-ийн 2025 оны байгаль
орчны менежмент төлөвлөгөөний биелэлтийн
тайлан**

ГАРЧИГ

ҮЙЛДВЭРИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА	2
ТӨСӨЛ ХЭРЭГЖИЖ БУЙ НУТГИЙН БАЙГАЛЬ, НИЙГЭМ ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТӨЛӨВ БАЙДЛЫН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА	3
ТӨСЛИЙН ГОЛ БА БОЛЗОШГУЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ	13
БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТУХАЙН ЖИЛИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ГОЛ ЗОРИЛТ.....	14
БҮЛЭГ 1. СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ	15
БҮЛЭГ 2. НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ.....	32
БҮЛЭГ 3. БИОЛОГИЙН ОЛОН ЯНЗ БАЙДЛЫН ДҮЙЦҮҮЛЭН ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ БИЕЛЭЛТ	34
БҮЛЭГ 4. ТҮҮХ, СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ	35
БҮЛЭГ 5. ОСОЛ ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ	37
БҮЛЭГ 6. ХОГ ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ.....	40
БҮЛЭГ 7. ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨРИЙН БИЕЛЭЛТ.....	50
БҮЛЭГ 8. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ УДИРДЛАГА, ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ.....	54
БҮЛЭГ 8. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ АЙМАГ СУМЫН ОРОН НУТГИЙН ТӨРИЙН ЗАХИРГААНЫ БАЙГУУЛЛАГЫН ШААРДЛАГААР ХИЙСЭН АЖИЛ БОЛОН НӨЛӨӨЛЛИЙН БҮСИЙН ОРШИН СУУГЧДАД ТАЙЛАГНАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ.....	59
БАЙГАЛЬ ОРЧНЫГ ХАМГААЛАХ АЖЛЫН НИЙТ ЗАРДЛЫН ХЭМЖЭЭ.....	63
ДҮГНЭЛТ.....	64
ТАЙЛАНГИЙН ХАВСРАЛТУУД.....	65

“САРТУУЛ ОРД”ХХК-ийн 2025 оны байгаль орчны менежмент төлөвлөгөөний биелэлтийн тайлан

ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

Компанийн товч танилцуулга: Сартуул орд ХХК нь 2020 онд байгуулагдсан уул уурхайн зөвөлгөө өгөх, уул уурхайн тоног төхөөрөмжийн худалдаа, газар тариалан, аялал жуулчлалын чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулдаг үндэсний компани юм.

АМГТГ-ын ГУУКХ-ээс 2021 оны 9-р сарын 29-ний өдөр XV- 021935 тоот хайгуулын тусгай зөвшөөрөл олгосны дагуу Сэлэнгэ аймгийн Баянгол сумын нутагт орших Овоот толгой нэртэй газар гүйцэтгэсэн хайгуулын ажлаар Бага мухарын амны дунд хэсгийн ХШ-100-аас ХШ-108-ын хооронд орших алтны шороон ордын нөөцийг тооцон ЭБМЗ-өөр батлуулсан байна.

Улмаар АМГТГ-ын Кадастрын хэлтсийн даргын 2022 оны 04-р сарын 27 өдрийн 202 тоот шийдвэрээр MV-022116 дугаартай ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл авсан.

Байгаль орчны баримтлах зарчим: Манай компани нь дараах зорилтуудыг дэвшүүлж ажилладаг.

Үүнд:

- Байгалийн нөөц баялагийг урт удаан хугацаанд тогтвортой, үр ашигтай зохистой ашиглах, нөхөн сэргээх талаар баримталж ирсэн төрийн бодлогыг хэрэгжүүлж, эрх бүхий байгууллагаас баталсан байгаль орчны стандарт, хэм хэмжээ, дүрэм журмыг чанд сахин биелүүлж, дотоодын болон хөндлөнгийн байгаль орчны хяналтыг тогтмол гүйцэтгэх;
- Улсын болон орон нутгийн хэмжээнд тогтвортой үйл ажиллагаа явуулдаг байгаль орчныг хамгаалах чиглэлийн төрийн болон төрийн бус байгууллагуудтай хамтран ажиллах;
- Байгалийн нөөц ашиглалтын үр ашгийг өндөр түвшинд байлгах зорилгоор тогтмол судалгаа шинжилгээ явуулж орчин үеийн үр ашигтай техник, технологийг үйлдвэрлэлдээ тууштай нэвтрүүлэх;
- Үйлдвэрлэл, уул уурхайн үйл ажиллагаа явуулж байгаа орон нутгийн иргэдийн соёл, өв уламжлалыг хүндэтгэх хамгаалах, тэдний биет өв, ёс заншлын талаархи мэдээлэл, тэдгээрийн ач холбогдлыг компанийн ажилчдад тогтмол таниулах;

“САРТУУЛ ОРД”ХХК-ийн 2025 оны байгаль орчны менежмент төлөвлөгөөний биелэлтийн тайлан

Бидний эрхэм зорилго: Компаний үйл ажиллагаа, үйлдвэрлэлийн бүхий л үе шатанд байгаль орчинд үүсэж болох аливаа сөрөг нөлөөллийг хамгийн бага байлгах талаар анхааран ажиллах, байгалийн нөөцийг удаан хугацаанд тогтвортой ашиглах нь компанийн нэн тэргүүний зорилго болно.

Бидний дээдлэх үнэт зүйлс: Компани нь уурхайн төслийг боловсруулах шатнаас үйл ажиллагааныхаа бүх хүрээнд байгаль орчны асуудлыг байнга анхаарч Монгол улс болон олон улсын хэмжээнд мөрдөж буй уур амьсгалын өөрчлөлт, байгаль орчны холбогдолтой хууль, журам, гэрээ хэлэлцээрийг дагаж мөрдөнө.

Эх орон, төрсөн нутаг, усаа хайрлан хамгаалах нь компанийн бүх ажилчид албан хаагчдын үнэт зүйл болох учиртай.

ТӨСӨЛ ХЭРЭГЖҮҮЛЖ БУЙ НУТГИЙН БАЙГАЛЬ, НИЙГЭМ ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТӨЛӨВ БАЙДЛЫН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

Төслийн байршил: Бага Мухарын амны дунд хэсгийн ХШ100-108 шугамын хооронд орших алтны шороон орд нь Сэлэнгэ аймгийн Баянгол сумын нутагт Улаанбаатар хотоос баруун хойш 135 км, Сэлэнгэ аймгийн төв Сүхбаатар хотоос урагшаа 185 км, Сэлэнгэ аймгийн Мандал сумын төвөөс баруун хойш 60 км, тухайн талбай орших Баянгол сумын төвөөс 40 км зайтай оршино.

Ордын нөөц: Бага Мухарын амны дунд хэсгийн алтны шороон ордын ХШ-100- аас ХШ-108- ын хооронд 2021 онд гүйцэтгэсэн хайгуулын ажлын үр дүнгийн тайланг (Ордын нөөц 2022 оны 01 дүгээр сарын 15-ны байдлаар) ЭБМЗ-ийн хурлаар хэлэлцэж, 2022 оны 02 сарын 18-ны өдрийн ЭБМЗ-ийн хуралдааны ХХ-02-05 тоот дүгнэлтийг үндэслэн ҮГА¹-ны даргын 2022 оны 03 сарын 24-ний өдрийн дугаар 4-23 тушаалаар алтны нөөцийг бодитой (В) зэрэглэлээр шлихээр 78.57 кг, хими цэврээр 70.01 кг, боломжтой (С) зэрэглэлээр шлихээр 12.97 кг, хими цэврээр 11.56 кг, нийт бодитой болон боломжтой зэрэглэлээр шлихээр 91.54 кг, химийн цэврээр 81.57 кг нөөцийг ашигт малтмалын нөөцийн Улсын нэгдсэн тоо бүртгэлд бүртгэсэн байна. Орд нь III бүлгийн шороон ордод хамаарна.

Ил уурхай: Бага Мухарын амны дунд хэсгийн ХШ-100-аас ХШ-108-ын хоорондох алтны шороон орд нь 1 давхаргаас бүрдэнэ. Алт агуулсан элсний давхаргын дундаж зузаан 2.46 м, давхаргын урт 950.0 м, давхаргын өргөн 40.0-105.0 м, хучаас хөрсний дундаж зузаан 36.7 м байна. Ордын уул геологийн нөхцөл, элсний биетийн хэлбэр ба байршил, хучаас хөрсний зузаан зэрэгт үндэслэн ил

“САРТУУЛ ОРД”ХХК-ийн 2025 оны байгаль орчны менежмент төлөвлөгөөний биелэлтийн тайлан

уурхайн аргаар, автотээвэртэй гадаад болон дотоод овоолготой ашиглалтын системээр ашиглахаар ТЭЗҮ-ийг боловсруулав. Уулын ажлын төлөвлөлтөөр ил уурхайн хүрээнд 592 мг/м^3 (шлихээр) алтны дундаж агуулгатай 132.6 мян.м^3 элс, үүнээс бодитой (В) зэрэглэлээр шлихээр 68.49 кг, хими цэврээр 61.04 кг, боломжтой (С) зэрэглэлээр шлихээр 10.03 кг, хими цэврээр 8.94 кг, нийт бодитой болон боломжтой (В+С) зэрэглэлээр шлихээр 78.52 кг хими цэврээр 69.97 кг алтны нөөц өртөж байна. Ил уурхайн олборлолтын үеийн элсний бохирдлын тооцоог хийхдээ элсний давхаргын тааз болон улны талбайг тооцож улнаас 20 см, таазнаас 10 см-ээр бохирдуулж авахаар тооцсон. Ил уурхайг ашиглах явцад олборлолтын үеийн хаягдал болон тээвэрлэлтийн үеийн хаягдал үүсэхгүй байхаар тооцоход 536 мг/м^3 (шлихээр) алтны агуулгатай 146.5 мян.м^3 үйлдвэрлэлийн нөөц ба үүнээс 85%- ийг буюу 124.4 мян.м^3 бодитой (В) зэргийн нөөц, 15%-ийг буюу 22.2 мян.м^3 боломжтой (С) зэргийн нөөц тус тус эзэлж байна. Хөрс хуулалтын хэмжээ $2,790.7 \text{ мян.м}^3$ ба хөрс хуулалтын итгэлцүүр $19.1 \text{ м}^3/\text{м}^3$ байна.

Элс угаан баяжуулах хэсэг: Алт агуулсан элсний найрлага, шинж чанар, технологийн туршилт судалгааны үр дүнд үндэслэн шороон ордын элсийг гравитацийн технологийн аргаар баяжуулах бөгөөд ашиглалтын 5 сарын хугацаанд алтны дундаж агуулга нь 0.536 гр/м^3 , 146.52 мян.м^3 элс олборлон, угаан баяжуулах хэсэгт гравитацийн технологийн аргаар 92.6%-ийн металл авалттай 64.79 кг алт /химийн цэврээр/-үйлдвэрлэнэ.

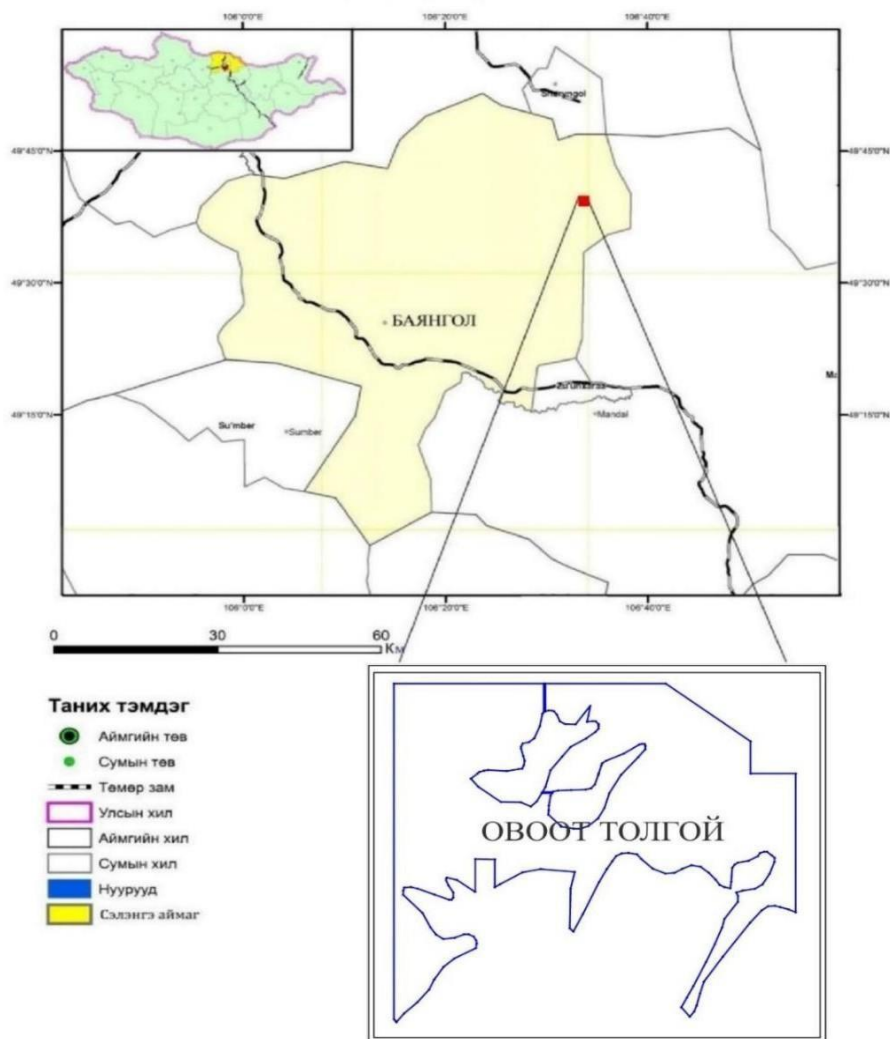
Усан хангамж: Уурхайн унд-ахуйн буюу хотхоны усны хэрэглээг лицензийн талбайд байгуулсан худгаас хангана. Харин угаан баяжуулах хэсэг болон ил уурхайн усны хэрэглээг уурхайн шүүрэлтийн усыг цуглуулж хангана. Ил уурхайд шүүрч орж ирэх усыг “Их худаг”- ийн аргаар тооцоход тухайн сарын ил уурхайн карьераас хамаарч $2060.4 \text{ м}^3/\text{хон}$ буюу 23.8 л/с шүүрч орж ирэхээр байна. Энэ нь уурхайн нийт усны хэрэглээ болох 15.94 л/с-ийг хангаж байна. Ил уурхайд шүүрч орж ирэх усыг зумпанд цуглуулах ба зумпнаас угаан баяжуулах хэсгийн цэвэр усан сан руу татаж ашиглана.

Цахилгаан хангамж: Бага Мухарын амны дунд хэсгийн алтны шороон ордын цахилгааны хэрэглээг Шарын гол сумын 110/6кВт-ын хүчдэлтэй 21-р дэд станцаас Буянтын станц руу 11 км 6/10кВт-ын дэд станцаас салбарлуулан 3.8 км-

ийн урттай 10кВт-ын хүчдэлтэй цахилгаан дамжуулах агаарын шугам татан хангахаар ТЭЗҮ-д тусгасан.

Төслийн талбайн ерөнхий мэдээлэл: Овоот толгой нэртэй MV-022116 тоот ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн талбайд орших Бага Мухарын амны дунд хэсгийн ХШ-100-аас ХШ-108-ын хооронд орших алтны шороон орд нь Сэлэнгэ аймгийн Баянгол сумын нутагт оршино. Тус ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн талбай нь Улаанбаатар хотоос баруун хойш 135 км, Сэлэнгэ аймгийн төв Сүхбаатар хотоос урагшаа 185 км, Сэлэнгэ аймгийн Мандал сумын төвөөс баруун хойш 60 км, Сэлэнгэ аймгийн сумын төвөөс зүүн тийш 40 км-т оршино. Төслийн талбай нь Нарангийн голын дунд хэсэгт, түүний зүүн гар талын салаанууд болох Их Мухарын амны эхэн хэсэг, Бага мухарын амны дунд хэсэг орчмыг хамарсан байдаг. Газар зүйн 1:200000-ны номенклатурын М-48-XXIX хавтгай, 1:100000-ны номенклатурын М-48-105 хавтгайд байрлана.

Зураг 1. Төслийн талбайн байршлын зураг

2.1. Төслийн талбайн физик газарзүй

Байгаль, цаг уурын нөхцөл: Төслийн талбай нь өвөл хавартаа хахир хүйтэн, зун намартаа чийглэгдүү сэрүүн эх газрын эрс тэс уур амьсгалтай нутагт хамаарна. Салхины ноёлох чиглэл нь өвлийн саруудад өмнө чиглэлүүдийн, хаврын саруудад баруун хойноосоо зүүн урагш чиглэлийн, зуны саруудад баруун өмнөөс зүүн хойд чиглэлийн, намрын саруудад баруун өмнөөс зүүн хойд чиглэлүүдийн давтагдал хамгийн их ба салхины дундаж хурд хаврын сард 4.3-6.4 м/с, бусад улиралд 2.5-5м/с байна. Жилийн дундаж агаарын температур -0.9°C ба зундаа дунджаар $+18.8^{\circ}\text{C}$, өвөлдөө дунджаар -25°C байх бөгөөд хамгийн их халуун нь 7-8-р сард $+39.4^{\circ}\text{C}$, хамгийн их хүйтэн нь 1-2-р сард -43°C хүрдэг гэжээ. Жилд орох хур тунадасны хэмжээ 260-300 мм, нийт хур тунадасны 90% гаруй нь зөвхөн зуны улиралд унадаг байна.

Баянгол, Нарангийн гол болон түүний салбар жижиг голуудын хөрсний хөлдөлт, гэсэлт нь тухайн жилийн цаг агаарын хүчин зүйлээс шалтгаалдаг. Хөрсний хөлдөлт нь дунджаар 10 дугаар сарын дундаас дараа жилийн 5 дугаар сарын дунд хүртэл 200 гаруй хоног гадаргуугийн 2.7-3.8 м гүн хэсэгт явагддаг байна. Хөрсний гэсэлт дунджаар 4 дүгээр сарын эхнээс 6 дугаар сарын эхний хооронд явагдана. Хөрсний хөлдөлтийн гүн нь хөрсний чийг, механик бүрэлдэхүүнээс хамаарч шавар шавранцарт 2.7 м, элсэнцэрт 2.9 м, элсэнд 3.4 м, хайрга, хайрганцар хөрсөнд 3.8 м байдаг байна.

Уул зүй: Төслийн талбай нь газар зүйн байршлын хувьд Хойд Хэнтийн хүдрийн бүсийн төвийн хэсэгт, газар зүйн мужлалын хувьд Хэнтийн уулархаг их мужийн, Хэнтийн мужийн, Бага Хэнтийн дэд мужийн захын тойрогт хамаарагдана. Газрын гадаргуугийн хувьд хэрчигдэл багатай, усан сүлжээний нягтшил өндөртэй үнэмлэхүй болон харьцангуй өндөржилт ихтэй, хөрс, ургамлын бүрхэвч сайн хөгжсөн талбай болно. Талбайн болон дүүргийн хувьд баруун хойд хэсгээр томоохон хөндий, нам уулс, гүвээ толгодорхог гадаргуу, бусад хэсгийг дунд өндөрлөг уулс эзэлнэ.

Төслийн талбай нь дунд өндөрлөгтэй уулсын мужид хамаарах бөгөөд сайр жалгаар нилээд хэрчигдсэн, дүүрэг нутгийн хувьд хамгийн нам цэг нь талбайгаас хойш орших Баянголын хөндийд 902.2 м м байдаг бол хамгийн өндөр цэг нь талбайгаас өмнө хэсэгт орших Индэртийн нурууны салбар уулсын нэг болох Хөх Асгат уул 1522.9 м өндөртэй байна. Дүүрэг нутгийн уулсын харьцангуй өндөр нь 100-300 м-ийн хооронд хэлбэлзэнэ.

“САРТУУЛ ОРД”ХХК-ийн 2025 оны байгаль орчны менежмент төлөвлөгөөний биелэлтийн тайлан

Орд орчмын хамгийн нам цэг нь тусгай зөвшөөрлийн талбайн зүүн хойд өнцөгт байх бөгөөд энд цооногийн өндрийн хэмжилтээр 1019 м бол хамгийн өндөр цэг нь талбайн урд захад 1160 м орчим, харьцангуй өндөр нь 50-150 м байна.

Усан сүлжээ: Тус шороон орд нь Монгол орны усны сав газрын харьяаллаар Сэлэнгэ аймгийн Баянгол сумын Хараа голын сав газарт харьяалагддаг. Төслийн талбайн усан сүлжээнд талбайн баруун захаар Их Мухарын, зүүн талаар Бага Мухарын горхинууд урсана. Эдгээр горхинууд нь жижиг хэмжээтэй бөгөөд тэдгээрээс хамгийн том болох Их мухартын гол нь 1-2 м өргөнтэй, 0.5-0.8 м-ийн гүнтэй урсгал түргэнтэй горхи юм. Бага мухартын горхи нь 1 м хүртэл өргөнтэй, 0.5 м хүртэл гүнтэй жижиг горхи юм. Эдгээр горхинууд нь байнгын тогтмол урсгалтай бөгөөд тэдгээрийн ус нь 10-р сарын сүүл үеэс хөлдөж, хавар 4-р сарын эхэн үеэр гэсдэг байна.

Ургамал, амьтны аймаг: Төслийн талбай нь экологи газарзүйн хувьд ойт, уул хээрийн бүслүүр гэж нэрлэж болох өвөрмөц ландшафтыг үүсгэж тогтсон бөгөөд уулын энгэр хажуугийн хэсэгт ойт хээрийн бүс ээлжлэн солигддог байна. Ой мод нь уулын арын хажуу дагуу ургах ба хээрийн бүс нь уулын өвөр, энгэр бэл, уулс хоорондын хөндий хоолойгоор ажиглагдаж байдаг. Уг нутаг нь Монгол орны хангайн бүсийн шинжийг илэрхийлсэн, ургалт харьцангуй шигүү 1 м^2 талбайд ургасан ургамлын тоо 60-100, өндөр нь 4-14 см хооронд хэлбэлзэх ба Хангайн хэв шинжийн нам уулсын нийлмэл цэцэгтэн, үетэн, буурцагтнаас гадна холтсон цэцэгтэн, тэргүүлэгч цэцэгтэн гэх зэрэг ерөнхийдөө түгээмэл байдаг овгууд нэлээд чухал үүрэг гүйцэтгэнэ. Наран голын дүүргийн амьтны аймаг баян, төрөл зүйл олонтой төвийн болон ойт хээрийн бүсийн хөхтний бүлгийн, олон зүйлийн туурайтан, махан идэштэн оршдог нутаг юм. Төрөл бүрийн олон наст ургамал, үетнээс шивээт хялгана, хазаар өвс, хиаг, ерхөг, ботууль түүнчлэн агь, бударгана, цахилдаг зэрэг ургамал зонхилж ургана.

Дэд бүтэц, хүн ам: Төсөл хэрэгжих талбай нь Монгол орны төвийн бүсэд оршдог тул дэд бүтцийн хөгжил харьцангуй сайн. Замын Үүд-Алтанбулагийн босоо тэнхлэгийн засмал замаас 38 км зайд орших бөгөөд орон нутгийн шороон замаар саадгүй нэвтрэх боломжтой, Шарын гол сумаас 20 км зайд орших бөгөөд тус сум нь Транс-Монголын гол төмөр замтай 45 км урт биеэ даасан салаа замаар холбогддог.

Баянгол сум болон Шарын голын уурхай нь Төвийн цахилгаан дамжуулах сүлжээнд холбогдсон эрчим хүчний найдвартай эх үүсвэртэй. Мөн уг ордоос 5.0 км-г орших Шанд довын тариа бригад нь Шарын гол хоттой өндөр хүчдэлийн /6000в/

“САРТУУЛ ОРД”ХХК-ийн 2025 оны байгаль орчны менежмент төлөвлөгөөний биелэлтийн тайлан

шугамаар холбогдсон, талбайгаас баруун хойш 7.0 км-т Шарын гол болон Баянгол сумыг холбосон өндөр хүчдэлийн шугам байдаг. Төсөл хэрэгжих талбайд хамгийн ойр орших Баянгол сум нь нийт 1590 өрхтэй, 5700 гаран хүн амтай.

Сумын хэмжээнд 100 гаруй аж ахуйн нэгж үйл ажиллагаагаа тогтмол явуулдаг. ХАА, газар тариалангийн үйлдвэрлэл болон уул уурхайн аж ахуйн нэгжүүд дийлэнх хувийг эзлэнэ.

Ил уурхайн хүчин чадал орд ашиглах хугацаа, ажлын горим

Ил уурхайн хүчин чадлыг төсөл захиалагч компанийн ажиллахад бэлэн байгаа уурхайн тоног төхөөрөмжийн хүчин чадал, элс угаан баяжуулах цехийн хүчин чадалд тулгуурлан, сар бүр ил уурхайн уулын ажлыг жигд байлгах зорилт тавин төлөвлөлөө. Ил уурхай нь сард 510.0 мян.м^3 уулын цул хөдөлгөж, элс угаах цехийг тогтмол 30 мян.м^3 элсээр ханган ажиллана. Уг хүчин чадалд тулгуурлан ордын ашиглалтын хугацааг тооцоход 6 сар байна.

Ил уурхайн ажлын горим: Ил уурхайн ажилчид 14/14 хоногийн ээлжийн системээр ажиллах ба хоногт 2 ээлжээр, ээлжийн үргэлжлэх хугацаа 12 цаг байна. Уурхайн хөрс хуулалтын ажлыг 5-р сараас 10-р сар хүртэл, элс угаалтын ажлыг 6-р сараас 10-р сар хүртэл үргэлжлэхээр тооцоолж ТЭЗҮ-ийг боловсруулав. Ил уурхайн ажлын горимыг дараах хүснэгтээр үзүүлэв.

Ил уурхайн уулын ажлын календарчилсан төлөвлөлт: Ил уурхайн уулын ажлын календарчилсан төлөвлөлтийг ордын уул геологийн нөхцөл, элс угаах цехийн хүчин чадал болон олборлолтод ажиллах техникүүдийн хүчин чадалд тулгуурлан гүйцэтгэсэн. Орд ашиглалтын 6 сарын хугацаанд нийт 2.9 сая.м^3 уулын цул үүнээс 146.5 мян.м^3 элс олборлож, 2.8 сая.м^3 хөрс хуулна. Хөрс хуулалтын дундаж коэффициент $19.1 \text{ м}^3/\text{м}^3$ байна.

Элс олборлолтын төлөвлөгөө: Ордын элс олборлолтын төлөвлөгөөг төсөл захиалагчаас ирүүлсэн ТЭЗҮ боловсруулах техникийн ажлын даалгавар, угаан баяжуулах хэсгийн хүчин чадалд тулгуурлан сард дунджаар 30.0 мян.м^3 , орд ашиглалтын 6 сарын хугацаанд 146.5 мян.м^3 элс олборлохоор төлөвлөсөн.

Хөрсний овоолгын төлөвлөгөө: Ашиглалтын эхний сард хуулах хөрсийг элс угаах далан барихад ашиглах ба далангийн хэмжээ 550.0 мян.м^3 хэмжээтэй байна. Ашиглалтын 2 дахь сараас эхлэн хуулсан хөрсийг ил уурхайн ашиглагдсан орон зайд

“САРТУУЛ ОРД”ХХК-ийн 2025 оны байгаль орчны менежмент төлөвлөгөөний биелэлтийн тайлан

дотоод овоолго үүсгэх замаар хураана. Ашиглалтын хугацаанд нийт сийрэгжсэнээр 3.1 сая.м³ хөрс дотоод овоолгод хураана.

Ил уурхайн олборлолт дууссаны дараа элс угаах даланд ашигласан хөрсийг мөн уурхайн ашиглагдсан орон зайг дүүргэж овоолно.

Элсний овоолго: Элс угаалтын ажил ил уурхайн уулын ажлаас 1 сарын дараа эхлэхээр тооцоолж ТЭЗҮ-ийг боловсруулсан. Элс угаан баяжуулах цехийг ажиллаж байх үед элсээр тасралтгүй хангах үүднээс угаах баяжуулах хэсгийн хүчин чадлаас хамааран 7-21 хоногийн элсний бэлтгэгдсэн нөөцтэй байхаар тооцоолж элсний овоолгын ажлыг төлөвлөж ажилласан.

Ил уурхайн уулын ажлын механикжуулалт:

Орд ашиглалтын хугацаанд нийт 2.9 сая.м³ уулын цул үүнээс 146.5 мян.м³ элс олборлож, 2.8 сая.м³ хөрс хуулна. Хөрс хуулалтын дундаж коэффициент 19.1 м³/м³ байна. “Сартуул Орд” ХХК нь өөрийн тоног төхөөрөмжөөр олборлолтын ажлыг явуулдаг.

Энэхүү ТЭЗҮ-д олборлолтын ажлыг уг тоног төхөөрөмжүүдээс явуулахаар тусгалаа. Ил уурхайн хөрс хуулалтын ажилд 7 м³ утгуурын багтаамжтай PC-1250SP-7 маркийн урвуу утгуурт экскаватор, элс олборлолтын ажилд 1.6 м³ утгуурын багтаамжтай Komatsu PC-300 маркийн экскаватор, хөрс тээвэрт 55 тн даацтай MT86H маркийн автосамосвал, элс тээвэрт 20 тн даацтай HOWO336 маркийн автосамосвал, хөрсний овоолго, шимт хөрсний овоолго болон шимт хөрс хуулах ажил, ил уурхайн мөргөцөгт CAT-D9T маркийн бульдозер ажилласан.

Элсний овоолго болон туслах ажилд ажиллах тоног төхөөрөмжийн тооцоо:

Орд ашиглалтын 7 сарын хугацаанд нийт 146.52 мян.м³ элс олборлоно. Элсний овоолго, зам, өндөр хананы аюулгүйн хөмсөг тавих болон бусад туслах ажлуудыг 3 м³ утгуурын багтаамжтай SDLG-LG953 маркийн утгуурт ачигч ажилласан. Техникийн бүтээлийн тооцоогоор ил уурхайн ашиглалтын саруудад SDLG-LG953 маркийн 3 м³ утгуурын багтаамжтай утгуурт ачигч 2 ш шаардлагатай байна.

Ил уурхайн зам арчилгаа болон усалгаанд ажиллах тоног төхөөрөмжийн тооцоо: Уурхайн замын нөхцөл байдлаас автосамосвалын хөдөлгөөний эрчим, бүтээл, эвдрэл гэмтэл зэрэг хамаардаг. Иймд уурхайн замыг байнга засаж сайжруулан ашиглах

“САРТУУЛ ОРД” ХХК-ийн 2025 оны байгаль орчны менежмент төлөвлөгөөний биелэлтийн тайлан

ба хуурайшилт ихтэй улирлуудад замыг усалж тоос шороо босохоос урьдчилан сэргийлэх ажлуудыг хийж гүйцэтгэнэ.

Дэд бүтэц: Бага Мухарын амны дунд хэсгийн алтны шороон орд нь Сэлэнгэ аймгийн Баянгол суманд дэд бүтэц хөгжсөн бүс нутагт оршдог. Төсөл хэрэгжүүлэгч “Сартуул Орд” ХХК нь дэд бүтцийн бүх асуудлыг Монгол Улсын хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж буй хууль журмын дагуу хийж гүйцэтгэж ажилласан.

Цахилгаан хангамж: Шарын гол сумын 110/6кВт-ын хүчдэлтэй 21-р дэд станцаас Буянтын станц руу 11 км 6/10кВт цахилгаан дамжуулах агаарын шугам татсан байдаг бөгөөд Бага мухарын амны дунд хэсгийн алтны уурхай руу тус дэд станцаас салбарлуулан 3.8 км-ийн урттай 10кВт-ын хүчдэлтэй цахилгаан дамжуулах агаарын шугам татаж уурхайг цахилгаанаар хангаж ажилласан.

Цахилгааны хэрэглээ: Ил уурхай, угаан баяжуулах хэсэг, хотхон болон бусад ашиглалтын туршид цахилгаан эрчим хүч хэрэглэх цахилгаан хэрэглэгчдийн цахилгаан ачаалал, тэдгээрийн цахилгаан эрчим хүчний зарцуулалтыг тооцов. Уурхайн ашиглалтын үед цахилгааны үндсэн гурван хэрэглэгч байна.

Үүнд:

- Ил уурхай
- Угаан баяжуулах хэсэг
- Хотхон

Ил уурхайн цахилгааны хэрэглээ: Ил уурхайн цахилгааны хэрэглэгчдэд засварын газрын тоног төхөөрөмжүүд болох компрессер, гагнуурын аппарат, дугуй задлагч болон гэрэлтүүлэг зэрэг багтана.

Угаан баяжуулах хэсгийн цахилгааны хэрэглээ: Угаах баяжуулах хэсгийн цахилгааны хэрэглэгчдэд скруббер, баяжуулах ширээ, усны насос, цэвэр усны насос зэрэг үндсэн тоног төхөөрөмжүүд багтана.

Хотхоны цахилгааны хэрэглээ: Хотхоны цахилгааны хэрэглэгчдэд уурхайн ажилчдын хоол унд болон ариун цэврийг хангахад ажиллах тоног төхөөрөмжүүд багтана.

Төслийн нийт цахилгааны хэрэглээ: Орд ашиглалтын хугацаанд цахилгааны хэрэглээ 488.48 МВт ба сард дунджаар 82.62 МВт байна.

Уурхайн усан хангамж: Уурхайн унд-ахуйн буюу хотхоны усны хэрэглээг төсөл хэрэгжих шатанд гүний худаг өрөмдөн хангах бөгөөд хөрөнгө оруулалтыг эдийн засгийн тооцоонд тусгав. Хотхоны дэргэд ундны ус хадгалах зориулалттай 20 м³-ийн сав байрлуулах ба 2-3 хоногт нэг удаа цэнэглэнэ. Харин ил уурхай болон угаан баяжуулах

“САРТУУЛ ОРД”ХХК-ийн 2025 оны байгаль орчны менежмент төлөвлөгөөний биелэлтийн тайлан

хэсгийн усны хэрэглээг шүүрэлтийн усаар хангана. Ил уурхайд шүүрч орж ирэх усыг “Их худаг”-ийн аргаар тооцоход тухайн жилийн ил уурхайн карьераас хамаарч 21.3-23 л/с шүүрч орж ирэхээр байна. Энэ нь угаан баяжуулах хэсэг болон ил уурхайн усны хэрэглээ болох 14.63 л/с-ийг хангаж байна. Ил уурхайд шүүрч орж ирэх усыг зумпанд цуглуулах ба зумпнаас угаан баяжуулах хэсгийн цэвэр усны болон эргэлтийн усан сан руу татаж ашиглана. Мөн цаашид ашиглалтын явцад цооногийн аргаар ус шүүрүүлэлтийг хийх, нөөцлөх аргачлалыг судлахыг захиалагчид зөвлөж байна. Уурхайн ашиглалтын үеийн усны нийт хэрэглээг технологийн тооцоо болон уул уурхайн салбарын нормд үндэслэн тооцсон ба цэвэр усны дараах гурван гол хэрэглэгчид байна. **Үүнд:**

- Ил уурхай
- Угаан баяжуулах хэсэг
- Хотхон

Ил уурхайн усны хэрэглээ: Ил уурхайн усны хэрэглэгчдэд уурхайн зам, талбайн усалгаанд ажиллах техник, тоног төхөөрөмжүүд байна.

Ил уурхайн усны хэрэглээнд 0.3 л/с усны эх үүсвэр шаардлагатай ба орд ашиглалтын 7 сарын хугацаанд хоногт 25.95 м^3 /хоног ус хэрэглэхээр байна.

Элс угаан баяжуулах хэсгийн цэвэр усны хэрэглээ: Элс угаан баяжуулах хэсэгт ашиглах усыг БОНХАЖ-ын сайдын 2015 оны 07 дугаар сарын 30-ны өдрийн А/301 дугаар тушаалын 2 дугаар хавсралтын дагуу шаардагдах усны хэмжээг тооцсон. Эргэлтийн ус ашиглалт ойролцоогоор 76% орчим байна.

Хотхоны усны хэрэглээ: Уурхайд байрлах ажилчны тоо хамгийн ихдээ 100 хүн, нэг хүний хоногт хэрэглэх усны хэмжээг БОНХАЖ-ын сайдын 2015 оны 07 дугаар сарын 30-ны өдрийн А/301 дугаар тушаалын 7 дугаар хавсралтын дагуу 150 л/хоног хүн байхаар тооцсон.

Төслийн нийт усны хэрэглээ: Орд ашиглалтын хугацаанд 172.6 мян.м^3 усыг зам усалгаа, элс угаан баяжуулах хэсэг, ажилчдын унд-ахуйн усны хэрэглээнд ашиглах бөгөөд 15.94 л/сек усны ундарга шаардлагатай байна.

Шатахуун түгээх станц, агуулах: Уурхайн түлшний сарын дундаж хэрэглээ 75.6тн, дизелийн масло 3.8тн, бусад төрлийн шатах тослох материал 0.57тн тус тус хэрэглэнэ. ШТМ-ыг 2 сарын нөөцтэй байхаар бодож түлш хадгалах 20тн-ын багтаамжтай ган сав 1 шир, дизелийн масло болон бусад тос материалыг зориулалтын савтай нь тус тус хадгалахаар төсөлд тусгав.

“САРТУУЛ ОРД”ХХК-ийн 2025 оны байгаль орчны менежмент төлөвлөгөөний биелэлтийн тайлан

ШТМ-ын агуулахыг гал, ариун цэвэр, эрүүл ахуйн шаардлагын норм дүрмийн дагуу байрлуулан зориулалтын тоноглолоор хангасан байна.

Авто зогсоол: Уурхайд дээр байнга ажиллах тоног төхөөрөмж нь уурхайн ачигч машин, экскаватор, утгуурт ачиг, бульдозер, уурхайн бусад ажилд суудлын машин, бага оврын ачааны машин, усалгааны машин байх бөгөөд эдгээр машинуудад зориулж машины түр зогсоол байгуулна.

Авто зам: Бага мухарын амны дунд хэсгийн алтны шороон ордын талбай нь Улаанбаатар хотоос Сэлэнгэ аймгийн Баруун хараа хот хүртэл 150 км хатуу хучилттай замаар, Баруун хараа сумаас Баянгол сум хүртэл сайжруулсан шороон замтай, бусад сум сууринтай шороон авто замаар холбогддог. Уурхайн тээвэр нь:

- Ил уурхайн дотоод тээвэр
- Уурхайн гадаргуугийн дотоод тээвэр
- Гадаад тээвэр гэсэн үндсэн 3 хэсгээс бүрдэнэ.

Гадаргуугийн тээвэр нь уурхайгаас гарах уулын цулыг хоосон чулуулгийн овоолго болон баяжуулах үйлдвэрийн элс хүлээн авах хэсэг хүртэл тээвэрлэнэ. Мөн хоосон чулуулгийг уурхайн ухшийг дүүргэх, дотоод овоолго үүсгэх зэрэг тээвэрлэлт хийгдэнэ.

Түүнчлэн усалгааны машин нь замын тоосжилтыг багасгах зориулалтаар ажиллана. Уурхайн дотоод хэрэгцээний машинуудын гүйлтийн жилийн төлөвлөлтийг дараах байдлаар илэрхийлэв. Үүнд:

1. Жийп, ачааны машин Маршрут:

- Улаанбаатар-Бага мухарын ам уурхай – 7 хоногт 1 удаа: км, жилд 15,600;
- Уурхай-Баянгол сум – 7 хоногт 1 удаа: 40км, жилд 4,160км.

2. Ажилчдын автобус. Маршрут:

- Улаанбаатар-Бага мухарын ам уурхай – 7 хоногт 1 удаа: км, жилд 15,600;
- Уурхай-Баянгол сум – 7 хоногт 1 удаа: 40км, жилд 4,160км.

3. Усалгааны машин. Маршрут:

- Уурхай – Худаг – 2 хоногт 1 удаа: 1км, жилд 365км;

Харилцаа холбоо: Төслийн талбайд хамгийн ойр суурин газар болох Шарын гол болон Баянгол сумын төв эдийн засаг, дэд бүтэц нь дунд зэрэг хөгжиж буй сууринд хамрагдана. Тус сум нь гурван багтай, 5,632 хүн амтай бөгөөд 90 орчим хувь нь халх, үлдсэн нь бусад угсаатнаас бүрдэх ба голлож тариалан, мал аж ахуй эрхэлж амьдардаг.

“САРТУУЛ ОРД”ХХК-ийн 2025 оны байгаль орчны менежмент төлөвлөгөөний биелэлтийн тайлан

Сумын төвд нь төр захиргааны байгууллага, соёлын төв, дунд сургууль, эмнэлэг, цэцэрлэг, холбоо, үүрэн телефоны дэд станц, ШТС, өндөр хүчдэлийн дэд станцууд бий.

Уурхайн нь холбоо харилцаандаа:

- Интернет үйлчилгээ- хэрэглэдэг
- Утасны холбоо – кемпээс 100 м зайнд бүх сүлжээ барьдаг.

ТӨСЛИЙН ГОЛ БА БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ

Нөхөн сэргээлтийн ажил: Тус төслийн хэмжээнд нийт 2,9 сая.м³ уулын цул үүнээс 146,5 мян.м³ элс олборлож, 2,8 сая.м³ хөрс хуулалтын ажлыг хийж гүйцэтгэхээр төлөвлөсөн.

Агаарын чанарт үзүүлэх гол ба болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд:

Тоос тоосонцор: Тээвэрлэлт, ачилт, буулгалтаас бага зэргийн тоосжилт үүсэх ба салхины хурдаас хамааран тархалтын хэмжээ ихэснэ. Харин уурхайн дотоод сүлжээний замын услагааг тогтмол хийж ажилласан тул тээврийн хэрэгслүүдийн улмаас үүсэх тоосжилтгүй байна.

Гадаргын болон гүний усанд үзүүлэх нөлөө: Уурхайн үйл ажилагаанаас гадаргын ил урсцуудад үзүүлэх нөлөөлөл байхгүй. Уурхайн талбай нь үерийн ус зайлуулах суваг шуудуутай учир аадар бороо болон үерийн ус талбайд тогтох нөхцөл үүсэхгүй. Үйлдвэрлэлийн явцад шаардагдах усыг ихэвчлэн хөрсний усаар хангадаг. Ундны болон үйлдвэрлэлийн усан хангамжийн эх үүсвэр нь гүний худаг бөгөөд ашиглалтын явцад шугам хоолой цоорч гүний ус алдагдах эрсдэлгүй.

Хөрсөн бүрхэвчинд үзүүлэх гол ба болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд: Тээвэрлэлтээс үүдэн хөрсний бүтэц эвдэрч, үржил шим буурч ургамал устгах, талхлагдах зэргээр нөлөөлөлд өртөх ба орчны гоо үзэмж буурна. Мөн шатах тослох материалын асгаралт, хөрсөн дээр хаясан хатуу, шингэн хог хаягдал зэрэг нь хөрсөн бүрхэвчинд сөрөг нөлөө үзүүлэх магадлалтай.

Хөрсөн орчныг хамгаалах, нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ нь ургамал, амьтан, усны нөөцийг хамгаалах үйл ажиллагаатай нягт уялдаатай юм.

Үйлдвэрийн талбайд ногоон байгууламж нэмэгдсэн бөгөөд тухайн орчинд бичил био орчин үүсэж, үйл ажиллагаанаас үүсэж болзошгүй газрын гадарга, хөрсөн бүрхэвчид үзүүлэх нөлөөллийг саармагжуулж байна.

Зэрлэг амьтан, мал: Зэрлэг амьтад автомашины чимээнээс дайжих, мал амьтан

“САРТУУЛ ОРД”ХХК-ийн 2025 оны байгаль орчны менежмент төлөвлөгөөний биелэлтийн тайлан

ухсан нүх сувагт унаж бэртэх, үхэж хорогдох зэрэг сөрөг үр дагавар гарч болзошгүйтэй холбогдуулан анхаарч ажилласан.

Ажилчид, оршин суугчийн эрүүл мэнд: Орчны тоосжилт, тоног төхөөрөмжийн ажиллагааны үед гарах дуу чимээ, ажиллагаа оршин суугчдын эрүүл мэндэд сөргөөр нөлөөлж, хөдөлмөрийн чадварыг бууруулж болзошгүй. Үүний зэрэгцээ үер, аянга цахилгаан зэрэг байгалийн гэнэтийн аюулд өртөж болзошгүй. Үйлдвэрлэлийн явцад ажилчид ажлын байрны аюулгүй ажиллагааны зааварчилгаа байнга өгч ажилласан.

БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТУХАЙН ЖИЛИЙН

ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ГОЛ ЗОРИЛТ

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг “Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай” хууль, Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын 2019 оны А/618 дугаар тушаалаар батлагдсан “Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө боловсруулах, хянан батлах, тайлагнах журам”-д заасан шаардлагын дагуу боловсруулсан болно. Байгаль орчныг хамгаалах арга хэмжээнүүдийг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлыг холбогдох журам, ерөнхий үнэлгээгээр тавигдсан шаардлагын дагуу урьдчилсан байдлаар тодорхойлж тусгаж ажилласан.

Байгаль орчны менежмент төлөвлөгөөний биелэлтийн тайлан нь БОМТ-нд тусгасан байгаль орчныг хамгаалах арга хэмжээнүүд нь зөвхөн “Сартуул орд” ХХК-ийн Бага мухарын амны алтны шороон ордыг ил уурхайн аргаар ашиглах төслийн үйл ажиллагаанаас байгаль орчинд нөлөөлөх сөрөг нөлөөллүүдийг бууруулах арга хэмжээ, шаардагдах хөрөнгө зардал, дагаж мөрдөх дүрэм журам, стандартуудыг нэгтгэн үзүүлсэн бөгөөд төсөл хэрэгжүүлэгч үйл ажиллагаа явуулж эхэлснээс хойш жил бүр энэхүү үнэлгээгээр тогтоогдсон гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд, тэдгээрийг арилгах бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөг хянан үзэж, шинэчлэн сайжруулж ажиллахыг зорилго болгож ажилласан.

Мөн БОХТ-ний ихэнх хэсэг БОХШХ-тэй нягт уялдах бөгөөд хэрэгжилтийн бүхий л хугацааны туршид газрын доорх ус, хөрсний чанар, ургамалжилт, амьтны аймагт гарч байгаа өөрчлөлтүүдийг тухай бүрт нь шинжилж, холбогдох арга хэмжээг жил бүрийн байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээх төлөвлөгөөндөө тусган хэрэгжүүлж ажиллаж байна. БОХТ-ний хэрэгжилтийн талаарх тухайн жилийн хяналт, үзлэгээр хэрэгжиж буй нутаг дэвсгэр, сөрөг өөрчлөлтүүдэд дүгнэлт хийн, БОХШ-ний

“САРТУУЛ ОРД”ХХК-ийн 2025 оны байгаль орчны менежмент төлөвлөгөөний биелэлтийн тайлан

ажлын үр дүнгүүдэд үндэслэн ажилласан.

Уурхайн үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаа нь 2025 оны 05 дугаар сарын 15-аас ажил эхэлсэн. 2025 оны 05 дугаар сарын 15-аас 2025 оны 11 дугаар сарын 01 хүртэл ажиллахаар төлөвлөсөн. 2025 оны 10 дугаар сарын 1-ны өдрийн байдлаар үйлдвэр нийт 50 хоног ажилласан байна.

Энэ онд сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах, компанийн байгаль орчны бодлогын зорилгод нийцүүлэн төслөөс байгаль орчинд учруулах сөрөг нөлөөллийг ямагт боломжит бага утганд тогтмол барих явдал нь бидний гол зорилго болно. Үүний тулд дараах зорилтыг дэвшүүлэн биелүүлж ажиллалаа. **Үүнд:**

- Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд тусгагдсан арга хэмжээнүүдийг хуваарийн дагуу авч хэрэгжүүлэх;
- Хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийг БОМТ-ний хуваарийн дагуу зохион байгуулах;
- Үйлдвэрийн үйл ажиллагааг орон нутгийн иргэн аж ахуй нэгж, байгууллагад танилцуулах, тэдгээртэй санал бодлоо солилцож, нутгийн иргэдтэй хамтран ажиллах;
- Компаниас боловсруулж, баталсан журам, зааварчилгааг өөрийн үйлдвэрийн онцлогт тохируулан хэрэгжүүлэх;
- Үйлдвэрийн орчны ногоон байгууламжийн талбайг зохих түвшинд нэмж, төлөвлөгөө боловсруулж, хэрэгжүүлэн биелэлтийг тус тус ханган ажилласан.

БҮЛЭГ 1. СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Байгаль орчныг хамгаалах менежментийн төлөвлөгөө нь байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээх талаар Байгаль орчныг хамгаалах тухай хуулиуд, шинээр гарч буй шаардлагатай уялдан байнга шинэчлэгдэж байх баримт бичиг төдийгүй уурхайн үйлдвэрийн технологи ажиллагааны үед байгаль орчныг хамгаалах, нэгэнт бий болсон сөрөг нөлөөллийг бууруулж, нөхөн сэргээх замаар байгаль орчинд ээлтэйгээр хэрэгжүүлэх арга замыг тодорхойлно.

ГАЗРЫН ДООРХ УСНЫ НӨӨЦӨД НӨЛӨӨЛЖ БОЛЗОШГУЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ, ТҮҮНИЙГ АРИЛГАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ХҮРЭЭНД ХИЙСЭН АЖЛУУДЫН БИЕЛЭЛТ:

- Байгаль орчны сургалтын хүрээнд ус хэмнэлт, зүй зохистой ашиглалт, түүний ач холбогдлын талаарх сургалтыг уурхайн 4 ээлжний 100-д ажилтнуудад сургалт зохион байгуулсан. (Зураг 2),

Зураг 2. Ажилчдад сургалт орж буй нь

Зураг 3. Сургалтын агуулга нь

- Усны тухай хуулийн 30.1.4 (ус авах цэг, газар доорх усны цооног, шугам хоолой бүрийг тоолууржуулах) заасны дагуу уурхайн унд ахуйн хэрэглээний ус болон, баяжуулах үйлдвэрийн шүүрлийн усны шугам хоолой бүрийн тоолуур баталгаажуулалтыг хийж лац тэмдэг байршуулж, баталгаат хугацааг 2027 он хүртэл сунгуулж ажилласан. (Зураг 4, Хүснэгт 1),

Хүснэгт 1. Тоолуурын бүртгэл

№	Худгийн нэр	Тоолуурын марк	Гэрчилгээний дугаар	Баталгаажуулалт	Тоолуурын голч/мм	Тоолуурын хүчин чадал	Лац	
							орох	гарах
1	Ундны ус	LX39-32	174031	2026.06.24	32	10 м3/ц	11953	11954
2	Шүүрлийн ус	LPLG-150	237703	2027.04.15	150	250 м3/ц	11909	11910

УСНЫ ТООЛУУРЫН БАТАЛГААЖУУЛАЛТЫН ГЭРЧИЛГЭЭ
№ ЭУ 237703

СТАНДАРТ, ХЭМЖИЛ ЗҮЙН ГАЗАР

ашиглаж байгаа (хэрэглэгчийн нэр)-Д
хэмжих хязгаартай, 150 мм-ийн голчтой № 2408004012 м³/ц
халуун, хүйтэн усны тоолуурыг № 017 лацаар битүүмжилж
(доогуур зураг) 2027 оны 04-р сарын 15-ны өдөр хүртэл улсын
баталгаажуулалтын гэрчилгээ олгов.
Шалгалтын дараах заалт: 000016

Лабораторийн тэмдэг 2025 оны 04-р сарын 15-ны өдөр

Улсын шалгагчийн гарын үсэг, тэмдэг

УСНЫ ТООЛУУРЫН БАТАЛГААЖУУЛАЛТЫН ГЭРЧИЛГЭЭ
№ ЭУ 174031

СТАНДАРТ, ХЭМЖИЛ ЗҮЙН ГАЗАР

ашиглаж байгаа (хэрэглэгчийн нэр)-Д
хэмжих хязгаартай, 32 мм-ийн голчтой № 1010002027 м³/ц
халуун, хүйтэн усны тоолуурыг № 018 лацаар битүүмжилж
(доогуур зураг) 2026 оны 06-р сарын 24-ны өдөр хүртэл улсын
баталгаажуулалтын гэрчилгээ олгов.
Шалгалтын дараах заалт: 000000

Лабораторийн тэмдэг 2024 оны 06-р сарын 24-ны өдөр

Улсын шалгагчийн гарын үсэг, тэмдэг

Зураг 4. Тоолуурын гэрчилгээ

- Усны хяналт мониторингийн ажлыг унд ахуйн ус болон, шүүрлийн усны шавхан зайлуулах хаягдал усны гаралтын уснаас 7 сар болон 10-р сард Сэлэнгэ аймгийн Ус цаг уур, орчны шинжилгээний төвийн Байгаль орчны шинжилгээний лабораторид шинжлүүлсэн. (Зураг 5, График 1, График2-с харах),

“САРТУУЛ ОРД” ХХК-ийн 2025 оны байгаль орчны менежмент төлөвлөгөөний биелэлтийн тайлан

БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ЛАБОРАТОРИЙН СОРИЛТЫН ДҮН			
Дугаар он 2025 / № У98			
Дээж ирүүлсэн газрын нэр, хаяг, утас			
Дээжийн тодорхойлолт			
Дээж авсан хүний нэр, албан тушаал			
Дээжийн тоо, төрөл			
Хүлээн авсан огноо			
Дээжийн тодорхойлох үзүүлэлт			
Шинжилгээ хийж дууссан огноо			
"Сартуул орд" ХХК			
Баянгол сум			
БОШЛ-ийн эрхлэгч М.Аягүл			
1, Үндны ус			
2025 - 07 - 05			
гол ион, биогений элемент			
2025 - 07 - 09			
Стандартын дугаар	Шинжилгээ хийсэн элементүүд	Цайны газрын ус	MNS 900:2018
MNS ISO 10523:2001	РН –орчин	8.62	6.5-8.5
CA3 Y 21:2012	Өнгө	-	20 градус
MNS 1097:2023	Кальций, мг/л	50.8	100.0
MNS 1097:2023	Магний, мг/л	24.2	30.0
MNS 4430:2005	Аммоний азот, мг/л	0.03	1.5
MNS 9297:2005	Төмөр /нийт/, мг/л	0.20	0.3
MNS 6271:2011	Хлор, мг/л	2.8	350.0
MNS 6779:2019	Сульфат, мг/л	55.7	500.0
MNS 6834:2020	Нитрит, мг/л	Илрээгүй	1.0
MNS 6834:2020	Нитрат, мг/л	0.62	50.0
MNS ISO 6059:2005	Гидрокарбонат	300.5	
MNS 6833:2020	Хатуулаг, мг экв/л	4.52	7.0
MNS 6833:2020	Перманганатын исалдах чанар, мг/л	1.6	
MNS 6272:2011	Фтор, мг/л	0.93	0.7-1.5
MNS 1097:2023	Эрдэсжилт, мг/л	475.0	
CA3 Y 20:2012	Na+K, мг/л	41.0	
MNS ISO 6878:2001	Фосфор, мг/л	0.013	3.5
MNS ISO 7888:1999	EC, µs/cm	532.0	1000.0
MNS 6835:2020	Булингар, FNU	0.00	5.0
MNS ISO 11083:2001	Цахиур, мг/л	7.88	
	Хром+6, мг/л	0.000	

Сэлэнгэ аймгийн Баянгол сумын нутагт байрлах "Сартуул орд" ХХК-ийн цайны газрын усанд химийн шинжилгээ хийж үзэхэд MNS 900:2018 стандарт дахь зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээнээс давсан үзүүлэлт үгүй байна.

Шинжилгээ хийсэн: БОШЛ-ийн инженер..... М.Өнөржаргал

Шинжилгээг хянасан: БОШЛ-ийн эрхлэгч..... М.Аягүл

Хуулбарлан хэвлэхийг хориглоно.

Сорилтын дүн нь зөвхөн шинжилсэн сорьцонд хүчинтэй.

БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ЛАБОРАТОРИЙН СОРИЛТЫН ДҮН			
Дугаар он 2025 /У99			
Дээж ирүүлсэн газрын нэр, хаяг, утас			
Дээжийн тодорхойлолт			
Дээж авсан хүний нэр, албан тушаал			
Дээжийн тоо, төрөл			
Хүлээн авсан огноо			
Сорилтын арга, аргачлал			
"Сартуул орд" ХХК			
Баянгол сум			
БОШЛ-ийн эрхлэгч М.Аягүл			
1, Хаягдал усны сорьц			
2025 он 07 дугаар сарын 05			
MNS ISO 10523:2001, MNS 1097:2023			
MNS 6779:2019, MNS 6834:2020			
MNS 6833:2020, MNS ISO 6878:2001			
MNS ISO 5815:2015, MNS ISO 6060:2001			
MNS 6836:2020			
Дээжийн тодорхойлолсон үзүүлэлт			
Шинжилгээ хийж дууссан огноо			
биогены үзүүлэлт			
2025 он 07 дугаар сарын 09			

ХАЯГДАЛ УСНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ДҮН		
Шинжилгээний үзүүлэлтүүд, нэгж	7 дугаар сар	MNS 4943:2015
	Гаралтын ус	
РН –орчин	8.15	5-9
Аммоний азот, мг/л	0.29	
Нитрит, мг/л	0.007	15
Нитрат, мг/л	0.35	
Фосфор, мг/л	0.026	1.5
Сульфат, мг/л	37.9	
Хлор, мг/л	3.5	20
Жинлэгдсэн бодис (умбуур бодис), мг/л	7.0	30
Перманганатын исалдах чанар	1.0	-

Сэлэнгэ аймгийн Баянгол сумын нутагт байрлах "Сартуул орд" ХХК-ийн хаягдал уснаас дээж авч химийн шинжилгээ хийж үзэхэд MNS 4943:2015 стандарт дахь зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээнээс давсан үзүүлэлт алга байлаа.

Шинжилгээ хийсэн БОШЛ-ийн инженер..... М.Өнөржаргал

Шинжилгээг хянасан: БОШЛ-ийн ерөнхий инженер..... М.Аягүл

УС ЦАГ УУР, ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ТӨВ

Сүхбаатар сум, Цагаан эрэгний гудамж,
2-р багийн 2-р хэсэг. Утас: 7036-3983

БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ЛАБОРАТОРИЙН СОРИЛТЫН ДҮН			
Дугаар он 2025 /А129-130			
Дээж ирүүлсэн газрын нэр, хаяг, утас			
Дээжийн тодорхойлолт			
Дээж авсан хүний нэр, албан тушаал			
Дээжийн тоо, төрөл			
Хүлээн авсан огноо			
Сорилтын арга, аргачлал			
"Сартуул орд" ХХК			
Баянгол сум			
БОШЛ-ийн технологич инженер М.Аягүл			
2, Агаарын дээж			
2025 - 10 - 12			
MNS 0017-2.5-12:2021			
MNS 0017-2.5-11:2021			
MNS4048-88			

Дээжийн тодорхойлолсон үзүүлэлт хүүхэрлэг хий, азотын давхар исал, нийт тоос

Шинжилгээ хийж дууссан огноо 2025 - 10 - 13

АГААРЫН ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ДҮН			
№	Хэмжилт хийсэн цэгийн нэр	Тодорхойлолсон элементүүд, мг/м3	
		Азотын давхар исал (NO2)	Хүүхэрлэг хий (SO2)
1	Кемп	0.020	0.005
2	Олборлолтын талбай	0.025	0.006
MNS4585:2025 стандарт дахь хүлцэх агууламж		0.200	0.450

№	Хэмжилт хийсэн цэгийн нэр	Тодорхойлолсон элементүүд		
		Нийт тоос, мг/м3	Хамгийн их	Хамгийн бага
1	Кемп	0.032	0.100	0.027
2	Олборлолтын талбай	0.057	0.922	0.032
MNS4585:2025 стандарт дахь хүлцэх агууламж		0.500	-	-

Сэлэнгэ аймгийн Баянгол сумын "Сартуул орд" ХХК-ны уурхайн орчмоос агаарын дээж авч химийн шинжилгээ хийж үзэхэд MNS 4585:2025 стандарт дахь хүлцэх агууламжаас давсан үзүүлэлтгүй байна.

Шинжилгээ хийсэн: БОШЛ-ийн инженер..... С.Цэнджав

Шинжилгээг боловсруулсан: БОШЛ-ийн технологич инженер..... М.Аягүл

Шинжилгээг хянасан: УЦУОШТ-ийн дарга..... О.Ганбат

Хуулбарлан хэвлэхийг хориглоно.

Сорилтын дүн нь зөвхөн шинжилсэн сорьцонд хүчинтэй.

УС ЦАГ УУР, ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ТӨВ

Сүхбаатар сум, Цагаан эрэгний гудамж,
2-р багийн 2-р хэсэг. Утас: 7036-3983

БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ЛАБОРАТОРИЙН СОРИЛТЫН ДҮН			
Дугаар он 2025 /У163			
Дээж ирүүлсэн газрын нэр, хаяг, утас			
Дээжийн тодорхойлолт			
Дээж авсан хүний нэр, албан тушаал			
Дээжийн тоо, төрөл			
Хүлээн авсан огноо			
Сорилтын арга, аргачлал			
"Сартуул орд" ХХК			
Баянгол сум			
БОШЛ-ийн технологич инженер М.Аягүл			
1, Хаягдал усны сорьц			
2025 он 10 дугаар сарын 12			
MNS ISO 10523:2001, MNS 1097:2023			
MNS 6779:2019, MNS 6834:2020			
MNS 6833:2020, MNS ISO 6878:2001			
MNS ISO 5815:2015, MNS ISO 6060:2001			
MNS 6836:2020			
Дээжийн тодорхойлолсон үзүүлэлт			
Шинжилгээ хийж дууссан огноо			
биогены үзүүлэлт			
2025 он 10 дугаар сарын 18			

ХАЯГДАЛ УСНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ДҮН		
Шинжилгээний үзүүлэлтүүд, нэгж	10 дугаар сар	MNS 4943:2015
	Гаралтын ус	
РН –орчин	8.21	5-9
Аммоний азот, мг/л	0.14	
Нитрит, мг/л	0.026	15
Нитрат, мг/л	1.57	
Фосфор, мг/л	0.034	1.5
Сульфат, мг/л	9.3	
Хлор, мг/л	0.7	20
Жинлэгдсэн бодис (умбуур бодис), мг/л	13.0	30
Перманганатын исалдах чанар	3.2	

Сэлэнгэ аймгийн Баянгол сумын нутагт байрлах "Сартуул орд" ХХК-ийн хаягдал уснаас дээж авч химийн шинжилгээ хийж үзэхэд MNS 4943:2015 стандарт дахь зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээнээс давсан үзүүлэлт алга байлаа.

Шинжилгээ хийсэн: БОШЛ-ийн инженер..... М.Өнөржаргал

Шинжилгээг боловсруулсан: БОШЛ-ийн технологич инженер..... М.Аягүл

Шинжилгээг хянасан: УЦУОШТ-ийн дарга..... О.Ганбат

Хуулбарлан хэвлэхийг хориглоно.

Зураг 5. Усны ус болон Хаягдал усны сорьцын дүн

График 1. 7 сарын Хаягдал усан дахь бохирдуулагч бодисын хэмжээ MNS4943:2015 стандарт дахь харьцуулалт

График 2. 10 сарын Хаягдал усан дахь бохирдуулагч бодисын хэмжээ MNS4943:2015 стандарт дахь харьцуулалт

- **Нийт ус ашиглалт:** “Усны тухай хууль”-ийн 28-р зүйлийн 28.4, 28.6, 29-р зүйлийн 29.1-д заасны дагуу Монгол улсын Засгийн газрын хэрэгжүүлэгч агентлаг УСНЫ ГАЗАР-с 2025 оны 04 сарын 11-ний өдрийн Е-2502-000275 тоот ус ашиглуулах дүгнэлтэд унд ахуй, технологийн зориулалтаар усны нөөцөөс 361746 м³ жил ус ашиглах боломжтойг тусгасан байна. 2025 онд Овоот уурхай нь 50 хоног ажиллаж нийт 35663 м³ усыг ашигласан. Энэ онд дүгнэлтэнд тусгагдсан усны нөөцөөс 10% ашиглаж ажиллаа. (Хүснэгт 2, 3, График 3, График 4, 5-с харах),

Хүснэгт 2. Ус ашигласан мэдээ

	Ус ашиглалт	6 сар /м3	7 сар /м3	8 сар /м3	9 сар /м3	10 сар /м3	Нийт
1	Унд ахуй	36	47	42	72	100	297
2	Зам талбайн усалгаа	2800	1680	1273	2264		8017
3	Ногоон байгууламж	840	560	420	320	336	2476
3	Карьерын шүүрлийн ус	12298	2153	2227	9632	9056	35366
	Нийт	15974	4440	3962	12288	9492	35663

График 3 . Ус ашиглалт эх үүсвэрээр нь

Хүснэгт 3. Усны хэрэглээг ус ашиглах дүгнэлтийн дүнтэй харьцуулахад

	Ус ашиглалт	Ус ашиглах дүгнэлтээр	Бодит хэрэглээ	Ашиглалтын %
1	Унд ахуй/м3	4050	297	7%
4	Шүүрлийн ус/м3	357696	35366	10%
	Нийт/м3	361746	35663	10%

График 4 . 2025 оны нийт ус ашиглалт болон ус ашиглах дүгнэлт

График 5 . Ус ашиглах дүгнэлтээр заасан хэмжээ болон бодит хэрэглээ

- **Ус ашигласны төлбөр, тооцоо:** Энэ онд Овоот уурхай нь нийт 35663 м³ усыг ашигласан. Ус ашиглах дүгнэлтэнд тусгагдсан усны нөөцөөс 10% ашиглаж ажиллаа.
- Уурхай нь 2025 онд 50 хоног ажиллаж ажиллах хугацаанд нийт 35,663 м3 ус ашиглаж 20,562,468.28 сая төгрөгийг Сэлэнгэ аймгийн төсөвт төвлөрүүлсэн байна. (Зураг 5-с харах),

“САРТУУЛ ОРД” ХХК-ийн 2025 оны байгаль орчны менежмент төлөвлөгөөний биелэлтийн тайлан

ХААН БАНК

Огноо/Date:

2025-08-13 15:09:24

Шилжүүлгийн мэдээлэл/Transaction information

Журналын /Journal No: 2259491

Гүйлгээний дугаар /PoId: 123436801

Системийн огноо/System Date:

2025-08-13 15:09:16

Дт	IBAN/Дансны/Картын дугаар IBAN/Account/Card number 5070707566	Нэр/Name САРТУУЛ ОРД	Дүн/Amount 4,193,970.00 MNT	Ханш/Rate 1.00
Кт	Банком дугаар/Branch No MOFUMNUB IBAN/Дансны/Картын дугаар IBAN/Account/Card Number MN880090 000130000944	Банком нэр/Bank Name ТӨРИЙН САН Нэр/Name	4,193,970.00 MNT	1.00
Гүйлгээний утга/Transaction description: ЕВ-САРТУУЛ ОРД ХХК 6622844 2025 УСНЫ				

Хариуцагч танд баярлалаа./Thank you to our customers

ХААН БАНК

Огноо/Date: 2025-09-18 15:37:06

Шилжүүлгийн мэдээлэл/Transaction information

Журналын /Journal No: 27136413

Гүйлгээний дугаар /PoId: 1276043933

Системийн огноо/System Date: 2025-09-18 15:36:56

Дт	IBAN/Дансны/Картын дугаар IBAN/Account/Card number 5070707566	Нэр/Name САРТУУЛ ОРД	Дүн/Amount 4,193,969.00 MNT	Ханш/Rate 1.00
Кт	Банкомы дугаар/Branch No MOFUMNUB IBAN/Дансны/Картын дугаар IBAN/Account/Card number MN880090 000130000944	Банкомы нэр/Bank Name ТӨРИЙН САН Нэр/Name	4,193,969.00 MNT	1.00

Гүйлгээний утга/Transaction description:

ЕВ- САРТУУЛ ОРД ХХК УСНЫ ТӨЛБӨР 2025

Хариуцагч танд баярлалаа./Thank you to our customers

ХААН БАНК

Огноо/Date: 2025-11-11 16:09:59

Шилжүүлгийн мэдээлэл/Transaction information

Журналын /Journal No: 29670954

Гүйлгээний дугаар /PoId: 0

Системийн огноо/System Date: 2025-11-11 16:08:11

Дт	IBAN/Дансны/Картын дугаар IBAN/Account/Card number 5070707566	Нэр/Name САРТУУЛ ОРД	Дүн/Amount 6,076,336.14 MNT	Ханш/Rate 1.00
Кт	Банком дугаар/Branch No MOFUMNUB IBAN/Дансны/Картын дугаар IBAN/Account/Card Number MN880090 000130000944	Банком нэр/Bank Name ТӨРИЙН САН Нэр/Name	6,076,336.14 MNT	1.00
Гүйлгээний утга/Transaction description: ЕВ-САРТУУЛ ОРД 6622844 2025 УСНЫ ТӨЛБӨР				

ХААН БАНК

Огноо/Date: 2025-11-10 13:28:04

Шилжүүлгийн мэдээлэл/Transaction information

Журналын /Journal No: 26897772

Системийн огноо/System Date: 2025-11-06 15:17:42

Дт	IBAN/Дансны/Картын дугаар IBAN/Account/Card number 5070707566	Нэр/Name САРТУУЛ ОРД	Дүн/Amount 4,473,445.48 MNT	Ханш/Rate 1.00
Кт	Банком дугаар/Branch No 050000 IBAN/Дансны/Картын дугаар IBAN/Account/Card Number 5176120446	Банком нэр/Bank Name ХААН БАНК Нэр/Name ТАТВАРЫН ЕРӨНХИЙ ГАЗАР	4,473,445.48 MNT	1.00

Гүйлгээний утга/Transaction description:

125100446682; 6622844; 68094000

ХААН БАНК

Огноо/Date: 2025-12-18 14:28:55

Шилжүүлгийн мэдээлэл/Transaction information

Журналын /Journal No: 22006494

Гүйлгээний дугаар /PoId: 0

Системийн огноо/System Date: 2025-12-18 14:28:23

Дт	IBAN/Дансны/Картын дугаар IBAN/Account/Card number 5070707566	Нэр/Name САРТУУЛ ОРД	Дүн/Amount 6,108,177.00 MNT	Ханш/Rate 1.00
Кт	Банком дугаар/Branch No MOFUMNUB IBAN/Дансны/Картын дугаар IBAN/Account/Card Number MN880090 000130000944	Банком нэр/Bank Name ТӨРИЙН САН Нэр/Name	6,108,177.00 MNT	1.00

Гүйлгээний утга/Transaction description:

ЕВ-САРТУУЛ ОРД ХХК 6622844 2025 УСНЫ ТӨЛБӨР

Зураг 6. Усны төлбөр төлсөн баримт

- Халдварт өвчин үүсэхээс сэргийлж усны нөөцийн саванд ариутгал халваргүйжүүлэлтийн тогтмол хугацаанд хийж ажиллаж байна. (Зураг 7-с харах)

Зураг 7. Усны нөөцийн саванд ариутгал хийгээгүй үе, хийсний дараах байдал

- **Шүүрлийн ус:** Ус ашиглуулах дүгнэлтээр 357696 м³ шүүрлийн ус шавхан зайлуулах гэж тооцсоноос 2025 онд нийт 35366 м³ буюу 10% шавхан зайлуулсан байна. 35366 м³ шүүрлийн уснаас 8017 м³ зам усалгаанд, 2476 м³ ногоон байгууламжийн усалгаа хийж ажилласан байна. (Хүснэгт 4, Диаграм 1. График 6-с харах)

Хүснэгт 4. Шүүрлийн ус, дахин ашигласан байдал

Усны бүртгэл м3/сар		Тоолуурын марк	Гэрчилгээний дугаар	6 сар	7 сар	8 сар	9 сар	10 сар	Нийт	Ашиглалтын %
Шүүрлийн ус	Тоолуурын заалтаар	LPLG-150	237703	12298	14451	16678	26310	35366		77%
	Шавхан зайлуулсан ус м3/сар			12298	2153	2227	9632	9056	35366	
Дахин ашиглалт	Зам усалгаа жил/м3			2800	1680	1273	2264		8017	17%
	Ногоон байгууламжийн усалгаа жил м/3			840	560	420	320	336	2476	5%
	Шүүрлийн уснаас дахин ашигласан ус			3640	2240	1693	2584	336	10493	23%

Диаграмм 1. Шүүрлийн ус хэрэглээ

График 6. Ус ашиглах дүгнэлт, бодит хэрэглээ

***ХӨРСӨН БҮРХЭВЧИЙГ ХАМГААЛАХ ЧИГЛЭЛЭЭР ХИЙСЭН
АЖЛУУДЫН БИЕЛЭЛТ:***

- Уурхайн технологийн үйл ажиллагаанаас хаягдал гаргахгүй байх замын тэмдэг тэмдэглэгээг сайжруулах болон бусад бүхий л арга хэмжээг авч ажиллаж байна.
- Уурхайн хог хаягдлын түр цэг орчимд газар хөндөөгүй.
- Уурхайн үйлдвэрлэлийн гадна бүсэд олон салаа зам гаргахгүй байх, зөвхөн зөвшөөрөгдсөн зассан замаар тээвэрлэлт хийх тээврийн хэрэгслүүдэд байнгын хяналт тавьж ажиллаж байна.
- Шимт хөрсийг зориулалтийн дагуу хадаглах дээр анхаарч техникийн нөхөн сэргээлтийн талбайд шимт хөрсийг зөөж дэвсэлт хийх ажлууд хийгдсэн.

Зураг 8. Техникийн нөхөн сэргээлтийн талбайд шимт хөрсний хучилт дэвсэлтийн ажлууд хийж байгаа байдал.

Зураг 9. Автогрейдерээр Уурхайн дотоод зам талбайг хөрс суларсан тохиолдолд суларсан шороог түрж хашлага хийж ажилласан.

Зураг 10. Замын тэмдэг тэмдэглэгээг сайжруулж арга хэмжээг авч ажиллаж байна

- Байгаль орчны сургалтын хүрээнд шатах тослох материалын асгаралт, хөрсний бохирдол түүнийг арилгах хөрсөнд үзүүлэх нөлөөллийн талаар сургалтыг уурхайн ээлжний 60 гаруй ажилтнуудад сургалт зохион байгуулсан (Зураг 11, 12-с харах).

Зураг 11. Ажилчдад сургалт орж буй нь

ХӨРСНИЙ ТУХАЙ ЕРӨНХИЙ ОЙЛГОЛТ

Хөрс хамгаалах, цөлжилтөөс сэргийлэх тухай хууль
/2012.05.17/

4.1.1.хөрс гэж газрын гадаргын өнгөн хэсгийн үржил шимт давхарга бүхий сэвсгэр хэсгийг;

4.1.2.“хөрсний доройтол” гэж хөрсний үржил шим муудах, элэгдэл, эвдрэлд орох, бохирдох, бэлчээр талхлагдаж анхны шинж чанараа алдахыг;

4.1.4.“хөрс хамгаалах” гэж хөрсийг хүний болон байгалийн хүчин зүйлийн нөлөөгөөр доройтохоос хамгаалах, нөхөн сэргээх үйл ажиллагааг;

Хөрс үүсэх процесс маш удаан хугацааны туршид явагддаг. Хөрсний өнгөн хэсэг 10-30 см үүсэж бий болоход барагцаагаар 800 жил шаардагддаг байна.

ТОС МАСЛО АСТАРАХААС УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЖ АЖИЛЛАЦГААЯ.

Газарт асгарсан тос масло нь хөрсөнд шингэн хөрсийг бохирдуулдаг ба газрын гүнд шингэж, гүний усыг бохирдуулдаг, цахилгаан соронзон долгионы нөлөөгөөр агаарт тархах сөрөг нөлөөтэй байна. /Хорт хавдар үүсгэх, Төв мэдрэлийн систем гэмтээх, удамших/

- Засвар үйлчилгээг зориулалтын хагуу хучилттай талбайд хийх ба тос масло асгарах магадлалтай хэсгийн доод талд нь ТОС МАСЛО ТОСОХ САВ байрлуулж ажиллах
- Хаягдал болон ажилласан тос маслаа ХАЯГДАЛ ТОС МАСЛО ЦУГЛУУЛАХ ёмкость хийх
- Хэрвээ хөрсөнд асгаралт үүссэн тохиолдолд асгаралтын хэмжээнээс үл хамаарч АСГАРАЛТ МЭДЭЭЛЛЭХ ХУУДСЫГ БӨГЛӨЖ, цэвэрлэх арга хэмжээ авч ажиллах.
- Техникийн засвар үйлчилгээ хийж дуусмагц ТАЛБАЙГ ЦЭВЭРЛЭЖ байх.
- Цэвэрлэсэн ШТМ-аар бохирдсон хөрсийг СААРМАГЖУУЛАХ ТАЛБАЙД хаях

Зураг 12. Сургалтын сэдвийн агуулга нь

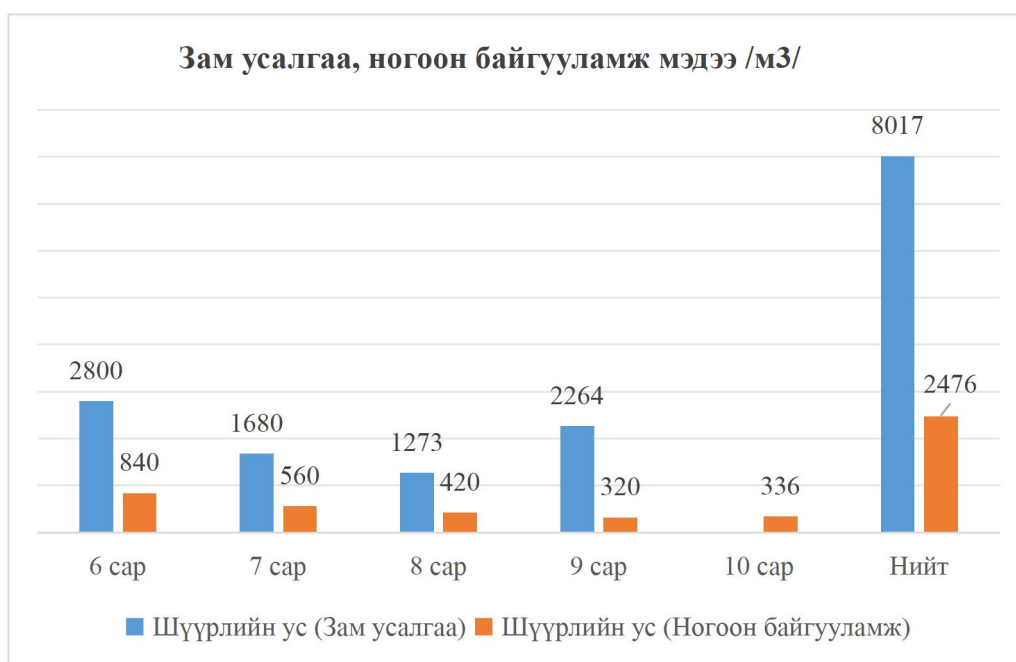
**АГААРЫН ЧАНАРТ НӨЛӨӨЛЖ БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ,
ТҮҮНИЙГ АРИЛГАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ЧИГЛЭЛЭЭР ХИЙСЭН АЖЛУУДЫН
БИЕЛЭЛТ:**

- Хүнд машин механизмын хөдөлгөөнөөс үүсэх тоосжилтыг буруулах зорилгоор замын усалгааг тогтмол хийж гүйцэтгэсэн.
- Овоот уурхайн нь зам талбайн усалгаанд уурхайн үйл ажиллагаанаас шавхан зайлуулсан шүүрлийн ус ашигладаг бөгөөд энэ онд нийт 8017 м³ буюу нийт шүүрлийн усны 18% ашигласан байна.

Хүснэгт 5. Зам усалгааны мэдээ

Эх үүсвэр	6 сар	7 сар	8 сар	9 сар	10 сар	Нийт
Шүүрлийн ус (Зам усалгаа)	2800	1680	1273	2264		8017
Шүүрлийн ус (Ногоон байгууламж)	840	560	420	320	336	2476

График 7 . Зам усалгаа, ногоон байгууламж сар тус бүрээр нь

- Тэвээрийн хэрэгслийн хурдыг хязгаарлах тэмдэг зааварын мөрдөж ажиллуулсан.
- Авто тээрийн хэрэгсэлд ногдох агаарын бохирдолын төлбөрийг агаар бохирдолтын төлбөрт заасан хувь хэмжээгээр төлсөн.

- “Тоос, тоосонцроос эрүүл мэндээ хамгаалах, урьдчилан сэргийлэх нь” сэдэвт сургалтыг зохион байгуулсан. Уг сургалтад 30 гаруй инженер, техникийн ажилтан хамрагдсан.

Зураг 13. Ажилчдад сургалт орж буй нь

ТООС, ТООСОНЦОР ГЭЖ ЮУ ВЭ?

Тоос гэдэг нь агаарт удаан хугацаагаар чөлөөтэй хөөмөл байдлаар байх нэвдэртэй, хатуу жижиг хэсгүүд юм. Тоос нь агаарт цацарсан, манан, утаа хэлбэрээр байж болно. Тоосонцрын ширхэгийн голч нь 2.5 микроноос бага хэмжээтэй байвал нарийн түүнээс бага хэмжээтэй тоосыг том ширхэглэт тоосонцор буюу PM10 гэдэг. Гарал үүслээр нь байгалийн гаралтай, хүний үйл ажиллагаатай холбоотой гэж ангилдаг.

Тоосонцрын агаар мандал дахь агууламжийн зөвшөөрөгдөх хэмжээ:

Эрүүл ахуйн стандартуудад тоосны зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээг ширхэгийн хэмжээнээс хамгааруулан тогтоодог. Монгол улсын хөдөлмөрийн эрүүл ахуйн MNS 4990:2023 стандартад 1%-иас бага цахиур агуулсан нийт тоосны зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ 10 мг/м3 нарийн ширхэгтэй тоосных 3 мг/м3 гэж заасан байдаг.

Тоос, тоосонцор үүсэх эх үүсвэрүүд:

- Уул уурхай
- Цахилгаан станцууд
- Баригдаж буй барилга, байгууламжууд
- Металлургийн үйлдвэр
- Төмөрлөгийн үйлдвэр
- Тоосго, цемент, блокны үйлдвэрүүд
- Элс, хайрганы орд газрууд
- Хүчилтүй зам
- Хүнд даавууны машин, механиком
- Халаагчийн зуухнууд гэх мэт

Сэргийлэх арга:

Тоос, тоосонцрын нөлөөллөөс хамгаалах, урьдчилан сэргийлэх, түүний хор уршгийг ойлгох, ажлын байранд эрүүл мэндээ хамгаалах зөв зан үйл хэвшүүлэх, ажлын байрны эрсдэлт хүчин зүйлийг хэмжих, үнэлэх, эрүүл мэндэд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах явдал юм.

Гуурсан хоолойн архаг үрэвсэл (бронхит):

Тоос, тоосонцрын шалтгаанаар гуурсан хоолойн салаа мод, мөчир гэмтдэг. Манай орны мэргэжлээс шалтгаалах өвчнүүдийн дунд 65-78%-ийг энэхүү өвчин эзэлж байна.

Chronic Obstructive Pulmonary Disease (COPD)

Chronic Bronchitis

Emphysema

Normal bronchial tube

Inflamed bronchial tube

Normal lung

Emphysematous lung

Зураг 14. Сургалтын агуулга нь

***БИОЛОГИЙН ОЛОН ЯНЗЫН БАЙДАЛД НӨЛӨӨЛЖ БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ
НӨЛӨӨЛӨЛ, ТҮҮНИЙГ АРИЛГАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ЧИГЛЭЛЭЭР ХИЙСЭН
АЖЛУУДЫН БИЕЛЭЛТ:***

- Ногоон байгууламжийн цэнэг усалгааг ус зөөврийн тусгай зориулалтын автомашинаар гүйцэтгэн ажилладаг. Үйлдвэрийн ногоон байгууламжийг нэмэгдүүлэх ажлын хүрээнд 2023 онд 0,5 га талбайд нийт 500 ширхэг хайлаас мод, 2024 онд 0,5 га талбайд 500ш хайлаас мод, 2025 онд 0,8 га талбайд 670ш агч мод тарьсан бөгөөд арчилж ургуулах ажил дээр анхаарч ажиллаж байна.
- Уурхайн хэмжээнд ногоон байгуулж нэмэгдүүлэх зорилгоор нийт 1670ш мод 1.8 га талбайд тарьж ургууллаа.
- Уурхайн бүсэд тарьж ургуулах модны тарьц суулгацыг **Сэлэнгэ** аймгийн **Мандал** сумын 6-р багийн нутагт орших **Бугант Номин ХХК**-тай гэрээ хийж авч ажилладаг билээ.

Зураг 15. Уурхайн бүсэд мод тарьж буй байдал

Зураг 16. Уурхайн ажилчдын хотхоны цугларах талбайд мандалын цэцэг тарьсан.

- Мөн орон нутгийн үйлдвэрлэсэн бараа бүтээгдэхүүнийг суртчилан танилуулах зорилгоо **Төв аймгийн Сэргэлэн** сумын нутагт орших Хуц уул хайгуулын төслийн “Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөнийг эрчимжүүлэх нийгмийн хариуцлагыг хэрэгжүүлэхтэй холбоотой ажлын хүрээнд Төв аймгийн Сэргэлэн сумын ЗДТГ-т **Сэлэнгэ аймгийн Ерөө** сумын тарьц суулгацын үйлчилгээ эрхлэдэг иргэнээс **400ш хайлаас мод, 100ш агч** модны суулгац авч хүлээлгэн өгч тарьж ургуулах ажлыг хийлээ.

БАТГАЛ
"САРТУУЛ ОРД" ХХК
ГҮЙЦЭТГЭХ ЗАХИРАЛ
Н.ӨЛЗИЙБАЯР

ТӨВ АЙМГИЙН СЭРГЭЛЭН СУМЫН ЭДТ-Т ХАМТЫН АЖИЛЛАГААНЫ ГЭРЭЭНИЙ БИЛЭГЛЭТ

Батгалын өмнөх хэмжээний хөрөнгийн хэмжээг ТЭРБҮМ МОНД үндэсний хөдөлгөөний хувиар

Төр	Модны төрөл	Модны нас	Модны өндөр (м)	Нэгж үнэ	Товч ширхэг	Нийт үнэ
1	Хайрвас	2-3 нас	1,2-1,8	2,000.00	400	800,000.00
2	Алс	3 нас	1,2	4,000.00	100	400,000.00
Нийт					500	1,200,000.00

Модны суулгах, хүлээн авсан "САРТУУЛ ОРД" ХХК-ийн 60-ын хөрөнгийн хэмжээг ... Д. Олзийбаатар

Модны суулгах, хүлээн авсан Төв аймгийн Засаг дарга сууцны 1-ийн 1-ийн хөрөнгийн хэмжээг ... Г. Батболд

[illegible]

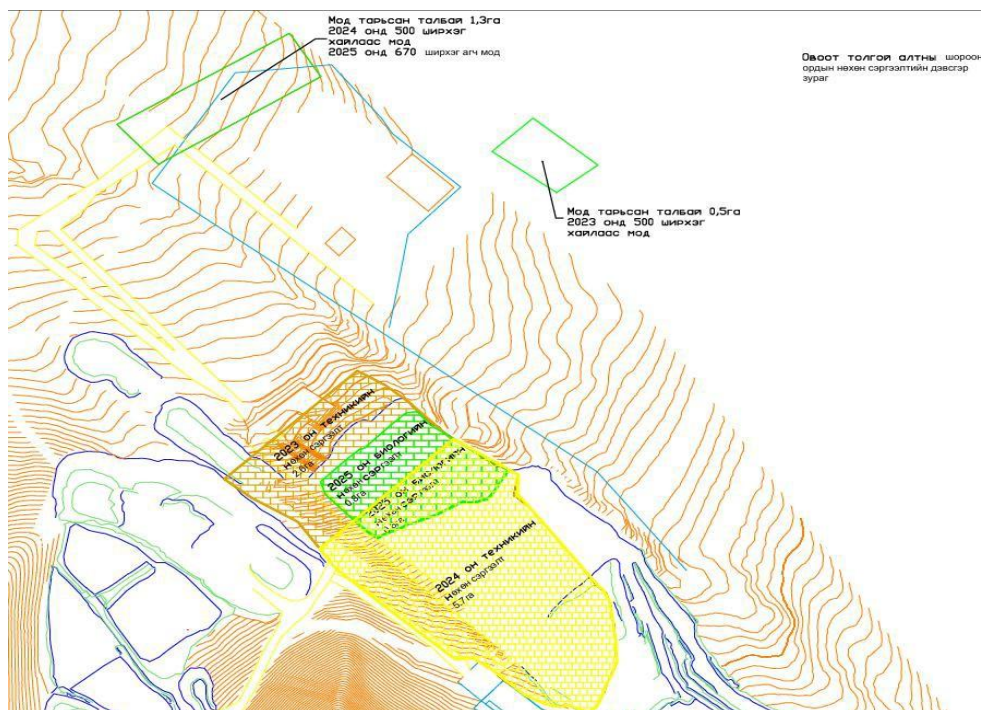
Зураг 17. Сэлэнгэ аймгийн иргэнээс авсан тарьцаа Сэргэлэн сумын ЗДТГ-т өгөв

Зураг 18. Төв Сэргэлэн сумын ЗДТГ-тай хамтарч мод тарих ажлыг хийж байгаа нь

БҮЛЭГ 2. НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

- Нөхөн сэргээлтийн ажлын зардлыг тооцохдоо Байгаль орчин ногоон хөгжил, аялал жуулчлалын сайдын 2025 оны А/138-р тушаалын хавсралт “Уул уурхайн үйл ажиллагааны улмаас эвдрэлд орсон газарт техникийн болон биологийн нөхөн сэргээлт хийх аргачлал”-ын дагуу тооцож хийсэн.
- Сартуул Орд ХХК-н Сэлэнгэ аймгийн Баянгол сумын нутаг дэвсгэрт байрлах Алтны шороон ордыг ил уурхайн аргаар олборлох төслийн нөхөн сэргээлтий ажлыг 8.3 га талбайд техникийн нөхөн сэргээлт, 1.6 га талбайд биологийн нөхөн сэргээлтийн ажлыг хийсэн байна.
- Мөн уурхайн ногоон байгууламжийг нэмэгдүүлэх зорилтын хүрээнд 670 ширхэг агч мод, 1000 ширхэг хайлаас модны тарьц суулгацын ажлыг 1.8 га талбайд тарьж арчилж ургуулах ажлыг хийж гүйцэтгээд явж байна.
- 2025 оны 10-р сард Сэлэнгэ аймгийн Байгаль орчны газрын даргаар удирдуулсан ажлын хэсэгт төслийн талбай дээрхи нөхөн сэргээлтийн ажлын талбайг хүлээлгэн өгөх ажлууд хийгдэж, нөхөн сэргээлтийн талбайн акт Байгаль орчны газарт боловсруулах шатандаа явж байна.

Зураг 19. Нөхөн сэргээлтийн талбай болон, “Уурхайн ногоон байгууламж”-н модны тарьц суулгацны дэвсгэр зураг

ӨМНӨ

НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН ДАРАА

Шимт хөрсний хучилтын ажил

Шимт хөрс хэлбэршүүлэх ажил

Зураг 19. Уурхайн техникийн болон биологийн нөхөн сэргээлт

Сэлэнгэ аймгийн БОГ-н ажлын хэсэг

Дрон нисгэж талбайг хүлээн авч байгаа нь

Зураг 20. Нөхөн сэргээлтийн талбай хүлээлгэн өгөх ажил

“САРТУУЛ ОРД” ХХК-ийн 2025 оны байгаль орчны менежмент төлөвлөгөөний биелэлтийн тайлан

БҮЛЭГ 3. БИОЛОГИЙН ОЛОН ЯНЗ БАЙДЛЫН ДҮЙЦҮҮЛЭН ХАМГААЛАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Манай компани нь 2025 оны “Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө”-нд тусгагдсаны дагуу биологийн олон янзын байдлын дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний хүрээнд худаг, булгийн эх хамгаалах ажлын зорилго нь орон нутгийн онцлогт тохирсон, тохиромжит материалаар, үр дүнтэйгээр хашиж хамгаалах замаар булгийн эхийг дарагдаж, ширгэх, бохирдохоос хамгаалах, цаашид урсцыг нэмэгдүүлэн хуримтлуулж, байгалийн унаган төрхийг хадгалах, бэлчээр болон зэрлэг амьтдын ус хангамж, түүний хүртээмжийг нэмдүүлэхэд оршиж байгаа юм.

- Худаг, булгийн эх хамгаалах ажлын хүрээнд 2025 оны 08 сараас эхлэн Баянгол сумын БОХУБ-тай хамтран булаг хаших ажлыг эхлүүлэхээр хаана байрлалтай булаг хашихыг заалгах болон хамтран ажиллахыг хүсэж хэлсэн билээ. Тухайн үед сумын БОХУБ зааж өгөөд хамтарч ажиллана гэсэн санлыг хэлээд хэрэгжихгүй удсан билээ.
- Албан тоотоор энэ онд тусгагдсан ажлаа биелүүлэхийн тулд Баянгол сумын ЗДТГ болон Сэлэнгэ аймгийн Байгаль орчны аялал жуулчлалын газарт хүсэлт албан тоот өгсөн боловч бидэнд хариу хүргүүлээгүй байгаа учраас энэ ажлын биелэлт хангагдаагүй байна.

“Сартуул Орд” ХХК нь Сэлэнгэ аймгийн Баянгол сумын нутагт MV-022116 тоот ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл бүхий Бага Мухарын амны дунд хэсгийн /ХШ-100-аас ХШ-108/-ын хооронд орших алтны шороон ордны төслийн үйл ажиллагааг явуулдаг билээ.

Манай компани нь 2025 оны “Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө”-нд тусгагдсаны дагуу биологийн олон янзын байдлын дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний хүрээнд худаг, булгийн эх хамгаалах ажлын зорилго нь орон нутгийн онцлогт тохирсон, тохиромжит материалаар, үр дүнтэйгээр хашиж хамгаалах замаар булгийн эхийг дарагдаж, ширгэх, бохирдохоос хамгаалах, цаашид урсцыг нэмэгдүүлэн хуримтлуулж, байгалийн унаган төрхийг хадгалах, бэлчээр болон зэрлэг амьтдын ус хангамж, түүний хүртээмжийг нэмэгдүүлэхэд оршиж байгаа юм.

Иймд дээрх ажлын дагуу 2025 оны 10-р сард багтаан худаг булгийг хашиж хамгаалах хүсэлтэй байгаа тул хашиж хамгаалах худаг, булгийг бидэнд зааж өгч хамтран ажиллахыг хүсье.

ХҮНДЭТГЭСЭН:
ГҮЙЦЭТГЭХ ЗАХИРАЛ Н.ӨЛЗИЙБАЯР

“Сартуул Орд” ХХК нь Сэлэнгэ аймгийн Баянгол сумын нутагт MV-022116 тоот ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл бүхий Бага Мухарын амны дунд хэсгийн /ХШ-100-аас ХШ-108/-ын хооронд орших алтны шороон ордны төслийн үйл ажиллагааг явуулдаг билээ.

Манай компани нь 2025 оны “Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө”-нд тусгагдсаны дагуу биологийн олон янзын байдлын дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний хүрээнд худаг, булгийн эх хамгаалах ажлын зорилго нь орон нутгийн онцлогт тохирсон, тохиромжит материалаар, үр дүнтэйгээр хашиж хамгаалах замаар булгийн эхийг дарагдаж, ширгэх, бохирдохоос хамгаалах, цаашид урсцыг нэмэгдүүлэн хуримтлуулж, байгалийн унаган төрхийг хадгалах, бэлчээр болон зэрлэг амьтдын ус хангамж, түүний хүртээмжийг нэмэгдүүлэхэд оршиж байгаа юм.

Иймд дээрх ажлын дагуу Сэлэнгэ аймгийн Баянгол сумын нутаг дэвсгэрт 2025 оны 10-р сард багтаан худаг булгийг хашиж хамгаалах хүсэлтэй байгаа тул хашиж хамгаалах худаг, булгийг бидэнд зааж өгч хамтран ажиллахыг хүсье.

ХҮНДЭТГЭСЭН:
ГҮЙЦЭТГЭХ ЗАХИРАЛ Н.ӨЛЗИЙБАЯР

Зураг 21. Сэлэнгэ аймгийн Баянгол сумын БОХУБ болон Сэлэнгэ аймгийн БОГ-т хүргүүлсэн албан тоот

- Худаг, булгийн эх хамгаалах ажлыг 2026 оны төлөвлөгөөнд дахин тусгаж төлөвлөгөөний биелэлтийн 2026 оны 4-5 сард ханган ажиллахаар төлөвлөж байна.
- Энэ ажлыг **Хараа-Ерөө голын сав газрын** захиргаатай хамтарч зохион байгуулахаар төлөвлөж төсөв хөрөнгийг дараах байдлаар урьдчилан тооцож тусгаж байна. (Хүснэгт 6-с харах)

Хүснэгт 6. Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө

Дүйцүүлэн хамгаалах зорилт	Хамгаалах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар хүрээ	Тоо хэмжээ	Нэгжийн зардал, төг	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа
Усны ундрга хамгаалах	Хараа-Ерөө голын сав газрын захиргаатай хамтран булгийн эх хашиж хамгаалах	Булаг, шанд	1	3,000,000.00	3,000,000.00	2026 оны II-р улиралд

Зураг 22. ХАРАА-ЕРӨӨ сав газартай хамтран хаших булаг нь зурагт харагдаж байгаа байдлаар сайн чанарын тохиромжит материалаар, үр дүнтэй хашиж хүлээлгэн өгөхөөр төлөвлөж байна.

БҮЛЭГ 4. ТҮҮХ, СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Уурхайн ашиглалтын ажил эхлэхээс өмнө Монгол улсын “Соёлын өвийг хамгаалах тухай” хуулийн дагуу 2022 онд Монгол улсын шинжлэх ухааны академиар археологи, палеонтологийн хайгуулын судалгааны ажлыг хийлгүүлсэн. Уг судалгаа, ажиглалтын үр дүнд эртний амьтан, ургамлын үлдвэр илрээгүй гэсэн дүгнэлт гарсан.

Уурхайн ашиглалтын талбай орчим одоогоор археологи, палеонтологийн олдвор бүртгэгдээгүй байна.

Гэвч уурхайн газар шорооны ажлын явцад соёлын өв олдхыг үгүйсгэж болохгүй. Тиймээс уурхайн үйл ажиллагааны явцад соёлын өв олдсон тохиолдолд Соёлын өвийг хамгаалах тухай хуулийн 30.4-т заасны дагуу олдворыг илэрүүлсэн өдрөөс хойш 30 хоногийн дотор сум, дүүргийн бүртгэл мэдээлэлийн санд заавал бүртгүүлнэ.

Хэрэв уурхайн ашиглалтын явцад Соёлын өв илэрсэн олдсон тохиолдолд уурхайн үйл ажиллагааг түр зогсоон холбогдох мэргэжлийн байгууллагаар авран хамгаалах малтлага судалгааг хийлж ажиллах болно.

Байгаль орчны багц сургалтын хүрээнд үйлдвэрийн үйл ажиллагааны явцад түүх соёлын дурсгал, олдворууд олдсон тохиолдолд дотооддоо боловсруулж батлуулсан “Санамсаргүй олдворын үед ажиллах журам”-ын дагуу арга хэмжээ авах талаар журмыг нийт ажилтнуудад танилцуулан сургалт, зааварчилгаа явуулж ажиллаа. (Зураг 26-с харах).

Зураг 23. Үйлдвэрийн үйл ажиллагааны явцад түүх соёлын дурсгал, олдворууд олдсон тохиолдолд хэрхэн ажиллах талаар сургалт, зааварчилгаа явуулж байгаа нь

БҮЛЭГ 5. ОСОЛ, ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Үйлдвэрийн үйл ажиллагааны явцад химийн бодисоос үүдсэн ямар нэгэн сөрөг нөлөө үүсч хүний эрүүл мэнд, байгаль орчинд сөргөөр нөлөөлөхөөс урьдчилан сэргийлэх, илэрсэн сөрөг нөлөөллийг хурдан хугацаанд арилгахад оршино. Компаний хэмжээнд “Осол, эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө”-ний дагуу дараах ажлуудыг хэрэгжүүлэн ажилласан.

- Осол, эрсдэлийн талаарх байгууллагаас зохион байгуулсан сургалтад 100-гаад ажилтан хамрагдсан.

Зураг 24. Осол, эрсдэлийн талаар сургалт зохион байгуулж байгаа нь

- Хөдөлмөр хамгаалал, эрүүл ахуйн анхан, давтан зааварчилгаанд давхардсан тоогоор 720 ажилтан хамрагдсан.

Зураг 25. Хөдөлмөр хамгаалал, эрүүл ахуйн анхан, давтан зааварчилгааг өгч байгаа байдал

- Гал түймрээс урьдчилан сэргийлэх үзлэгийг өдөр тутам зохион байгуулан, хяналт тавьж ажилладаг. Галын хор болон гал унтраах хэрэгслийг шаардлагатай бүх объектод байршуулсан.

Зураг 26. Гал унтраах хэрэгслийг уурхай бүх хэлтэс нэгж кемпид байрлуулсан.

- Уурхайн бүх ажилчдыг ажилд шинээр орох ажилтан болон ээлжээр явж байгаа ажилтныг тогтмол гэрээт эмнэлгийн байгууллагтай хамтран ажиллаж шинжилгээ оншилгоонд хамруулж ажиллаж байна.

Эрүүл мэндийн сайдын 2019 оны 12 дугаар сарын 30-ны өдрийн А/611 дүгээр тушаалын арваннэгдүгээр хавсралт

Эрүүл мэндийн бүртгэлийн маягт AM-10

ЭМД [] [] [] [] [] [] [] []
РД A Г 8 6 0 5 / 5 / 1 3

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ХУУДАС

Эмнэлгийн нэр Засаглал - мэд
Олгосон 2025 он 10 сар 21 өдөр Дугаар 071

Эцэг /эх/-ийн нэр Бадархуу Нэр Захабдор Нас 37 Хүйс: (зур) эр, эм

Зориулалт: (зур) ажилд орох, суралцах, гэр бүл болох
бусад _____

№	Хийсэн шинжилгээ		Он, Сар, Өдөр	Эмчийн гарын үсэг
	Үзлэг	Онош, дүгнэлт		
1	Дотор	<u>орчуул</u>	<u>2025</u>	<u>[Signature]</u>
2	Мэдрэл	<u>сандал</u>	<u>2025</u>	<u>[Signature]</u>
3	Чих, хамар, хоолой	<u>Сандал</u>	<u>2025</u>	<u>[Signature]</u>
4	Нүд	<u>орчуул</u>	<u>2025</u>	<u>[Signature]</u>
5	Шүд	<u>сандал</u>	<u>2025</u>	<u>[Signature]</u>
6	Мэс засал	<u>орчуул</u>	<u>2025</u>	<u>[Signature]</u>
7	Эмэгтэйчүүд	<u>орчуул</u>	<u>2025</u>	<u>[Signature]</u>
8	Зүрх, судас	<u>NEGATIVE</u>	<u>2025</u>	<u>[Signature]</u>
9	Сүрьеэ	<u>Sanid</u>	<u>2025</u>	<u>[Signature]</u>
10	Арьс, харшил	<u>орчуул</u>	<u>2025</u>	<u>[Signature]</u>
11	Халдварт	<u>Sanid</u>	<u>2025</u>	<u>[Signature]</u>
12	Сэтгэц мэдрэл	<u>орчуул</u>	<u>2025</u>	<u>[Signature]</u>
13	Гэмтэл согог	<u>орчуул</u>	<u>2025</u>	<u>[Signature]</u>
14	БЗДХ	<u>NEGATIVE</u>	<u>2025</u>	<u>[Signature]</u>

Ерөнхий эмч (эмнэлэг зохилсон орлогч)-ийн дүгнэлт шийдвэр:
ЭНЦЭНЭ
Дүгнэлт, шийдвэр гаргасан 2025 он 10 сар 21 өдөр
Амбулаторийн эрхлэгч [Signature] (тамга)

Зураг 27. Ажилтны үзлэг шинжилгээнд орсон эрүүл мэндийн хуудас

БҮЛЭГ 6. ХОГ ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

“Сартуул орд” ХХК нь үйл ажиллагаанаасаа гарч буй хог хаягдлын хэмжээг багасгах, аль болох бага хог хаягдал үүсгэх, түүнийг дахин ашиглах болон дахин боловсруулах замаар гарсан хог хаягдлын хэмжээг бууруулах, үлдсэн хог хаягдлыг хүрээлэн буй орчинд аюулгүй байдлаар устгах баримтлан ажиллана.

Үүнд:

- Хог хаягдлын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын 9.1.3-д заасны дагуу энгийн хог хаягдлаа ангилан ялгах,
- Хог хаягдлын тухай хуулийн 10.2.3т заасны дагуу хог хаягдал цуглуулах, тээвэрлэх, ирэх бүхий иргэн аж ахуйн нэгж байгууллагатай хог тээврийг үйлчилгээний гэрээ байгуулах,
- Хог хаягдлыг багасгах, хянах дотоод журам боловсруулах
- Хогийг анхан шатанд нь ангилан, ялгаж дахин ашиглах боломжтой хог хаягдлын хувь хэмжээг нэмэгдүүлж ажиллах.
- Уурхайн оффис, засварын цехийн гадна болон дотор талбайд ангилан ялгалттай хогийн сав байршуулж, битүүмжлэл сайтай байлгах.

Хогийн сав нь доорх шаардлагыг хангаж ажиллаа .

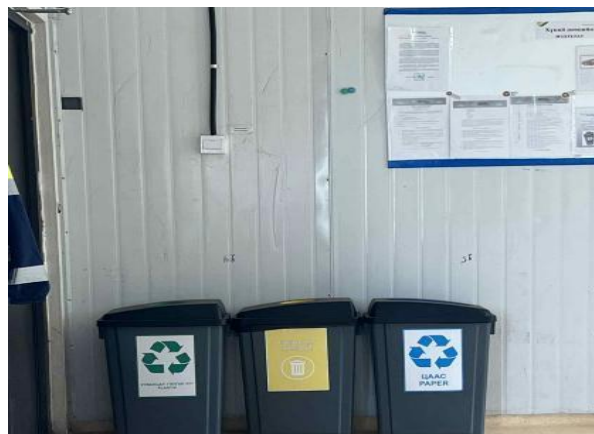
- ✓ Хог хаягдлыг ангилах, ачих, цуглуулах технологид нийцсэн
- ✓ Галд тэсвэртэй материалаар хийгдсэн
- ✓ Хог хаягдал салхиар тархах, хур тунадасны ус хуримтлагдах, шүүрэл ялгарахаас сэргийлсэн битүүмжлэлтэй
- Орон нутагт жижиг, дунд бизнесийг дэмжих зорилгоор хог хаягдлыг тээвэрлэх, устгах зэрэг ажлуудыг гүйцэтгэх эрх бүхий орон нутгийн компани, сумын удирдлагатай хамтарсан гэрээ байгуулан хог хаягдлыг тогтмол хугацаанд тээвэрлүүлж байх дээр анхаарч байна.
- Сумын Засаг даргаас тогтоож өгсөн, өөрийн байгууллагын хариуцсан 50 метр хүртэлх нийтийн эдэлбэр газрын хог хаягдал цас мөсийг цэвэрлэх
- Уурхайн үйл ажиллагаанаас аюултай хог хаягдал гарсан тохиолдолд /шатахуун, шатах тослох материал, химийн бодисын сав, баглаа боодол, аккумулятор, дугуй, хаягдал г.м/- Хог хаягдлын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын 23 дугаар зүйлд заасан хугацаанд аюултай хог хаягдлыг эх үүсвэр дээр түр хадгалан, түүнийг устгах, дахин ашиглах тусгай зөвшөөрөл бүхий байгууллагатай гэрээ байгуулан ажиллах. Монгол улсын хэмжээнд хог хаягдлын чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулдаг 23 аж ахуй нэгж байдгаас гялгар уут, хуванцар, дугуй боловсруулах -7, аккумулятор боловсруулах -3, хаягдал тос боловсруулах -2 байгууллагууд байдаг байна.

- БАШКАР ТӨСӨНӨМӨНӨР
- 2020
- НОРВУЖУМ
- КРИСТАЛ ТОП ГРУПП
- Таблица:
АИД - АРХИВ СӨРӨНӨМӨНӨР БАШКАР
XII КӨРӨНӨМӨНӨР
- АРХИВ БАШКАР БАШКАР БАШКАР БАШКАР
№	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
3	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
4	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
5	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
6	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
7	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
8	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
9	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
10	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
11	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
13	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
14	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
15	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
16	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
17	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
18	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
19	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
20	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
21	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
22	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
23	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
24	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
25	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
26	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
27	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
28	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
29	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
30	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
31	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
- Таблица: Архив
- Оценки: Архив
- Инициалы:
- Инициалы: Архив
- Оценки: Архив
- Инициалы: Архив

Зураг 28. Уурхайн Хог хаягдлын төвлөрсөн цэгийн хуваарьт ээлжийн ариутгал
халдваргүйжүүлэлт хийж байгаа нь.

- Уурхайн төвлөрсөн хогийн цэгийн хогийн савийг хог хаягдлыг ангилах, ачих, цуглуулах технологид нийцсэн галд тэсвэртэй материалаар хийж хог хаягдал салхиар тархах, хур тунадасны ус хуримтлагдах шүүрэл ялгарахаас сэргийлсэн хогийн савыг байрлуусан.
- Ахуйн хог хаягдлыг эх үүсвэр дээр ангилан ялгах боломжийг бүрдүүлэн, ажилласан.
- Сэлэнгэ аймгийн Баянгол сумын ЗДТГ-тай хог хаягдлын гэрээ байгуулж төлбөрийг төлж ажилласан.
- Уурхай талбайн орчмын эргэн тойронд 50м зайд сард нэг удаа цэвэрлэгээг тогтмол хийж ажилласан.

Зураг 29. Хог ангилан ялгалтын сав төвлөрсөн хогийн цэг, уурхайн оффис

Зураг 30. Уурхайн талбайн орчмын эргэн тойрон зайд цэвэрлэгээ хийж байгаа байдал

БАТЛАВ
СЭЛЭНГЭ АЙМАГ БАЯНГОЛ СУМЫН ЗАСАГ ДАРГЫН ОРЛОГЧ

БАТЛАВ
СЭЛЭНГЭ АЙМАГ БАЯНГОЛ СУМ САРТУУЛ ОРД ХХК-ЫН ЗАХИРАЛ

.../Б.ОТГОНЗУЛ/

.../Н.ӨЛЗИЙБАЯР/

ХОГ ХАЯГДЛЫН ТӨЛБӨРИЙН ГЭРЭЭ
Баянгол сум № 25 2025.01.02
ГЭРЭЭНИЙ ЗОРИЛГО

Монгол Улсын Хог хаягдлын тухай хуулийг хэрэгжүүлж ахуй, үйлдвэрлэл, үйлчилгээний явцад гарсан хог хаягдлыг цаг хугацаанд нь шуурхай тээвэрлэж, цэвэрхэн эрүүл орчин бүрдүүлэхэд энэхүү гэрээний зорилго оршино.

Монгол Улсын Засаг захиргаа нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай хуулийн 18 дугаар зүйлийн 18.1.2 дахь хэсгийн "д" заалт, хог хаягдлын тухай хуулийн 9 дүгээр зүйлийн 9.2 дахь 9.2.1, 9.2.2, Сангийн сайд, Байгаль орчин аялал жуулчлалын сайдын хамтарсан 2018 оны 7 сарын 19-ний 192, Б/243 тушаал, Сумын ИТХ-ын 2021 оны 09 дүгээр сарын 30-ны өдрийн 6-р хуралдааны 28-р тогтоолыг тус тус үндэслэн нэг талаас Баянгол сумын Засаг даргын тамгын газрыг төлөөлж нягтлан бодогч Гомбо овогтой Ганзориг, нөгөө талаас Сартуул орд ХХК-ийн төлөөлж Ч.Ялалт нар харилцан тохиролцож 2025 оны 05 дүгээр сарын 01-нээс 2025 оны 11 дүгээр сарын 30-ний өдрийн хүртэл хугацаатайгаар гэрээ байгуулав.

ХААН БАНК Огноо/Date: 2025-05-13 11:11:45

Шилжүүлгийн мэдээлэл/Transaction information
Журналын /Journal No: 10819923
Гүйлгээний дугаар /Id: 1134947485

Системийн огноо/System Date: 2025-05-13 11:11:06

Дт	IBAN/ДансныКартын дугаар IBAN/Account/Card number	Нэр/Name	Дүн/Amount	Ханш/Rate
	5070707566	САРТУУЛ ОРД	1,750,000.00 MNT	1.00
Кт	Банкны дугаар/Branch No MOFUMNUB	Банкны нэр/Bank Name ТӨРИЙН САН	1,750,000.00 MNT	1.00
	IBAN/ДансныКартын дугаар IBAN/Account/Card Number	Нэр/Name		
	MN640090 000130800947			

Гүйлгээний утга/Transaction description:
ЕВ-САРТУУЛ ОРД ХХК 6622844 ХОГ ХАЯГДЛ

Зураг 31. Сэлэнгэ аймгийн Баянгол сумын ЗДТГ-тай байгуулсан хог хаяг гэрээ, төлбөрийн баримт

- Овоот уурхай нь 2025 онд нийт 50 хоног ажилласан ба ажиллах хугацаанд 2,250 кг буюу 2,25 тн хог хаягдал гарсан байна. (График 8, График 9-с харах)

График 8 . Уурхайн хоногт гарах хог хаягдлын хэмжээ

График 9. 2025 онд гарсан ахуйн хог хаягдлын хэмжээ

- Ахуйн хог тээвэр үйлчилгээний гэрээний дагуу Дархан-Уул аймгийн Шарын гол сумын Хот тохижилтын хэсэгтэй хамтарч сумын төвийн төвлөрсөн хогийн цэг рүү хогоо хаяж, эрүүл ахуйн шаардлага ханган ажилласан. (Зураг 32, 33-с харах)
- Уурхайн үйл ажиллагаа 10-р сарын 15-с зогссон байгаа учир гарах ахуйн хог хаягдлын хэмжээ бага байна. (Зураг 34, Зураг 35-с харах)

“САРТУУЛ ОРД”ХХК-ийн 2025 оны байгаль орчны менежмент төлөвлөгөөний биелэлтийн тайлан

2025.12.02 Шарын гол сум

Хог тээвэр үйлчилгээний гэрээ

Монгол Улсын Засаг захиргаа нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.1.16, 22 дугаар зүйлийн 22.1.15 дахь заалт, Хог хаягдлын тухай хуулийн 9 дүгээр 9.4 дэх заалт, 10 дугаар зүйлийн 10.2, Зөрчлийн тухай хуулийн 9 дүгээр зүйлийн 9.2, 10 дугаар зүйлийн 10.3, 10.4 дэх заалтын дагуу хог хаягдлаас хүний эрүүл мэнд, байгаль орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах, түүнээс урьдчилан сэргийлэх, хог хаягдлыг цэвэрлэх үйл ажиллагаанд иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагыг татан оролцуулах зорилгоор /цаашид гэрээ гэх/ нэг талаас 6622844 регистрийн дугаартай “Сартуул орд ХХК”-ийн захирал Н.Өлзийбаяр, нөгөө талаас ЗДТГ-ыг төлөөлж Хот тохижилт хэсгийн даргын ажилтай Б.Саран нар харилцан тохиролцож энэхүү гэрээг дараах нөхцөлөөр байгуулав.

Нэг. Ерөнхий зүйл

1.1 Хог хаягдлын тухай хуулийн хэрэгжилтийг хангах, хуульд заасан иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагын эрх, үүргийн хэрэгжилтэд хяналт тавьж, сумын хөгжил

Дөрөв. Бусад нөхцөл

4.1 Энэ гэрээнд оруулах нэмэлт өөрчлөлт нь бичгээр үйлдэгдэж талууд гарын үсэг зурснаар хүчин төгөлдөр болно.

4.2 Аль тал нь энэхүү гэрээгээр хүлээсэн эрх үүргээ нөгөө талын бичгээр өгсөн зөвшөөрөлгүйгээр гуравдагч этгээдэд шилжүүлэхгүй.

4.3 Хүлээсэн үүргээ биелүүлээгүй тохиолдолд зөрчлийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1 дүгээр зүйлийн холбогдох заалт болон бусад холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу арга хэмжээ авч хариуцлага хүлээлгэнэ.

ТАЛУУДЫН ХАЯГ:

Гүйцэтгүүлэгч: Гүйцэтгэгч:

“Сартуул орд ХХК”-ын захирал Засаг даргын тамгын газрын
Н.Өлзийбаяр, (дэд) Хот тохижилт хэсгийн ахлагч
Утас: 9990-7788 Б.Саран ()
Утас 9940-6320

Шарын гол сум Шарын гол сум
Санжинт баг Дархан баг

Зураг 32. Шарын гол сумын хот тохижилтын хэсэгтэй хийсэн хог тээвэр үйлчилгээний гэрээ

ХААН БАНК Onnoo/Date: 2025-12-09 16:24:08

Шилжүүлгийн мэдээлэл/Transaction Information
Журналын /Journal No: 28177250

Системийн onnoo/System Date: 2025-12-09 16:23:11

Дт	IBAN/Дансны/Картын дугаар IBAN/Account/Card number	Нэр/Name САРТУУЛ ОРД	Дүн/Amount 240,000.00 MNT	Ханш/Rate 1.00
Кт	Банкны дугаар/Branch No 0500000 IBAN/Дансны/Картын дугаар IBAN/Account/Card Number 5176120446	Банкны нэр/Bank Name ХААН БАНК Нэр/Name ТАТВАРЫН ЕРӨНХИЙ ГАЗАР	240,000.00 MNT	1.00

Гүйцээний утга/Transaction description:
2251201043624; 6622844; 89094000

Харилцагч танд баярлалаа./Thank you to our customers

ДАРХАН-УУЛ АЙМАГ ШАРЫН ГОЛ СУМ
САНЖИНТ БАГИЙН ЗАСАГ ДАРГЫН
ТОДОРХОЙЛОЛТ
Дархан-Уул аймаг, Шарын гол сум,
Санжинт баг Утас:99392226

2025 он 12 сарын 11-нд

Тус багийн төвлөрсөн хогийн цэгт “Сартуул Орд ХХК” 2025 оны 11 сарын 26-нд 2,5 тонн хог тээвэрлэн хаясан нь үнэн болно.

ДАРГА Б.БАЛЖИННЯМ

Зураг 33. Хог хаягдлын үйлчилгээний хураамж, хаясан ахуйн хог хаягдлын хэмжээ

Зураг 34. Уурхайн хог хаягдлын цэгийн ахуйн хог хаягдлыг ачих, тээвэрлэх ажлыг хийж буй нь

Зураг 35. Сумын төвлөрсөн хогийн цэгт гэрээний дагуу хог хаягдлыг хаяж буй байдал

- Байгаль орчны сургалтын хүрээнд уурхайн ажилтнуудад хог хаягдлын талаарх сургалтыг 80-д ажилтнуудад зохион байгуулсан. (Зураг 36, 37-с харах)

Зураг 36. Ажилтнуудад сургалт орж байгаа байдал

Зураг 37. Хог хаягдлын сургалтын сэдвийн агуулга

**“САРТУУЛ ОРД”ХХК-ийн 2025 оны байгаль
орчны менежмент төлөвлөгөөний биелэлтийн
тайлан**

- Аюултай хог хаягдал /хаягдал тос, масло гэх мэт/-ыг түр хадгалах тусгай зориулалтын байгууламжийг төлөвлөн, хэрэгжүүлэн ажилласан бөгөөд уг түр байгууламжид хаягдал тос, масло цуглуулан, хуримтлуулан ажиллаж байна.
- 2025 онд ажиллах хугацаанд хөдөлгүүрийн хаягдал тос, масло 5 пошик буюу 1000л гарсан ба үүнийг “РЕС”ХХК-д хаягдал тос шилжүүлэх гэрээ хийж хамтарч ажилласан.

Батлав
"РЭС" ХХК-ийн гүйцэтгэх захирал
гүйцэтгэх захирал
/Х.Батсайхан/

ХӨДӨЛГҮҮРИЙН ХАЯГДАЛ ТОС ШИЛЖҮҮЛЭН АВАХ ГЭРЭЭ

Батлав
"САРТУУЛ ОРГ" ХХК-ийн
/Х.Батсайхан/

НЭЛЭЛИЙ БАЯР

2025 оны 09 дугаар сарын 25-ны өдөр № Р-5/4/25 Улаанбаатар хот

Энэхүү гэрээг нэг талаас Улаанбаатар хот, Баянгол дүүрэг, 2-р хороо, Үндсэн хуулийн гудамж, Рокмон буюу бэлдлийн офис төс, 9 давхар 909 тоот хаягт орлогч "РЭС" ХХК /РД-5211964/-ийг төлөөлж Ерөнхий нэгтгэл болгон Б.Батцэцэг, Хуулийн зөвлөх Б.Тэмүүлэн /лаашил Шилжүүлэн авагч гэх/ нөгөө талаас Улаанбаатар хот, Хан-Уул дүүрэг, 15-р хороо, Махатам Гандигийн өргөн чөлөө 28, Галакс таур 1003 тоот хаягт бүртгэгч "САРТУУЛ ОРГ" ХХК/РД-6622844/-ийг төлөөлж Хөрөнгийн менежер Г.Энх-Амгалан, Байгаль ордын мөргөжлтийн Б.Отгонжаргал /лаашил Шилжүүлэгч гэх/ нар Монгол улсын иргэний хуулийн 343-358 дугаар зүйлийг дайралаг болгон энэхүү гэрээг дор дурдсан нөхцөлтэйгээр харилцан тохиролцож байгуулав.

1. ЕРӨНХИЙ ЗҮЙЛ

1.1 Энэхүү гэрээний зорилго нь "РЭС" ХХК-ийн хүсэгтийн дагуу Булган аймгийн Орхон сумалс Хөшиг-Өндөр сүм хүртэл 31.08 км хагуу хуучиттай авто зам барих барилсан ажилд Асфальтын үйлдвэрт ашиглах ажлыг зохицуулахад

Зураг 38. Тос маслын агуулах болон, Хөдөлгүүрийн хаягдал тос шилжүүлэх гэрээ

“Саямтүр Орт”ХХК болон “Ресс”ХХК-ийн
 хооронд байгуулсан ~~Ажлын~~ Байгуул гэрээний
Р-54.45 тоот Аюулайтай хог хаягдлыг нилүүлэх
 гэрээний Хяарамт №1

2025 онд “РЭС”ХХК–нд ШИЛЖҮҮЛЭХ АЮУЛАЙ ХОГ ХАЯГДЛЫН ХЭМЖЭЭ

№	Аюулайтай хог хаягдлын төрөл	Хэмжих нэгж	Тоо, хэмжээ	Нэгж үнэ төг	Нэгж үнэ НӨАТ
1	Ашигласан масло тос	л	1,000.00		
	Нийт				

ҮҮСГЭЧ ТАЛЫГ ТӨЛӨӨЛЖ:

САРТУУЛОРД ХХК-ийн
ХОРОНГИЙН МЕНЕЖЕР

 Г.ЭНХ-АМГАЛАН

ХҮЛЭЭН АВЧ ТАЛЫГ ТӨЛӨӨЛЖ:

“РЕСС”ХХК-ийн
ЕРӨНХИН БАЙГУУЛАН БОДИОЧ
ТАБАЛЦАГЧИ

АЮУГАЙТ ХОГ ХАГДЛЫН ДАГАЛЦАХ ВИНЧИ

1 дүгээр тусламжийн 1 дүгээр хавсралт

Залгахын биеийн дугаар:
(шаардлагатай томиолдол нэмэлт хуудас харагдана)

1. Үүсгэгчийн талаарх мэдээлэл:
Бүртгэлийн дугаар: Y 07.946

2. Аюултай хог хаягдлыг хүлээлгэн өгсөн:
Нэр: Х. АНГАЖИД
Огноо нэр (дармал үзсээр бичих): Ө. АНГАЖИД
Гарын үсэг (хатуу): Х. АНГАЖИД ОН сар 2025 / 07 / 28

3. Тээвэрлэгчийн талаарх мэдээлэл:
1) Тээвэрний хэрэгсэлийн урсгын дугаар: Тээвэрлэгчийн бүртгэлийн дугаар:
Тээвэрлэгч аж. ахуйн нэгжийн нэр: АТААТЭХЭЭ ХХК
2) Тээвэрний хэрэгсэлийн урсгын дугаар: Тээвэрлэгчийн бүртгэлийн дугаар:
Тээвэрлэгч аж. ахуйн нэгжийн нэр: Тээвэрлэгчийн бүртгэлийн дугаар:

4. Аюултай хог хаягдлын талаарх мэдээлэл:

18	Аюултай хог хаягдлын нэр	Аюулын ангилал	Саллаг-газрын бүлэг	Станци дугаар	Хэмжээ төрөл	Нэгж (ар. заасал н)	Аюултай хог хаягдлын код
1	Анхны хэрэгсэл	Аж. ахуйн нэгж	Аж. ахуйн нэгж	Аж. ахуйн нэгж	1000	1	1502
2							
3							
4							

5. Тээвэрлэгч үед анхнаарх нэмэлт зааварчилгаа, мэдээлэл:

6. Аюултай хог хаягдлыг хүлээн авсан тээвэрлэгч:
1) Огноо нэр (дармал үзсээр бичих): Гарын үсэг: ОН сар 2025
2) Огноо нэр (дармал үзсээр бичих): Гарын үсэг: ОН сар 2025

7. Тп зохиол

8. Аюултай хог хаягдлыг хүлээн авлагчийн талаарх мэдээлэл:
Аж. ахуйн нэгжийн нэр: Рес. ХХК
Бүртгэлийн дугаар: 07.946
Аюултай хог хаягдлыг хүлээн авсан: Х. АНГАЖИД
Огноо нэр (дармал үзсээр бичих): Х. АНГАЖИД
Гарын үсэг (хатуу): Х. АНГАЖИД ОН сар 2025 / 07 / 28

Зураг 39. 'Рес'ХХК-д шилжүүлэсэн аюултай хог хаягдлын хэмжээ, дагалдах хуудас

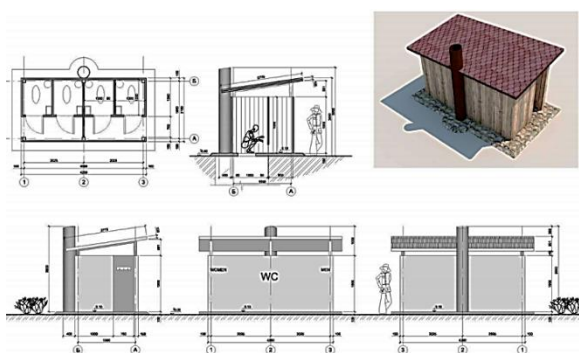
“САРТУУЛ ОРД”ХХК-ийн 2025 оны байгаль орчны менежмент төлөвлөгөөний биелэлтийн тайлан

Ариун цэврийн байгууламж: Хүний биеэс ялгарч байгаа хаягдал болон ахуйн бохирьг байгаль орчинд халгүй байдлаар шийдэхийн тулд сайжруулсан нүхэн жорлон, угаадасны нүх барих шаардлагатай ба түүнд тавигдах шаардлага нь доор дурдсанчлан байна.

- Овоот уурхай нь 2026 оны 1-р улиралд буюу 3-р сард уурхайн ажил эхлэх үеийн бэлтгэл хангах үедээ соруулдаг эко 00 хийж ажиллахаар төлөвлөж байна. Энэ нь үнэргүй, ялаагүй, аюулгүй, барилга нь хямд, гаднаас хүн харах, шагайх боломжгүй зэрэг давуу талуудтай байна. Бие засах газрын эзэлхүүний 70-80% дүүрсэн үед Шарын голын цэвэрлэх байгууламжтай гэрээ хийж зориулалтын био ялзруулагч ашиглан техник хэрэгслээр соруулж, тогтоосон цэгт хаяна. Цооногт хатуу хог хаягдал хийхийг хориглоно.
- Эко соруулдаг 00-ийн ажлын төсөв хөрөнгийг дараах байдлаар урьдчилан тооцож тусгаж байна. (Хүснэгт 7, Зураг 40-с харах)

Хүснэгт 7. Ариун цэврийн байгууламжийн зардлын төлөвлөгөө

№	Байршуулах газар	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Кольцоо худагтай багтаамж (тн)	Тоо хэмжээ	Нэгжийн зардал, төг	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
1	Уурхайн хотхон	Хамгийн тохиромжтой, эрүүл ахуйн шаардлага хангасан бие засах газар нь “Агааржуулалттай бие засах газар” юм.	Соруулдаг Эко 00	4.5	3	4,600,000.00	13,800,000.00	2026 оны I-р улиралд	Монгол улсын стандарт MNS 5924:2015 “Нүхэн жорлон, угаадасны нүх”-ийн ерөнхий шаардлага
2	Уурхайн Оффис			3.5	2	3,400,000.00	6,800,000.00		
3	Баяжуулах үйлдвэрт			3.5	1	3,400,000.00	3,400,000.00		
Нийт					6	11,400,000.00	24,000,000.00		

Зураг 40. Соруулдаг Эко 00-г зурагт харагдах байдлаар бид төвлөж хийхээр тусгаж байна.

Шингэн хог хаягдал: “Сартуул орд” ХХК-ийн төслийн талбай нь ариутгах татуургын төвлөрсөн сүлжээнд холбогдох боломжгүй бөгөөд төвийн шугам сүлжээнд холбогдоогүй үйлдвэр үйлчилгээний газар, уул уурхайн ахуйн бохир усыг бага оврын цэвэрлэх байгууламж болон септик системийг ашиглан шийдвэрлэх болно.

“САРТУУЛ ОРД”ХХК-ийн 2025 оны байгаль орчны менежмент төлөвлөгөөний биелэлтийн тайлан

- Овоот уурхай нь 2026 оны 1-р улиралд буюу 3-р сард уурхайн ажил эхлэх үеийн бэлтгэл хангах үедээ Бохирын септик системийг ашиглахаар дараах байдлаар төлөвлөж байна.
- **Бага оврын цэвэрлэх байгууламж:** бохир ус цэвэрлэх байгууламж нь усны бохирдолтыг 96-98% цэвэршүүлэх хүчин чадалтай юм. Цэвэрлэх байгууламж нь хөрсний онцлогоос үл хамааран газар дээр ил байрлах тул цаг уурын нөхцөл байдалд тааруулан дулаалгын асуудлыг шийдэх ёстой. Бага оврын цэвэрлэх байгууламж ашигласан тохиолдолд гаргалгааны ус нь MNS 4943: 2015 стандартын ерөнхий шаардлагад нийцүүлж ажиллана.
- Бохирын септик системийн төсөв хөрөнгийг дараах байдлаар урьдчилан тооцож тусгаж байна. (Хүснэгт 8-с харах)

Хүснэгт 8. Бохирын септик байгууламжийн зардлын төлөвлөгөө

№	Байршуулах газар	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Кольцоо худагтай багтаамж (тн)	Тоо хэмжээ	Нэгжийн зардал, төг	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
1	Уурхайн хотхон	Септик системийн гол шинж чанар нь вакуум буюу битүүмжлэгдсэн орчинд цэвэрлэгээний процесс явагдах бөгөөд бохир ус цэвэрлэх байгууламж нь усны бохирдолтыг 96-98% цэвэршүүлэх хүчин чадалтай	Бохирын септик систем	3.5	3	7,500,000.00	22,500,000.00	2026 оны I-р улиралд	Гаргалгааны ус нь MNS 4943: 2015 стандартын ерөнхий шаардлагад нийцэх
2	Уурхайн Гал тогоо								
Нийт					3	7,500,000.00	22,500,000.00		

БҮЛЭГ 7. ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨРИЙН БИЕЛЭЛТ

БОННУ-нд зөвлөмж, хуваарийн дагуу агаар, ус, хөрсний хяналтын цэгүүдээс дээж авч жилд 1-2 удаа мэргэжлийн байгууллагуудаар шинжлүүлэх ажлын хүрээнд доорх ажлуудыг хийж гүйцэтгэлээ.

Хөрс: ОХШХ-ийн дагуу тогтоосон цэгүүдээс хөрсний дээжийг 7 сар, 10 саруудад тус тус авсан. Тухайн дээжнүүдийг мэргэжлийн байгууллага болох Сэлэнгэ аймгийн Ус цаг уур, орчны шинжилгээний төвийн Байгаль орчны шинжилгээний лабораторид шинжлүүлсэн.

Ус: ОХШХ-ийн дагуу үйлдвэрийн унд ахуйн усыг мэргэжлийн байгууллага болох Сэлэнгэ аймгийн Ус цаг уур, орчны шинжилгээний төвийн Байгаль орчны шинжилгээний лабораторид усны MNS 900:2018 стандартын дагуу 2 удаагийн давтамжтай тус тус шинжлүүлсэн.

Хаягдал усны сольцноос тус бүр 2 удаагийн давтамжтай MNS 4943:2015 стандартын дагуу дээж авч, шинжлүүлсэн.

Агаар: Сэлэнгэ аймгийн Ус цаг уур, орчны шинжилгээний төвийн Байгаль орчны шинжилгээний лабораторид агаар дахь SO₂, NO₂, тоосны агууламжийг 2025 онд 2 удаагийн давтамжтайгаар 7 сар, 10 сард тус тус шинжлүүлсэн.

Зураг 41. Сэлэнгэ аймгийн УЦУОШТ-ийн ажилтнууд шинжилгээ авч байгаа нь

График 10. MNS 4585:2025 стандартай харьцуулсан байдал

“САРТУУЛ ОРД” ХХК-ийн 2025 оны байгаль орчны менежмент төлөвлөгөөний биелэлтийн тайлан

Дээжийн тодорхойлолтон үзүүлэлт Шинжилгээ хийж дууссан огноо			
MNS4048-89			
Хүхэрлэг хий, азотын давхар исал, нийт тоос 2025 – 07 – 07			
АГААРЫН ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ДҮН			
№	Хэмжилт хийсэн цэгийн нэр	Тодорхойлолсон элементүүд, мг/м3	
		Азотын давхар исал (NO2)	Хүхэрлэг хий (SO2)
1	Кемп	0.027	0.019
2	Олборлолтын талбай	0.030	0.015
MNS4048-89 стандарт дахь хүлээх агууламж		0.200	0.450

Залын аймгийн "Бичигч сумын "Сартуул орд" ХХК-ий үргэлж орсноос ажлаар дээж авч хиймийн шинжилгээ хийх үүрэгээ МНС 4585-2025 стандарт аль хүндх агууламжаас давсан үзүүлэлтэй байсан.			
Шинжилгээ хийсэн: Б.Сүхбат		М.Азур	
Шинжилгээг гүйцэтгэн: Ш.Шүхэн		Эрэлч	
Хуульчилсан хэргийг хориглоно Сорилтын дүнгээ эхлүүлж шинжилсэн орондод хүлээн			

Сэлэнгэ аймгийн Баянгол сумын “Сартуул орд” ХХК-ийн уурхайн орчноос агаарын дээж авч химийн шинжилгээ хийж үзэхэд MNS 4585-2025 стандарт дахь хүлээх агууламжаас давсан үзүүлэлтгүй байна.

Шинжилгээ хийсэн: БОШЛ-ийн инженер С.Цэнджав

Шинжилгээг хянасан: БОШЛ-ийн эрхлэгч М.Аягул

Хуулбарлан хэвлэхийг хориглоно.

Сорилтын дүн нь зөвхөн шинжилсэн сорьцонд хүчинтэй.

БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ЛАБОРАТОРИЙН СОРИЛТЫН ДҮН

Дугаар он 2025 / X 59		“Сартуул орд” ХХК	
Дээж ирүүлсэн газрын нэр, хаяг, утас		Баянгол сум	
Дээжийн тодорхойлолт		БОШЛ-ийн эрхлэгч М.Аягул	
Дээж авсан хүний нэр, албан тушаал		1. Хөрс	
Дээжийн тоо, төрөл		2025 – 07 – 05	
Хүлээн авсан огноо		архи химийн үзүүлэлт	
Дээжийн тодорхойлолтоо үзүүлэлт		MNS 3310-1991	
Шинжилгээний аргын стандарт		2025 – 07 – 21	
Шинжилгээ хийж дууссан огноо			

ХӨРСНИЙ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ДҮН

№	Дээж авсан цэгийн нэр	Тодорхойлолсон элементүүд, мг/кг									
		РН	Шай %	Нитрат	Фосфор	Аммоний азот	Хлор	EC, jkcm	Сульфат	Сүлфид	Сүлфид
1	Карьер	9.01	1.02	5.7	9.56	74.1	1.5	6.49	63.4		
MNS 3297-2019 стандарт дахь /ЗДХ/		6-9	-	130.0	-	-	-	-	160.0		

Шинжилгээ хийсэн: БОШЛ-ийн инженер С.Цэнджав

Шинжилгээг хянасан: БОШЛ-ийн эрхлэгч М.Аягул

Хуулбарлан хэвлэхийг хориглоно.

Сорилтын дүн нь зөвхөн шинжилсэн сорьцонд хүчинтэй.

Дээжийн тодорхойлолт Дээж авсан хүний нэр, албан тушаал Дээжийн тоо, төрөл Хүлээн авсан огноо Дээжийн тодорхойлолтоо үзүүлэлт Шинжилгээний аргын стандарт Шинжилгээ хийж дууссан огноо			
MNS 1097-2023			
Сэлэнгэ аймгийн Баянгол сумын нутагт байрлах “Сартуул орд” ХХК-ийн цайны газрын усанд химийн шинжилгээ хийж үзэхэд MNS 900-2018 стандарт дахь зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээнээс давсан үзүүлэлт үгүй байна.			
Шинжилгээ хийсэн: БОШЛ-ийн инженер М.Өнөржаргал			
Шинжилгээг хянасан: БОШЛ-ийн эрхлэгч М.Аягул			

Дээжийн тодорхойлолтон үзүүлэлт Шинжилгээ хийж дууссан огноо		MNS 6779-2019, MNS 6834-2020 MNS 6835-2020, MNS ISO 6878-2001 MNS ISO 5815-2015, MNS ISO 6060-2001 MNS 6836-2020 Биогены үзүүлэлт 2025 он 07 дугаар сарын 09	
---	--	---	--

ХАЯГДАЛ УСНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ДҮН			
Шинжилгээний үзүүлэлтүүд, нэгж	7 дугаар сар	MNS 4943-2015	
		Гаралтын ус	Гаралтын ус
РН –орчин	9.01	8.15	5-9
Аммоний азот, мг/л	0.29	0.05	15
Нитрат, мг/л	0.007	0.05	15
Нитрит, мг/л	0.006	0.05	15
Фосфор, мг/л	0.026	0.05	15
Сульфат, мг/л	37.9	30	30
Хлор, мг/л	3.6	30	30
Жингэлдсэн бодис (умбуур бодис), мг/л	7.0	30	30
Перманганатын исалдаж чанар, мг/л	1.0	30	30

Сэлэнгэ аймгийн Баянгол сумын нутагт байрлах “Сартуул орд” ХХК-ийн цайны газрын усанд химийн шинжилгээ хийж үзэхэд MNS 4943-2015 стандарт дахь зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээнээс давсан үзүүлэлт алга байлаа.

Шинжилгээ хийсэн: БОШЛ-ийн инженер М.Өнөржаргал

Шинжилгээг хянасан: БОШЛ-ийн эрхлэгч М.Аягул

Хуулбарлан хэвлэхийг хориглоно.

Сорилтын дүн нь зөвхөн шинжилсэн сорьцонд хүчинтэй.

Зураг 42. Сэлэнгэ аймгийн УЦУОШТ-ийн БО-ны лабораторид 7, 10 сард хийсэн багталгаажсан мягтыг харуулав

Дээжийн тодорхойлолтон үзүүлэлт Шинжилгээ хийж дууссан огноо			
MNS4048-89			
Хүхэрлэг хий, азотын давхар исал, нийт тоос 2025 – 10 – 13			
АГААРЫН ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ДҮН			
№	Хэмжилт хийсэн цэгийн нэр	Тодорхойлолсон элементүүд, мг/м3	
		Азотын давхар исал (NO2)	Хүхэрлэг хий (SO2)
1	Кемп	0.020	0.005
2	Олборлолтын талбай	0.025	0.006
MNS4585-2025 стандарт дахь хүлээх агууламж		0.200	0.450

Дээжийн тодорхойлолтон үзүүлэлт Шинжилгээ хийж дууссан огноо				
MNS4585-2025				
Хүхэрлэг хий, азотын давхар исал, нийт тоос 2025 – 10 – 13				
АГААРЫН ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ДҮН				
№	Хэмжилт хийсэн цэгийн нэр	Тодорхойлолсон элементүүд		
		Дундаж	Нийт тоос, мг/м3	Хамгийн бага
1	Кемп	0.032	0.100	0.027
2	Олборлолтын талбай	0.057	0.022	0.032
MNS4585-2025 стандарт дахь хүлээх агууламж		0.500	-	-

Сэлэнгэ аймгийн Баянгол сумын “Сартуул орд” ХХК-ийн уурхайн орчноос агаарын дээж авч химийн шинжилгээ хийж үзэхэд MNS 4585-2025 стандарт дахь хүлээх агууламжаас давсан үзүүлэлтгүй байна.

Шинжилгээ хийсэн: БОШЛ-ийн инженер С.Цэнджав

Шинжилгээг боловсруулсан: БОШЛ-ийн технологийн инженер М.Аягул

Шинжилгээг хянасан: УЦУОШТ-ийн дарга О.Ганбат

Хуулбарлан хэвлэхийг хориглоно.

Сорилтын дүн нь зөвхөн шинжилсэн сорьцонд хүчинтэй.

БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ЛАБОРАТОРИЙН СОРИЛТЫН ДҮН

Дугаар он 2025 / X 57		“Сартуул орд” ХХК	
Дээж ирүүлсэн газрын нэр, хаяг, утас		Баянгол сум	
Дээжийн тодорхойлолт		БОШЛ-ийн технологийн инженер М.Аягул	
Дээж авсан хүний нэр, албан тушаал		1. Хөрс	
Дээжийн тоо, төрөл		2025 – 10 – 12	
Хүлээн авсан огноо		архи химийн үзүүлэлт	
Дээжийн тодорхойлолтоо үзүүлэлт		MNS 3310-1991	
Шинжилгээний аргын стандарт		2025 – 10 – 18	
Шинжилгээ хийж дууссан огноо			

ХӨРСНИЙ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ДҮН

№	Дээж авсан цэгийн нэр	Тодорхойлолсон элементүүд, мг/кг									
		РН	Шай %	Нитрат	Фосфор	Аммоний азот	Хлор	EC, jkcm	Сульфат	Сүлфид	Сүлфид
1	Ажилчдын байр	7.69	1.06	4.3	14.09	34.6	2.3	22.6	126.0		
MNS 3297-2019 стандарт дахь /ЗДХ/		6-9	-	130.0	-	-	-	-	160.0		

Шинжилгээ хийсэн: БОШЛ-ийн инженер С.Цэнджав

Шинжилгээг боловсруулсан: БОШЛ-ийн технологийн инженер М.Аягул

Шинжилгээг хянасан: УЦУОШТ-ийн дарга О.Ганбат

Хуулбарлан хэвлэхийг хориглоно.

Сорилтын дүн нь зөвхөн шинжилсэн сорьцонд хүчинтэй.

Дээж авсан хүний нэр, албан тушаал Дээжийн тоо, төрөл Хүлээн авсан огноо Дээжийн тодорхойлолтоо үзүүлэлт Шинжилгээ хийж дууссан огноо			
MNS 1097-2023			
Сэлэнгэ аймгийн Баянгол сумын нутагт байрлах “Сартуул орд” ХХК-ийн цайны газрын усанд химийн шинжилгээ хийж үзэхэд MNS 900-2018 стандарт дахь зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээнээс давсан үзүүлэлт үгүй байна.			
Шинжилгээ хийсэн: БОШЛ-ийн инженер М.Өнөржаргал			
Шинжилгээг хянасан: БОШЛ-ийн эрхлэгч М.Аягул			

Дээжийн тодорхойлолтон үзүүлэлт Шинжилгээ хийж дууссан огноо		MNS 6836-2020 Биогены үзүүлэлт 2025 он 10 дугаар сарын 18	
---	--	---	--

ХАЯГДАЛ УСНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ДҮН			
Шинжилгээний үзүүлэлтүүд, нэгж	10 дугаар сар	MNS 4943-2015	
		Гаралтын ус	Гаралтын ус
РН –орчин	8.21	8.14	5-9
Аммоний азот, мг/л	0.14	0.026	15
Нитрат, мг/л	0.026	0.026	15
Нитрит, мг/л	0.026	0.026	15
Фосфор, мг/л	0.026	0.026	15
Сульфат, мг/л	9.3	30	30
Хлор, мг/л	0.7	30	30
Жингэлдсэн бодис (умбуур бодис), мг/л	13.0	30	30
Перманганатын исалдаж чанар, мг/л	3.2	30	30

Сэлэнгэ аймгийн Баянгол сумын нутагт байрлах “Сартуул орд” ХХК-ийн цайны газрын усанд химийн шинжилгээ хийж үзэхэд MNS 4943-2015 стандарт дахь зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээнээс давсан үзүүлэлт алга байлаа.

Шинжилгээ хийсэн: БОШЛ-ийн инженер М.Өнөржаргал

Шинжилгээг боловсруулсан: БОШЛ-ийн технологийн инженер М.Аягул

Шинжилгээг хянасан: УЦУОШТ-ийн дарга О.Ганбат

Хуулбарлан хэвлэхийг хориглоно.

Сорилтын дүн нь зөвхөн шинжилсэн сорьцонд хүчинтэй.

- Уурхайн орчмын эргэн тойрны амьтны анхан шатны мэдээлэл цуглуулах, төрөл зүйл бүртгэх ажлыг гүйцэтгэв.

Зураг 43. Уурхайн орчимд үзэгдсэн зарим амьтдын харагдах байдал нь

- Уурхайн урд болон баруун талд ургамлын гарц, ургац, төрөл зүйл зэргийг судлан ажилласан.

Зураг 44. Ургамлын гарц, ургац, төрөл зүйлийг судалж байгаа нь

БҮЛЭГ 8. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ УДИРДЛАГА, ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

“Сартуул Орд”ХХК нь 2025 оны 9 сарын 27, 28 нд Байгаль орчин болон ХАБЭА-н багц мэргэжлийн байгууллагатай хамтарсан сургалтыг “Эрхэс сувд”ХХК-ийн мэргэжлийн багш хамт олоноор уурхай дээр 2 өдөр нийт 100-д ажилтны сургалт зохион байгуулж ажилласан.

Сургалт дараах агуулгын дагуу явагдсан. Үүнд:

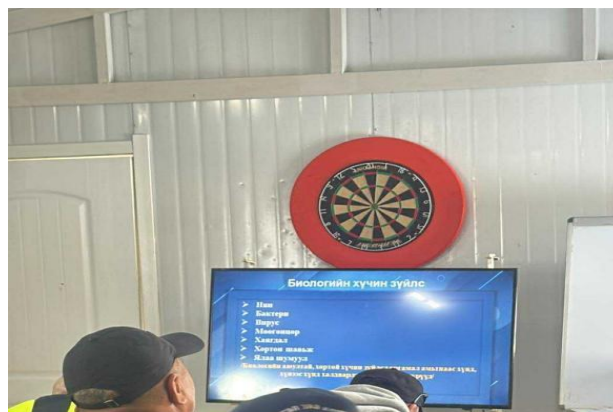
- ХАБЭА-н соёлын тухай ойлголт, ХАБЭА-н соёл ба Үйдвэрийн осол, ХАБЭА-н соёлыг түгээх хэрэгжүүлэхэд байгууллагын бүх ажилтны оролцоо ба албан тушаалын функц, ХАБЭА ба чадамж чиглэлийг сургалтаар олж авсан. (Зураг 44-с харах)

“ЭРХЭС СУВД” ХХК	
“ХАБЭА-н нийт ажилтны сургалтын хө”	
Агуулга	Хичээлийн сэдэв
ХАБЭА соёлын тухай ойлголт, хэрэгжүүлэх арга зүй ХАБЭА ба чадамж	ХАБЭА-н соёлын тухай ойлголт, ХАБЭА соёл ба Үйлдвэрлэлийн осол
	ХАБЭА-н соёлыг түгээх, хэрэгжүүлэхэд байгууллагын бүх ажилтны оролцоо ба албан тушаалын функц
	ХАБЭА-н соёлыг ААН, байгууллага дээр хэрэгжүүлэхэд үр дүн, эцсийн гүйцэтгэл
	ХАБЭА-н соёлыг түгээх, хэрэгжүүлэх, хэвшил дадал болгоход ажилтан таны оролцоо чухал болох нь

Зураг 45. Нийт ажилтнуудад сургалт орж байгаа нь

- Ажлын байрны аюул, урьдчилан сэргийлэх арга зүй эрсдлийн үнэлгээ, Хөдөлмөрийн нөхцлийн тухай ойлголт, түүний ангилал сайжруулах үндсэн бүлэг арга хэмжээнүүдийн тухай, хими, физик, биологийн хүчин зүйлс сэтгэл зүй физиологийн хүчин зүйлс, эргономикийн хүчин зүйлсийн агуулгын хүрээнд бүх ажилтнууд сургалт авсан. (Зураг 45 -с харах)

Зураг 46. Нийт ажилтнуудад сургалт орж байгаа нь

- Хөдөлмөрийн эрүүл ахуй, Мэргэжлээс шалтгаалах өвчний тухай ойлголт, Урьдчилан сэргийлэх, Анхны тусламж, Анхны тусламжийн иж бүрдлийн тухай ойлголт, Осолд өртөгсдөд үзүүлэх анхны тусламж агуулын хүрээнд сургалт явагдсан. (Зураг 46-с харах)

Зураг 47. Нийт ажилтнуудад сургалт орж байгаа нь

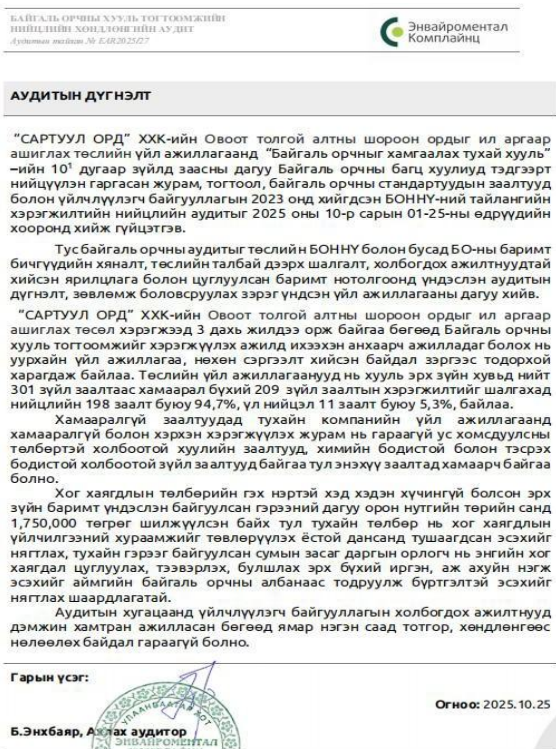
- Байгаль орчныг хамгаалах, Гамшгийн нөхцөл байдлын үед авах арга хэмжээ, Байгууллагын үйл ажиллагааны чиглэл ба байгаль орчныг хамгаалах тухай ойлголт, Гамшгийн нөхцөл байдлын үед авах арга хэмжээ, гамшгийн нөхцөл байдлын үед осол гэмтэл гарсан тохиолдолд авах арга хэмжээ агуулгын хүрээнд сургалт явагдсан. (Зураг 48-с харах)

 Гамшгийн эрсдэлийг бууруулах хариу арга хэмжээ авах тухай сургалтын бүртгэл (Сартуул орд) ХХК 2025 он сарын					
Сургалтын зорилго нь: Байгаль орчныг хамгаалах, гал түймэр, усны аюул гэх мэт гэнэтийн ослоос урьдчилан сэргийлэх, осол гарсан тохиолдолд шуурхай хэрэгжүүлэх арга хэмжээг зохион байгуулах талаар цог мэдлэг, ур чадварыг өгөхөд оршино.					
№	Овог Нэр	Регистрийн дугаар	Албан тушаал	Утасны дугаар	Гарын үзэг
1	Баяр Сантсүх	402301116	Орчин оператор	95255594	Б. Сантсүх
2	Бор Борхон	402301118	Мно зүйлс	91390426	Б. Борхон
3	М. Цайхзайс	402301116	Геолог	89898895	М. Цайхзайс
4	А. Салхуу	0931040734	Механик	091119302	А. Салхуу
5	Б. Батсүх	0931040734	Диагностиктор	092455209	Б. Батсүх
6	М. Батсүх	0931040734	Механик	94342139	М. Батсүх
7	Б. Батсүх	0931040734	Ковы оператор	94111531	Б. Батсүх
8	Б. Батсүх	0931040734	Оператор	96381338	Б. Батсүх
9	Б. Батсүх	0931040734	Оператор	8303568	Б. Батсүх
10	Б. Батсүх	0931040734	Оператор	86454501	Б. Батсүх
11	Б. Батсүх	0931040734	Оператор	80080512	Б. Батсүх
12	Б. Батсүх	0931040734	Оператор	95255594	Б. Батсүх
13	Б. Батсүх	0931040734	Оператор	95255594	Б. Батсүх
14	Б. Батсүх	0931040734	Оператор	95255594	Б. Батсүх

Зураг 48. Нийт ажилтнуудад сургалт орж байгаа болон ажилтны бүртгэлийн маягт

- Байгаль орчныг хамгаалах тухай хуулийн 10.1-р зүйлд заасны дагуу байгаль орчны аудитыг 2 жил тутамд хийлгэх ажлын хүрээнд 2025 онд “Энвайроментал Комплайнц” ХХК-р хийлгэж ажилласан. (Зураг 48-с харах)

4 Байгаль орчны аудитын зөвлөмж

Сэлэнгэ аймгийн Баянгол сумын нутагт орших “САРТУУЛ ОРД” ХХК-ийн Овоот толгой алтны шороон ордыг ил аргаар ашиглах уурхайд аудит хийх явцад илэрсэн үл тохирол ба эдгээр үл тохирлыг хэрхэн засах, аудитын явцад хийж гүйцээгүй болон хийгдэж байгаа арга хэмжээнүүдэд дараах зөвлөмжүүдийг өглөө. Энэхүү зөвлөмжид зарим авч хэрэгжүүлж байгаа арга хэмжээнүүд багтсан болно. Үүнд:

1. Хог хаягдлын тухай хуулиар аж ахуйн нэгж нь зөвхөн хог хаягдал тээвэрлэх, цуглуулах эрх бүхий иргэн эсвэл байгууллагатай гэрээ байгуулах үүрэгтэй байдаг гэтэл төсөл хэрэгжиж байгаа орон нутгийн удирдлага болон сумын засаг даргын орлогчтой гэрээ байгуулсан байгаа нь хууль бус юм. Уг гэрээний үндэслэл болгон ашигласан эрх зүйн баримт бичгүүд нь хүчингүй болсон эрх зүйн баримт бичгүүд байгаа тул уг гэрээ эрх зүйн чадамжгүй гэрээ юм. Иймд одоо хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж байгаа 2017 оны Хог хаягдлын тухай хуульд нийцүүлэн энгийн хог хаягдлыг цуглуулах, тээвэрлэх эрх бүхий иргэн, эсвэл аж ахуйн нэгжтэй хог тээврийн үйлчилгээний гэрээ байгуулах
2. Хог хаягдлын тухай хуульд заасан хог хаягдлын үйлчилгээний хураамж нь албан татварын нэг тул тухайн албан татварыг төлөхөд заавал гэрээ байгуулах шаардлагагүй тухайн орон нутгийн татварын байцаагч татварын нэхэмжлэх аж ахуйн нэгжийн нэр дээр сумын иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлаас баталсан төлбөрийн хувь хэмжээг үндэслэн үүсгэж татварыг төлүүлэх ёстой байдаг тул одоо байгуулсан байгаа эрх зүйн чадамжгүй хүчингүй болсон байхгүй болсон хуулийг үндэслэл болсон гэрээний дагуу шилжүүлсэн төлбөрийг хог хаягдлын үйлчилгээний хураамжид тооцогдож төлөгдсөн эсэхийг шалгах
3. Хог хаягдлын тухай хуулийн 10.3.6-д аж ахуйн нэгж байгууллагыг хөрс бохирдуулагч жорлон байгуулахыг хориглосон байдаг тул нэн даруй эрүүл ахуйн шаардлага хангасан ариун цэврийн байгууламж ашиглаж эхлэх. Одоо байгаа нүхэн жорлонгуудыг хааж нөхөн сэргээлт хийх.
4. Аюултай хог хаягдлаа эрх бүхий мэргэжлийн байгууллагад шилжүүлэх гэрээг байгуулаагүй байгаа тул судалж гэрээг байгуулж аюултай хог хаягдлаа шилжүүлэх ажлыг хийх

Зураг 49. 2025 онд 10-р сард хийгдсэн аудитын тайлангийн хэсгээс

- Уурхайн бүх хэсэг хэсэг нэгж, ажлын байр, амрах байрыг галын аюулаас хамгаалах хэрэгслээр бүрэн хангаж ажилласан.
- Уурхайн ажилчдыг эрүүл мэндийн үзлэгт тогтмол хамруулж, нэг бүрийн хамгаалах хэрэгслээр тогтмол хангаж ажилласан.
- Гадаргын болон газрын доорх усыг хамгаалахад орон нутгийн иргэдийн оролцоог идэвхжүүлэх, сургалт, уулзалт зөвлөгөөнд оролцох ажлын хүрээнд Сэлэнгэ аймгийн Баянгол сумын ЗДТГ-тай хамтарч булгийн эх хашиж хамгаалах ажлаар энэ жил хаших худаг булагийг заалгаж хамтарч ажиллах хүсэлт тавьсан боловч бидэнд тодорхой хариу өгч чадаагүй байгаа учраас биелэгдээгүй ба 2026 оны II-р улирад Хараа-Ерөө сав голын захиргаатай хамтран хийж хэрэгжүүлэхээр төлөвлөж тусгаж орууллаа. (Сэлэнгэ аймгийн Баянгол сумын ЗДТГ болон Сэлэнгэ аймгийн БОЯЖГ-т өгсөн албан тоотыг хавсаргав.)

**БҮЛЭГ 9. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ АЙМАГ, СУМЫН ОРОН НУТГИЙН ТӨРИЙН
ЗАХИРГААНЫ БАЙГУУЛЛАГЫН ШААРДЛАГААР ХИЙСЭН АЖИЛ БОЛОН
НӨЛӨӨЛЛИЙН БҮСИЙН ОРШИН СУУГЧДАД ТАЙЛАГНАХ
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ**

Байгаль орчныг хамгаалах чиглэлээр орон нутаг болон иргэдтэй хамтран ажиллах санал, санаачлагыг өөрийн нөхцөл боломжийн хүрээнд дараах ажлуудыг 2025 онд хэрэгжүүлэн ажилласан. Үүнд:

- Сэлэнгэ аймгийн Баянгол сумын сумын Засаг даргын Тамгын газарт “Сартуул Орд” ХХК нь нийгмийн хариуцлагын хүрээнд орон нутагт иргэдээс гарсан санал санаачилгыг дэмжиж, сумын Засаг даргын 2025-2028 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрийн 2.1.18 дахь хэсэгт тусгагдсаны дагуу “Түнхний хийд”-ийг шинээр байгуулахад дэмжлэг үзүүлж ажиллахаар болсон. Энэ ажлын хүрээнд бид уг ажлын санхүүжилтэнд энхний удаа 25,000,000 сая төгрөгийг тус хийдийн хандивын дансанд шилжүүлж ажилласан.
- Нийгмийн хариуцлагын хүрээнд 2025 онд сар шинийн баярыг угтан Сэлэнгэ аймгийн Баянгол сумын ахмадуудад гарын билэг олгох ажил хийгдэж ажиллаа.

“САРТУУЛ ОРД” ХХК-ийн 2025 оны байгаль орчны менежмент төлөвлөгөөний биелэлтийн тайлан

ХААН БАНК Onnoo/Date: 2025-06-06 16:01:44

Шилжүүлгийн мэдээлэл/Transaction Information
Журналын/Journal No: 34340254

Системийн огноо/System Date: 2025-06-06 16:01:37

Дт	IBAN/Дансны/Картын дугаар IBAN/Account/Card number	Нэр/Name	Дүн/Amount	Ханш/Rate
	5070707566	САРТУУЛ ОРД	25,000,000.00 MNT	1.00
Кт	Банкны дугаар/Branch No 050000 IBAN/Дансны/Картын дугаар IBAN/Account/Card Number 5050474260	Банкны нэр/Bank Name ХААН БАНК НӨӨН НЯМСҮРЭН ДАВААДОРЖ	25,000,000.00 MNT	1.00

Гүйлгээний утга/Transaction description:
EB-Сартуул орд ХХК-аас нийгмийн хариуцлагын хур

Хариуцагч тагц барилдлаа./Thank you to our customers

ХААН БАНК Onnoo/Date: 2025-12-09 10:08:27

Шилжүүлгийн мэдээлэл/Transaction Information
Журналын/Journal No: 21297454

Системийн огноо/System Date: 2025-12-01 14:01:49

Дт	IBAN/Дансны/Картын дугаар IBAN/Account/Card number	Нэр/Name	Дүн/Amount	Ханш/Rate
	5070707566	САРТУУЛ ОРД	500,000.00 MNT	1.00
Кт	Банкны дугаар/Branch No 050000 IBAN/Дансны/Картын дугаар IBAN/Account/Card Number 5050002343	Банкны нэр/Bank Name ХААН БАНК НӨӨН НЯМСҮРЭН ДАВААДОРЖ	500,000.00 MNT	1.00

Гүйлгээний утга/Transaction description:
EB-Сартуул орд ХХК-с эмчилгээний хандив/

Зураг 50. Нийгмийн хариуцлагын хүрээнд хийгдсэн ажлуудаас

- Нийгмийн хариуцлагын хүрээнд 2025 онд 11 сард Баянгол сумын Баянгол сумын Баян багийн иргэн өндөр настан Н.Даваадоржид эмчилгээний зардалд 500,000 төгрөгний туслалцаа үзүүлж ажилласан.

Хүндэтгэсэн утга/Transaction description:
EB-Сартуул орд ХХК-аас нийгмийн хариуцлагын хур

Хариуцагч тагц барилдлаа./Thank you to our customers

ХААН БАНК Onnoo/Date: 2025-12-09 10:08:27

Шилжүүлгийн мэдээлэл/Transaction Information
Журналын/Journal No: 21297454

Системийн огноо/System Date: 2025-12-01 14:01:49

Дт	IBAN/Дансны/Картын дугаар IBAN/Account/Card number	Нэр/Name	Дүн/Amount	Ханш/Rate
	5070707566	САРТУУЛ ОРД	500,000.00 MNT	1.00
Кт	Банкны дугаар/Branch No 050000 IBAN/Дансны/Картын дугаар IBAN/Account/Card Number 5050002343	Банкны нэр/Bank Name ХААН БАНК НӨӨН НЯМСҮРЭН ДАВААДОРЖ	500,000.00 MNT	1.00

Гүйлгээний утга/Transaction description:
EB-Сартуул орд ХХК-с эмчилгээний хандив/

Зураг 51. Нийгмийн хариуцлагын хүрээнд хийгдсэн ажлуудаас

- Цас их орж зам талбай хаагдсантай холбоотой Нийгмийн хариуцлагын хүрээнд 2025 онд 11 сард Овоот уурхайн бүс болон тэр орчмын сумын малчид иргэдийн зорчих хөдөлгөөнийг нээж шарын гол хүртлэх 20 км замын цасыг түрж зам талбайг гаргаж өгөх ажлыг хийсэн.

Зураг 52.. Нийгмийн хариуцлагын хүрээнд хийгдсэн ажлуудаас

- Уурхайн ажил эхэлснээс хойш сум орон нутгийн хариуцсан мэргэжилтнүүдтэй байнгын холбоотой ажиллаж цаг тухайд хийгдэх бичиг баримтыг хүлээлгэж өгч, мөн ойр орчмын ард иргэдэд ажлын явц болон мал аж ахуйд учирч болзошгүй аюул эрсдэлээс сэргийлэх биечлэн сануулах танилцуулга хийж ажилласан.
- Уурхайн үйл ажиллагаа, байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний дагуу хийгдэж буй ажил, нөхөн сэргээлтийн явц зэргийн орон нутгийн иргэдийн төлөөлөлд танилцуулж, бусад сонирхсон асуудлаар чөлөөт ярилцлага хийсэн.

Зураг 53. БОМТ-ний хэрэгжилтийг нөлөөллийн бүсэд оршин суугчдад тайлагнаж буй нь

- “Сартуул Орд” ХХК-ийн нь энэ онд Сэлэнгэ аймгийн засаг даргатай “Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөн, нийгмийн хариуцлагын хүрээнд 3000-с доошгүй мод тарьж ургуулах гэрээний биелэлтийг хангах ажил нь Сэлэнгэ аймгийн Мандал сумын 6-р багийн нутагт байрлах “Бугант номин”ХХК-тай ойжуулалтын хамтран ажиллах гэрээ хийж гүйцэтгэгч компани маань Сэлэнгэ аймгийн Ерөө сумын Нам даваанд ойн нөхөн сэргээх, ойжуулах, арчлах, ажлыг хийж 10-р сарын 04-с 10-р

сарын 11-ны хооронд 3000 ширхэг 2 настай нарс модны тарьцыг 3 га талбайд суулгаж тарьсан.

БАТЛАВ
САРТУУЛ ОРД ХХК-ИЙН
ГҮЙЦЭГТЭХ ЗАХИРАЛ
Н.ӨЛЗИЙБАЯР

БАТЛАВ
БУГАНТ-НОМИН ХХК-ИЙН
ЗАХИРАЛ
М.ЭНХМАА

**ОЙЖУУЛАЛТЫН АЖЛЫГ ГҮЙЦЭГТЭЖ,
ХАМТРАН АЖИЛЛАХ ГЭРЭЭ**

2025 оны 10 сарын 01-ны өдөр

№ 24/

Улаанбаатар хот

Энэхүү Ойжуулалтын ажлыг гүйцэтгэж, хамтран ажиллах гэрээ (шашид “Гэрээ” гэх)-г Монгол Улсын Иргэний хуулийн 343-358 дугаар зүйлүүд, холбогдох хууль тогтоомжийг баримтлан **нэг талаас** Улаанбаатар хот, Хан-Уул дүүрэг, 15-р хороо, Махатма Ганди 28, Галакси тауэр 10 давхар 1003 тоот хаягт байрлах 6622844 регистрийн дугаартай **Сартуул орд ХХК** /шашид “Захиалагч” гэх/, түүнийг төлөөлөн Гүйцэтгэх захирал Н.Өлзийбаяр, **мөн нөгөө талаас** Сэлэнгэ аймга, Мандал сум, 6-р баг, Баянхайрхан үйлдвэрийн задгай тоот хаягт байрлах 3743691 регистрийн дугаартай **Бугант номин ХХК**, түүнийг төлөөлөн Гүйцэтгэх захирал М.Энхмаа нар /хамтад нь “Гүйцэтгэгч” гэх/ дараах нөхцөлүүдийг харилцан тохиролцож энэхүү гэрээг байгуулав.

ГУРАВ. ГЭРЭЭНИЙ ХУГАЦАА

- 3.1. Энэхүү гэрээ нь 2025 оны 10 сарын 01-ны өдрөөс гэрээт ажил дуусч ажил хүлээлцсэн акт тоолбор тооцоо бүрэн дуусал хүчин төгөлдөр үргэлжилнэ.
- 3.2. Ажил гүйцэтгэх явцад Захиалагч тал гэрээнд заагдсан ажлын хэмжээгээ нэмэгдүүлбэл гэрээний хугацааг сунгаж болно.
- 3.3. Гэрээний хүчинтэй хугацааг Талууд харилцан тохиролцож сунгаж болох бөгөөд энэ тохиолдолд гэрээний нөхцөлийг тухайн үед дахин тохиролцож, нэмэлт гэрээ байгуулна.

ДӨРӨВ. ТӨЛБӨР ТООЦОО

- 4.1. Захиалагч тал ойжуулалтын ажлыг гүйцэтгэх ажлын хөлсийг 2025 оны 10 сарын 10-ны дотор Бугант номин ХХК-ны дансанд шилжүүлнэ.
- 4.2. Энэ Гэрээгээр гүйцэтгэх талбайн ойжуулалт, арчлан хамгаалалт, нөхөн сэргээлтийн ажлын үнэ **6,000,000 (таван сая) төгрөг** байна.

ТАВ. ТАЛУУДЫН ЭРХ, ҮҮРЭГ

- 5.1 **Гүйцэтгэгч талын эрх, үүрэг**
 - 5.1.1 Засааг байршилд ойжуулалтын ажил хийж гүйцэтгэх, шаардлагатай арчлан хамгаалалтыг хийж, мод тарьцыг засааг тоо, хэмжээгээр тогтоосон хугацаанд тарих
 - 5.1.1.1 Гэрээний хугацаанд буюу тарьцын ургалтын хугацаанд агро арчилгааг зохих хугацаанд тухай бүр хийж байх бөгөөд шаардлагатай нөхөн тарилгыг тохиромжтой улиралд тухай бүр хийж ажиллана.
 - 5.1.2 Гэрээний үүргийг гүйцэтгэхдээ байгаль орчин, экологийг хамгаалах, хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуй, галын болон бусад аюулгүй ажиллагаатай холбоотой бүхий л хууль, тогтоомж, дүрэм, журам, заавар, стандартыг баримтлан мөрдөж ажиллана.
 - 5.1.3 Гүйцэтгэгч нь ойжуулалтын талбайд ажиллах машин механизм, тоног төхөөрөмж, багаж зэрэг ажилд шаардлагатай бүх тоног төхөөрөмжийг бэлтгэж ажиллах үүрэгтэй.

Зураг 54. Нийгмийн хариуцлагын хүрээнд хийгдсэн ажлуудаас

- “Сартуул Орд” ХХК-ийн албан бичгээр 2025 оны БОМТ-ний хэрэгжилтийг тайлагнахаар Сэлэнгэ аймгийн Баянгол сумын 2 дугаар баг Иргэдийн нийтийн хурлын даргад болон Засаг даргад тус тус хүсэлт хүргүүлсэн.
- “Сартуул Орд” ХХК-ийн 2025 оны БОМТ-ний биелэлтийн тайланг Сэлэнгэ аймгийн Байгаль орчин, аялал жуулчлалын газарт хүргүүлсэн.

**“САРТУУЛ ОРД”ХХК-ийн 2025 оны байгаль
орчны менежмент төлөвлөгөөний биелэлтийн
тайлан**

**БАЙГАЛЬ ОРЧНЫГ ХАМГААЛАХ АЖЛЫН НИЙТ ЗАРДЛЫН
ХЭМЖЭЭ**

**Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэхэд гарсан нийт
зардал**

Хүснэгт 9. БОМТБ-ийн зардал

№	Зардлын задаргаа /төгрөг/			Зардал /төгрөг/
1	ОХШХ-ийг хэрэгжүүлэхэд	Байгаль орчны багц шинжилгээ (Агаар, ус, хөрс)	1,162,240.0	1,162,240.0
2	Байгаль орчныг хамгаалах үйл ажиллагааны зардал	Усны дүгнэлт гаргуулсны төлбөр	845,000.0	116,213,680.08
		Ус ашигласны төлбөр	20,527,260.60	
		Газрын төлбөр	10,891,832.00	
		Хаягдлын усны төлбөр	4,473,445.48	
		Хог хаягдлын төлбөр	1,750,000.0	
		Модны суулгац	6,400,000.0	
		Байгаль орчны, ХАБЭА-н багц сургалт	8,240,000.0	
		Нөхөн сэргээлт ажил	63,086,142.0	
3	Удирдлага, менежментийн болон бусад зардал			25,000,000.0
				3,300,000.0
Нийт				145,675,920.08

“САРТУУЛ ОРД” ХХК-ийн 2025 оны байгаль орчны менежмент төлөвлөгөөний биелэлтийн тайлан

ДҮГНЭЛТ

“Сартуул Орд” ХХК нь Үйлдвэрийн үйл ажиллагааг явуулахдаа холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу байгаль хамгааллын дүрэм журмыг чанд сахин, стандартуудыг мөрдлөг болгон ажиллахаас гадна байгаль орчинд учирч болох сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах, нөхөн сэргээх ажлуудыг төлөвлөгөөний дагуу гүйцэтгэсэн.

Энэ жилийн хувьд орон нутаг, иргэд болон Сэлэнгэ аймгийн Баянгол сумын ЗДТГ-тай нийгмийн хариуцлагын чиглэлээр ажлуудыг хамтран гүйцэтгэх онцлогтой байлаа.

Мөн түүнчлэн үйлдвэрийн бүсэд 2023 онд 500 ширхэг хайлаас мод, 2024 онд 500 ширхэг хайлаас мод суулган арчилж уургуулж байсан ба 2025 онд 670ш агч мод нэмж суулган ургуулсан ба нийт 1670 ширхэг орчим мод бутыг арчлан 60 гаруй %-тай ургуулж байна.

2025 оны БОМТ-д 81,561,142.00 төгрөг төлөвлөн тусгаж, гүйцэтгэлээр 145,675,920.08 төгрөг зарцуулсан. Үүнд: ОХШХ-т 1,162,240.00 төгрөг, байгаль хамгаалах ажилд 116,213,680.08 төгрөг, удирдлага зохион байгуулалтын арга хэмжээнд 28,300,000.0 төгрөг тус тус зарцуулж ажилласан байна.

ТАЙЛАНГИЙН ХАВСРАЛТУУД

1. ОХШХ-ийн хүрээнд байгаль орчны бүрдэл хэсгүүд тус бүр дээр хэмжилт дээжлэлт хийж буй агшныг баталгаажуулсан гэрэл зураг. (Хуудас 40-53г харах).
2. ОХШХ-ийн дагуу ус, хөрс, агаарын шинжилгээнүүдийг хуваарийн дагуу гүйцэтгэсэн. (Итгэмжлэгдсэн лабораториудаар хийлгэсэн ус, хөрс, агаарын дээжний шинжилгээний хариунууд, Хуудас-52 харах).
3. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээнүүдийн гүйцэтгэлийг баталгаажуулсан гэрэл зураг. (Хуудас 15-31г харах).
4. Нөхөн сэргээлтийн ажлын гүйцэтгэлийг харуулсан гэрэл зураг. (Хуудас 32-33г харах).
5. Биологийн олон янз байдлыг дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээ гэрэл зураг. (Хуудас 34-35г харах).
6. Аюултай хог хаягдлыг устгах, хадгалах, арга хэмжээг хэрхэн гүйцэтгэснийг нотлох гэрэл зураг. (Хуудас 46г харах)
7. Хог хаягдлын гэрээ Сэлэнгэ аймгийн Баянгол сумын Засаг даргатай байгуулсан бөгөөд төлбөрийг жилээр нь төлж барагдуулсан. (Хог хаягдлын гэрээ төлбөрийн баримт хавсаргав)
8. Үйлдвэрийн ус ашиглуулах дүгнэлт гаргуулж, зөвшөөрөл авч, гэрээ байгуулсан. Ашиглалтын 2 худгийн усны тоолуурын заалтаар усны төлбөрийг төлсөн. (ус ашиглах гэрээ, усны төлбөр төлсөн , гэрээ, зөвшөөрөл, хаягдал усны төлбөр төлсөн баримтууд хавсаргав).
9. “Сартуул Орд”ХХК нь 2025 оны газрын төлбөрийг бүтэн улирлаар нь төлсөн. (Газрын төлбөр төлсөн баримтуудыг хавсаргав).
10. Эрх бүхий байгууллагуудаас гүйцэтгэсэн ажлыг нь хүлээн авсан актын хуулбар хавсаргав.
11. 2025 оны 10 сард хийгдсэн Байгаль орчны аудитын дүгнэлт, зөвлөмжийг хавсаргав.
12. БОХ-3 маягт. Уул уурхайн олборлолтын улмаас эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээлтийн ажлын мэдээ хавсаргав.
13. Хайгуулын ажил, ТЭЗҮ-г хүлээн авсан тушаал тэмдэглэл хавсаргав.
14. Нөөц ашигласны төлбөр тушаасан баримтын хуулбар хавсаргав.
15. Нөөцийн хөдөлгөөний тайлбангийн хуулбар хавсаргав

**ТУСГАЙ ЗӨВШӨӨРӨЛТЭЙ ТАЛБАЙД НӨХӨН СЭРГЭЭЛТ
ХИЙСЭН ГАЗРЫГ ХҮЛЭЭН АВСАН АКТ**

2025 оны 11-р сарын 07-ны өдөр

№2025/09

Сүхбаатар сум

Д/д	Асуулт	
1.Байршлын мэдээлэл		
1.1	Аймаг, нийслэл	Сэлэнгэ аймаг
1.2	Сум, дүүргийн нэр	Баянгол сум
1.3	Газрын нэр	Сэлэнгэ аймгийн Баянгол сумын төвөөс урд зүгт 40 км, Дархан хотоос зүүн хойш 40 км, Сэлэнгэ аймгийн Мандал сумын төвөөс баруун хойш 60 км, Сүхбаатар хотоос зүүн ургаш 185 км, Улаанбаатар хотоос баруун хошй 135 км зайд байрлана.
2. Нөхөн сэргээлт хийсэн байгууллагын мэдээлэл		
2.1	Аж ахуйн нэгжийн нэр, регистрийн дугаар	“Сартуул Орд” ХХК УБ хот Хан-Уул дүүрэг 15-р хороо Махатма Гандигийн өргөн чөлөө 28, Галакси тауэр 1003 тоот Гэрчилгээний дугаар: 9011821812 Регистрийн дугаар: 6622844
2.2	Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрлийн дугаар	MV-022116
2.3	Тус талбайд нийт эвдрэлд өртсөн талбайн хэмжээ /га/	26.7 га
2.4	Нөхөн сэргээлт хийсэн аж ахуйн нэгжийн нэр, регистр	“Сартуул Орд” ХХК-6622844
3. Өмнөх жилүүдэд тухайн тусгай зөвшөөрөлтэй талбайд хийгдсэн нөхөн сэргээлтийн ерөнхий мэдээлэл		
3.1	Техникийн нөхөн сэргээлт: Талбайн хэмжээ /га/ 0 га Зардлын хэмжээ /төгрөгөөр/ 0 сая/төг	3.2 Биологийн нөхөн сэргээлт Талбайн хэмжээ /га/ - 0 га Зардлын хэмжээ /төгрөгөөр/ 0 сая/төг
3. 2025 онд хүлээлгэн өгч буй нөхөн сэргээлтийн мэдээлэл		
Техникийн нөхөн сэргээлт Талбайн хэмжээ /га/ Зардлын хэмжээ /төгрөгөөр/		Биологийн нөхөн сэргээлт Талбайн хэмжээ /га/ 1. 1.6 га /Овоот толгой уурхай/ Зардлын хэмжээ /төгрөгөөр/ - 18.0 сая/төг
4.Орон зайн мэдээлэл		

	Аймгийн Газрын харилцаа барилга, хот байгуулалтын газрын геодези зурагзүйн асуудал хариуцсан мэргэжилтэн Хэмжилтэд ашигласан төхөөрөмж- timble r 4 2 долгионы GPS Программ-arcgis 10.7 autocad 2018 agisooft Холбогдох утас: 99068832 Гарын үсэг:		
4.3 Нөхөн сэргээлт хийсэн газрын солбицол Жич: 4-өөс доошгүй эргэлтийн цэгийн солбицол байна.	№	Өргөрөг	Уртраг
	Биологийн нөхөн сэргээлт		
	<i>1. Овоот толгой уурхай карьер 1.6 га</i>		
	1	60°43' 55.83" E	54° 38' 874.782" N
	2	60° 44' 58.801" E	54° 38' 965.794" N
	3	60°44' 25.603" E	54° 38' 804.764" N
	4	60° 45' 29.703" E	54° 38' 905.701" N
<i>Нөхөн сэргээлт хийсэн газарт хэмжилт хийж талбайн хэмжээг тогтоон полигон хэлбэрээр shape.file үүсгэн флаш болон CD-д хуулж акттай хавсаргана.</i>			

5. Мэдээллийн сангийн бүртгэл
Нөхөн сэргээлтийг хүлээн авсан ажлын хэсэг нь Байгаль орчны мэдээллийн сангийн www.eic.mn цахим системийн Нөхөн сэргээлтийн мэдээллийн дэд санд зээавал бүртгүүлнэ. Жич: Мэдээллийн санд бүртгээгүй тохиолдолд нөхөн сэргээлтийг хүлээн авсан актыг хүчинтэйд тооцохгүй. Мэдээлэл оруулсан хүний нэр, албан тушаал: Гарын үсэг: Огноо: Нэмэлт мэдээлэл: “Сартуул Орд” ХХК 2025 онд Овоот толгой уурхайн MV-022116 дугаартай тусгай зөвшөөрөлтэй талбайд биологийн нөхөн сэргээлтийн ажлыг 1.6 га талбайд хийж гүйцэтгэсэн.

Нөхөн сэргээлтийн ажил нь холбогдох хууль, журам, стандартад нийцсэн талаарх ажлын хэсгийн дүгнэлт:

1. “Сартуул Орд” ХХК-ийн Овоот толгой уурхайн MV-022116 дугаартай тусгай зөвшөөрөлтэй талбайд 1.6 га-д “Эвдэрсэн газрыг ургамалжуулах стандарт” Техникийн шаардлага MNS 5918:2023 стандарт, “Навчит төрлийн модны суулгац” MNS 6141:2010 стандартын дагуу биологийн нөхөн сэргээлт хийж гүйцэтгэснийг хүлээн авав.
2. Баянгол сумын Засаг дарга, Байгаль орчны хяналтын улсын байцаагч, байгаль хамгаалагч болон тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч нөхөн сэргээлт хийсэн талбайг дахин уул уурхайн олборлолтод өртүүлэхгүй байхад онцгой анхаарч, бүтэн байдлыг бүрэн хариуцна.
3. Нөхөн сэргээлтийн ажлын 1:1000 масштабтай зургийг хавсаргав.

АКТ ГАРГАСАН:

Комиссын дарга:

.....
(гарын үсэг)

Нарийн бичгийн дарга:

.....
(гарын үсэг)

Гишүүд:

.....
(гарын үсэг)

.....
(гарын үсэг)

.....
(гарын үсэг)

.....
(гарын үсэг)

.....
(гарын үсэг)

ХҮЛЭЭН ЗӨВШӨӨРСӨН:

.....
(гарын үсэг)

.....
(гарын үсэг)

3.Түвшинтөгс

(Байгаль орчны газрын дарга)

Ө.Отгон-Эрдэнэ

(Байгаль орчны газрын Газар, газрын хэвлий, уул уурхайн асуудал хариуцсан мэргэжилтэн)

Г.Хонгор

(Байгаль орчны газрын Усны асуудал хариуцсан мэргэжилтэн)

Н.Эрдэнэ-очир

(Газрын харилцаа, барилга хот байгуулалтын газрын Геодези зураг зүйн асуудал хариуцсан мэргэжилтэн)

Ю.Гүрбадам

(Мандал сумын байгаль орчны хяналтын улсын байцаагч)

П.Очирпүрэв

(Мандал сумын байгаль хамгаалагч)

(Баянгол сумын иргэний төлөөлөл)

Н.Өлзийбаяр

(“Сартуул Орд” ХХК-ийн гүйцэтгэх захирал)

Б.Отгонжаргал (“Сартуул Орд” ХХК-ийн Байгаль орчны мэргэжилтэн)

**ТУСГАЙ ЗӨВШӨӨРӨЛТЭЙ ТАЛБАЙД НӨХӨН СЭРГЭЭЛТ
ХИЙСЭН ГАЗРЫГ ХҮЛЭЭН АВСАН АКТ**

2025 оны 11-р сарын 07-ны өдөр

№2025/08

Сүхбаатар сум

Д/д	Асуулт	
1.Байршлын мэдээлэл		
1.1	Аймаг, нийслэл	Сэлэнгэ аймаг
1.2	Сум, дүүргийн нэр	Баянгол сум
1.3	Газрын нэр	Сэлэнгэ аймгийн Баянгол сумын төвөөс урд зүгт 40 км, Дархан хотоос зүүн хойш 40 км, Сэлэнгэ аймгийн Мандал сумын төвөөс баруун хойш 60 км, Сүхбаатар хотоос зүүн ургаш 185 км, Улаанбаатар хотоос баруун хошй 135 км зайд байрлана.
2. Нөхөн сэргээлт хийсэн байгууллагын мэдээлэл		
2.1	Аж ахуйн нэгжийн нэр, регистрийн дугаар	“Сартуул Орд” ХХК УБ хот Хан-Уул дүүрэг 15-р хороо Махатма Гандигийн өргөн чөлөө 28, Галакси тауэр 1003 тоот Гэрчилгээний дугаар: 9011821812 Регистрийн дугаар: 6622844
2.2	Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрлийн дугаар	MV-022116
2.3	Тус талбайд нийт эвдрэлд өртсөн талбайн хэмжээ /га/	26.7 га
2.4	Нөхөн сэргээлт хийсэн аж ахуйн нэгжийн нэр, регистр	“Сартуул Орд” ХХК-6622844
3. Өмнөх жилүүдэд тухайн тусгай зөвшөөрөлтэй талбайд хийгдсэн нөхөн сэргээлтийн ерөнхий мэдээлэл		
3.1	Техникийн нөхөн сэргээлт: Талбайн хэмжээ /га/ 0 га Зардлын хэмжээ /төгрөгөөр/ 0 сая/төг	3.2 Биологийн нөхөн сэргээлт Талбайн хэмжээ /га/ - 0 га Зардлын хэмжээ /төгрөгөөр/ 0 сая/төг
3. 2025 онд хүлээлгэн өгч буй нөхөн сэргээлтийн мэдээлэл		
Техникийн нөхөн сэргээлт Талбайн хэмжээ /га/ 8.3 га Зардлын хэмжээ /төгрөгөөр/ 60,276 сая/төг		Биологийн нөхөн сэргээлт Талбайн хэмжээ /га/ Зардлын хэмжээ /төгрөгөөр/
4.Орон зайн мэдээлэл		

	Аймгийн Газрын харилцаа барилга, хот байгуулалтын газрын геодези зурагзүйн асуудал хариуцсан мэргэжилтэн Хэмжилтэд ашигласан төхөөрөмж- timble r 4 2 долгионы GPS Программ-arcgis 10.7 autocad 2018 agisooft Холбогдох утас: 99068832 Гарын үсэг:		
4.3 Нөхөн сэргээлт хийсэн газрын солбицол Жич: 4-өөс доошгүй эргэлтийн цэгийн солбицол байна.	№	Өргөрөг	Уртраг
	Техникийн нөхөн сэргээлт		
	1. Овоот толгой уурхай карьер 8.3 га		
	1	60°43' 55.83" E	54° 38' 874.782" N
	2	60° 44' 58.801" E	54° 38' 965.794" N
	3	60°44' 25.603" E	54° 38' 804.764" N
	4	60° 45' 29.703" E	54° 38' 905.701" N
Нөхөн сэргээлт хийсэн газарт хэмжилт хийж талбайн хэмжээг тогтоон полигон хэлбэрээр shape.file үүсгэн флаш болон CD-д хуулж акттай хавсаргана.			

5. Мэдээллийн сангийн бүртгэл
Нөхөн сэргээлтийг хүлээн авсан ажлын хэсэг нь Байгаль орчны мэдээллийн сангийн www.eic.mn цахим системийн Нөхөн сэргээлтийн мэдээллийн дэд санд зээавал бүртгүүлнэ.
Жич: Мэдээллийн санд бүртгээгүй тохиолдолд нөхөн сэргээлтийг хүлээн авсан актыг хүчинтэйд тооцохгүй. Мэдээлэл оруулсан хүний нэр, албан тушаал:
Гарын үсэг:
Огноо:
Нэмэлт мэдээлэл: “Сартуул Орд” ХХК 2025 онд Баянголын уурхайн MV-022116 дугаартай тусгай зөвшөөрөлтэй талбайд 8.3 га талбайд техникийн нөхөн сэргээлтийн ажлыг гүйцэтгэсэн.

Нөхөн сэргээлтийн ажил нь холбогдох хууль, журам, стандартад нийцсэн талаарх ажлын хэсгийн дүгнэлт:

1. “Сартуул Орд” ХХК-ийн Овоот толгой уурхайн тусгай зөвшөөрөлтэй талбайд 8.3 га-д “Уул уурхайн үйл ажиллагаагаар эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээлт. Техникийн шаардлага “MNS 5917:2008 стандартын дагуу техникийн нөхөн сэргээлт хийж гүйцэтгэснийг хүлээн авав.
2. Баянгол сумын Засаг дарга, Байгаль орчны хяналтын улсын байцаагч, байгаль хамгаалагч болон тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч нөхөн сэргээлт хийсэн талбайг дахин уул уурхайн олборлолтод өртүүлэхгүй байхад онцгой анхаарч, бүтэн байдлыг бүрэн хариуцна.
3. Нөхөн сэргээлтийн ажлын 1:800 маштабтай зургийг хавсаргав.

АКТ ГАРГАСАН:

Комиссын дарга:

.....
(гарын үсэг)

Нарийн бичгийн дарга:

.....
(гарын үсэг)

Гишүүд:

.....
(гарын үсэг)

.....
(гарын үсэг)

.....
(гарын үсэг)

.....
(гарын үсэг)

.....
(гарын үсэг)

З.Түвшинтөгс

(Байгаль орчны газрын дарга)

Ө.Отгон-Эрдэнэ

(Байгаль орчны газрын Газар, газрын хэвлий,
уул уурхайн асуудал хариуцсан мэргэжилтэн)

Г.Хонгор

(Байгаль орчны газрын Усны асуудал хариуцсан
мэргэжилтэн)

Н.Эрдэнэ-очир

(Газрын харилцаа, барилга хот
байгуулалтын газрын Геодези зураг
зүйн асуудал хариуцсан мэргэжилтэн)

Ю.Гүрбадам

(Мандал сумын байгаль орчны хяналтын улсын
байцаагч)

П.Очирпүрэв

(Мандал сумын байгаль хамгаалагч)

(Баянгол сумын иргэний төлөөлөл)

ХҮЛЭЭН ЗӨВШӨӨРСӨН:

.....
(гарын үсэг)

Н.Өлзийбаяр

(“Сартуул Орд” ХХК-ийн
гүйцэтгэх захирал)

.....
(гарын үсэг)

Б.Отгонжаргал (“Сартуул Орд” ХХК-ийн
Байгаль орчны мэргэжилтэн)

ХАРАА-ЕРӨӨ ГОЛЫН
САВ ГАЗРЫН ЗАХИРГААНЫ ДАРГЫН
ТУШААЛ

2025 оны 05 сарын 19 өдөр

Дугаар А/24

Дархан

УС АШИГЛАХ ЗӨВШӨӨРӨЛ ОЛГОХ ТУХАЙ

Монгол Улсын Усны тухай хуулийн 28 дугаар зүйлийн 28.4, 28.6 дахь заалт, 29 дүгээр зүйлийн 29.1 дэхь заалт, Засгийн газрын хэрэгжүүлэгч агентлаг Усны газрын 2025 оны 04 дүгээр сарын 08-ний өдрийн Е-2502-000275 тоот ус ашиглуулах дүгнэлтийг үндэслэн ТУШААХ нь:

1. Сэлэнгэ аймгийн Сэлэнгэ, Баянгол, 1 дүгээр баг, Хараа Овоот толгой, Бага Мухарын амны дунд хэсэгт байрлах МУ-022116 тоот ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн талбайд алтны шороон ордод алт олборлон баяжуулах үйл ажиллагаа явуулж байгаа "Сартуул орд" ХХК-нд Хараа голын сав газар дахь усны ашиглах боломжит нөөцөөс ашиг олох зориулалтаар ахуйн үйлдвэрлэл, үйлчилгээнд ашиглах-4,050.0м³/жил, үйлдвэр, технологийн хэрэгцээнд-357,696.00 м³/жил, нийт - 361,746.0 м³/жил усыг авч ашиглахыг зөвшөөрсүгэй.

2. Усны тухай хуулийн 28 дугаар зүйлийн 28.4, 28.6, 29 дүгээр зүйлийн 29.1-д тус тус заасны дагуу ус ашиглах гэрээ байгуулан, энэ хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.5, 28 дугаар зүйлийн 28.7, 28.18, 29 дүгээр зүйлийн 29.1, 30 дугаар зүйлийн 30.1, 31 дүгээр зүйлийн 31.2 дахь заалт болон ус ашиглахад тавигдах шаардлага, эрх үүргийг мөрдөж ажиллах, "Улсын усны мэдээллийн сан" бүрдүүлэхтэй холбогдуулж ус ашиглалтын тайланг 2025 оны 12 дугаар сарын 10-ний өдрийн дотор Хараа-Ерөө голын сав газрын Захиргаанд ирүүлэн, гэрээг дүгнүүлэхийг "Сартуул орд" ХХК-ний гүйцэтгэх захирал /Н.Өлзийбаяр/-д даалгасугай.

3. Тушаалын биелэлтэнд хяналт тавьж ажиллахыг Сэлэнгэ аймаг Баянгол сумын Засаг дарга, Байгаль орчны хяналтын улсын байцаагч, Байгаль хамгаалагч нарт зөвлөсүгэй.

Хавсралт: 3 хуудастай.

ДАРГА Ө.АРИУНБААТАР

Батлав:
Хараа-Ерөө голын сав газрын
захиргаа-ны дарга
.....Ө. Ариунбаатар

Батлав:
"Сартуул орд" ХХК-ний
гүйцэтгэх захирал
.....Н.Өлзийбаяр

УС АШИГЛУУЛАХ ГЭРЭЭ

2025 оны 05 сарын 19-ний өдөр

Дугаар № 11

Дархан-Уул аймаг

Нэг. Ерөнхий зүйл

Монгол улсын Усны тухай хуулийн 28 дугаар зүйлийн 28.4, 28.6, 29 дүгээр зүйлийн 29.1-д заасны дагуу Засгийн газрын хэрэгжүүлэгч агентлаг Усны газрын 2025 оны 04 дүгээр сарын 08-ний өдрийн Е-2502-000275 тоот ус ашиглуулах дүгнэлт, Хараа-Ерөө голын сав газрын захиргаанаас олгосон 2025 оны 05 дугаар сарын 19-ны өдрийн №24 тоот ус ашиглах зөвшөөрлийг үндэслэн:

Усны нөөц ашиглуулагчийг төлөөлж Хараа-Ерөө голын сав газрын захиргааны гадаргын усны нөөц, судалгаа шинжилгээний асуудал хариуцсан ахлах мэргэжилтэн Г.Оюунгэрэл, Ус ашиглагчийг төлөөлж Сэлэнгэ аймаг Баянгол сумын нутагт орших 165,52 га талбай бүхий МУ-022116 тоот тусгай зөвшөөрөлтэй, 9011821812 тоот улсын бүртгэлийн, 6622844 тоот регистрийн дугаартай "Овоот толгой алтны шороон орд"-ыг ил аргаар олборлох, баяжуулах "Сартуул орд" ХХК-ний Байгаль орчны мэргэжилтэн Б.Отгонжаргал нар ус ашиглах талаар тохиролцон энэхүү гэрээг 2025 оны 05 дугаар сарын ...-ны өдрөөс 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдөр хүртэл 6 сарын хугацаатайгаар байгуулав. Усны газрын ус ашиглуулах дүгнэлтээр 180 хоног ажиллахаар тооцоо гаргасан.

1.2. Гэрээг монгол хэлээр 3% үйлдэж талуудад нэг нэг хувь хадгалагдах бөгөөд аль ч хувь нь хуулийн хүчинтэй баримт мөн.

1.3. Энэхүү гэрээнд тусгагдаагүй зүйлийг Монгол Улсын холбогдох хуулиар зохицуулна.

Хоёр. Гэрээний гол нөхцөл

2.1. Ус ашиглах зориулалт: Унд ахуй, баяжуулах технологид болон зам талбайн тоосжилт дарах, нөхөн сэргээлтийн усалгааны хэрэгцээнд уурхайн шүүрлийн ус болон худгаас ашиглана. Уурхайд 180 хүн хоногт 2 ээлжээр 20 цаг 150 хоног ажиллана.

2.2. Нийт ашиглах усны хэмжээ: 177'375.0 м³/жил

Унд, ахуйд 180 хүн * 150 л/хон * 150 хон = 4'050.0 м³/жил

2025 онд 1603.5 м³ хөрс хуулж 99,320.0 м³ хүдэр олборлон баяжуулж 32,6 кг алт авахаар төлөвлөсөн байна. Техникийн болон биологийн нөхөн сэргээлт 26,7 га талбайд хийгдэнэ. Тэрбум модны хүрээнд 1 га талбайд 500 ширхэг мод тарина.

2.3. Усны чанар, найрлага: Үйлдвэрлэлд шавхан зайлуулах шүүрлийн ус хэрэглэх ба дутагдах усыг худгаас хангана. Худгийн уснаас улирал тутам дээж авч шинжилгээ хийлгэн хариу болон дүгнэлтийг сав газрын захиргаанд ирүүлнэ.

2.4. Усны эх үүсвэрийн байршил, хоногт ашиглах усны хэмжээ: Унд ахуйн хэрэгцээнд 25,92 м³/хон усыг гүний худгаас авч ашиглана. Үйлдвэрлэлд шавхан зайлуулах уснаас ашиглах ба дутагдах усыг худгаас хангана.

2.5. Усны барилга байгууламж: Цэвэр усны сан нь 80х60 хэмжээтэй 1 м гүнтэй далангийн хярын өргөн 8 м шүүрэлтээс хамгаалах HDPE геомембрам доторлогоотой байх ба 4'000,0 м³ ус хадгалах хүчин чадалтай.

2.6. Худаг өргөлтийн станцууд усны тоолуур насосны хүчин чадал: Баяжуулах үйлдвэрийн усан хангамжийн худгийн байршил

Ус татах шахуурга нь хоногийн хэвийн ундаргыг 20 цагаас илүүгүй хугацаанд юүлэх хүчин чадалтай, татсан усыг уурхайн гүнээс усан сан хүртэл түрэх чадвартай байх бөгөөд тооцоонд үндэслэн 150 м³/цаг хүчин чадалтай, 200 м хүртэл түрэх Skykes CP150 маркийн насос 1 ширхэг.

2.7. Дамжуулах байгууламж: 200 м урт, шугамын голч 229 мм диаметртэй.

2.8. Хаягдал усны хэмжээ цэвэрлэгээний арга: Унд ахуйн хэрэгцээнээс гарсан бохир усыг хөрсөнд нэвчүүлнэ.

2.9. Байгаль орчны үнэлгээ, нөхцөл:

“Овоот толгой” алтны шороон ордыг ил аргаар ашиглах төслийн байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний тайланг 2022 онд “Озем инвайрментал” ХХК хийж гүйцэтгэсэн.

2.10 Онцгой нөхцөл:

-Улирал бүр 2-оос доошгүй удаа хаягдал усны холимог сорьц авч байгаль орчны итгэмжлэгдсэн лабораториор шинжилгээ хийлгэж дүнг улирал бүр сав газрын захиргаанд ирүүлэх.

- Байгаль орчин аялал жуулчлалын сайд, Эрүүл мэндийн Сайдын 2018 оны А82/128 тоот хамтарсан тушаалаар батлагдсан ахуйн бохир ус зайлуулах цэгээ ус тусгаарлагчаар тусгаарлаж тохижуулах журмыг хэрэгжүүлэн ажиллах.

2.11. Ус ашигласны төлбөрийн хэмжээ:

Ашиг олох зориулалтаар ахуйн үйлдвэрлэл, үйлчилгээнд 4,050.0 м³/жил, далд уурхайгаас шавхан зайлуулах, 357,696.0 м³/жил газрын доорх усны төлбөрийн хэмжээг “Усны экологи-эдийн засгийн суурь үнэлгээг шинэчлэн батлах” тухай Засгийн газрын 2011 оны 302 дугаар тогтоолоор Хараа-Ерөө голын сав газарт тогтоосон газрын доорх усны экологи-эдийн засгийн суурь үнэлгээ, “Тогтоолын хавсралтанд өөрчлөлт оруулах” тухай Засгийн газрын 2013 оны 09 дүгээр сарын 21-ний өдрийн 327 дугаар тогтоолд заасан ашиглалтын зориулалтын итгэлцүүр, “Усны нөөц ашигласны төлбөрийн хувь хэмжээг тогтоох, хөнгөлөх” тухай Засгийн газрын 2013 оны 09 дүгээр сарын 21-ний өдрийн 326 дугаар тогтоолд заасан хувь хэмжээг ашиглан тооцвол:

Ашиг олох зориулалтаар ахуйн үйлдвэрлэл, үйлчилгээнд газрын доорх усны нөөц ашигласны төлбөр

$$1 \text{ м}^3 \text{ газрын доорх ус ашигласан төлбөр: } 2764.0 \text{ төг/м}^3 \times 0.15 \times 0.2 = 82.92 \text{ төг/м}^3$$

2764.0 төг/м³ - Засгийн газрын 2013 оны 302-р тогтоолоор Хараа голын сав газарт сав газарт газрын доорх ус ашигласан нөхцөлд экологи, эдийн засгийн суурь үнэлгээ;

15% - Засгийн газрын 2013 оны 326 дугаар тогтоолын 10-д заасан ашиг олох зориулалтаар ахуйн үйлдвэрлэл, үйлчилгээ эрхэлдэг аж ахуйн нэгж, байгууллага, иргэний ашигласан газрын доорх ус ашигласныг тооцох төлбөрийн хувь;

0.2 - Засгийн газрын 2013 оны 327 дугаар тогтоолын Хараа голын сав газарт бусад, ашиг олох зориулалтаар ахуйн үйлдвэрлэл, үйлчилгээ эрхэлдэг аж ахуйн нэгж, байгууллага, иргэний газрын доорх ус ашигласныг тооцох итгэлцүүр;

$$4,050.0 \text{ м}^3/\text{жил} \times 82.92 \text{ төг/м}^3 = 335,826.00 \text{ төг}$$

Шавхан зайлуулж байгаа усны төлбөр:

$$1 \text{ м}^3 \text{ усны нөөц ашигласны төлбөр: } 2764.0 \text{ төг/м}^3 \times 0.15 \times 1.4 = 580.44 \text{ төг/м}^3$$

- 2764.0 төг/м³ – Хараа-Ерөө голын сав газарт газрын доорх ус ашигласан нөхцөлд экологи эдийн засгийн суурь үнэлгээ
- (15%) – Засгийн газрын 2013 оны 326-р тогтоолын дагуу батлагдсан усны нөөц ашигласны төлбөрийн 7в-д заасан хувь, хэмжээ
- 1,4 – Газрын доорх ус шавхан зайлуулах нөхцөлд тооцох итгэлцүүр

$$\text{Нийт: } 357696.00 \text{ м}^3/\text{жил} \times 580.44 \text{ төг/м}^3 = 207,621,066.24 \text{ төгрөг}$$

Нийт төлбөрийн хэмжээ: 335,826.00 төг + 207,621,066.24 = 207,956,892.24 төгрөг

/Хоёр зуун долоон сая есөн зуун тавин зургаан мянга найман зуун ерэн хоёр төгрөг хорин дөрвөн мөнгө/

Төлбөр төлөлт: Усны нөөц ашигласны төлбөрийг Сэлэнгэ аймгийн төрийн сан банкны 100130000944 тоот дансанд 2025 оны 07 сарын 10-ны өдөр нийт төлбөрийн 50 хувь, 2025 оны 10 сарын 10-ны өдрийн дотор үлдэгдэл 207,956,892.24 төлбөрийг 100 хувь төлж барагдуулна.

Усны тухай хуулийн 30.1.4-д заасны дагуу ус татах шугам хоолой бүрт баталгаажуулсан тоолуурийг мэргэжлийн байгууллагаар суурилуулсан тоолуурын заалтыг сар бүр ажлын сүүлийн хоногоор сумын татвар, байгаль орчны байцаагчаар акт үйлдэн баталгаажуулан тухай бүр сав газрын захиргааны kharaaeruu22@gmail.com хаягаар тухай бүр ирүүлэн төлбөр тооцооллыг хийлгэж, усны гэрээг дүгнүүлэн ажиллах;

Засгийн газрын 2018 оны 391 тоот тогтоолоор батлагдсан "Зөвшөөрсөн хэмжээнээс илүү ашигласан усны төлбөр тооцох журмын дагуу илүү ашигласан усны төлбөрийг илүү ашигласан усны эзлэх хувийн жингээр шатлан өсгөж төлөхөөр заасныг анхаарч, жил бүрийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийн төлөвлөгөө, календарьчилсан графикийг үндэслэлтэй, үнэн зөв гаргаж байх.

Гурав. Талуудын эрх, үүрэг

3.1 Гэрээ байгуулагч талууд нь Усны тухай хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.5, 22 дугаар зүйл, 24 дүгээр зүйл, 28 дугаар зүйл, 29 дүгээр зүйл 30 дугаар зүйлийн 30.1.2, 30.2, 31 дүгээр зүйлийн 31.2, 31.1.1-д заасан зүйл заалтуудын дагуу эрх эдэлж үүрэг хүлээнэ.

Дөрөв. Бусад

4.1. Гэрээ нь талууд гарын үсэг зурж, тамга, тэмдэг, дарж баталгаажсан өдрөөс эхлэн хүчин төгөлдөр болно.

4.2. Ус ашиглуулах дүгнэлт, ус ашиглах зөвшөөрөл, хаягдал усны талаарх дүгнэлт, хаягдал ус зайлуулах зөвшөөрөл нь гэрээний салшгүй хэсэг байна.

4.3. Гэрээний биелэлтийг талууд 2025 оны 12 дугаар сарын 05-ны өдрийн дотор ус ашиглалтын тайлан болон усны нөөц ашигласны төлбөрийн мэдээг хүлээн авч гэрээний биелэлтийг дүгнэж, тэмдэглэл үйлдэнэ.

4.4. Талуудын тохиролцсоноор гэрээнд нэмэлт, өөрчлөлт оруулж болох ба бичгээр үйлдэнэ.

4.5. Гэрээг Усны тухай хуулийн 17 дугаар зүйлийн 17.1.9, 29 дүгээр зүйлийн 29.3 дахь заалтууд болон дор дурдсан үндэслэлээр хугацаанаас нь өмнө цуцална.

4.5.1. Ашиглаж байгаа усны эх үүсвэр тусгай хэрэгцээнд шилжсэн.

4.5.2. Аль нэг тал нь татан буугдсан.

4.6. Талуудын хооронд үүссэн маргааныг эвийн журмаар шийдвэрлэхийг эрхэмлэх бөгөөд эс зөвшөөрвөл холбогдох шатны шүүхээр шийдвэрлүүлнэ.

ГЭРЭЭ БАЙГУУЛСАН ТАЛУУД:

Ус ашиглуулагчийг төлөөлж:

ХЕГСГЗ-ны Гадаргын усны нөөц, судалгаа
шинжилгээ хариуцсан ахлах мэргэжилтэн
..... Г.Оюунгэрэл

ХАЯГ:

Дархан-Уул аймаг, Дархан сумын 14 баг,
Монгол банкны 3 давхарт
Хараа-Ерөө голын сав газрын захиргаа
Ажлын утас: 70373171

Ус ашиглагчийг төлөөлж:

"Сартуул орд" ХХК-ний
Байгаль орчны мэргэжилтэн
..... Б.Отгонжаргал

УБ хот Хан-уул дүүрэг 15-р хороо
Махатма Ганди-28, Галакси тауэр
1004 тоот Утас: 86190914,
Ажлын утас: 77108811

ЗАСГИЙН ГАЗРЫН
ХЭРЭГЖҮҮЛЭГЧ АГЕНТЛАГ
УСНЫ ГАЗАР

ХАЯГДАЛ УСНЫ ДҮГНЭЛТ

2025 оны 10 -р
сарын 10 -ны өдөр

Дугаар E-2509-000270

Улаанбаатар хот Утас:
265528, 265578

Нэг. Ерөнхий мэдээлэл

1.1. Иргэн, аж ахуйн нэгж байгууллага, захирлын нэр, утас факс, улсын бүртгэлийн болон регистрийн дугаар:

Оноосон нэр: Сартуул орд
Улсын бүртгэлийн дугаар:
Регистрийн дугаар: 6622844
Захирал: Өлзийбаяр
Холбоо барих дугаар: 77108811

1.2. Төслийн нэр, байршил:

Төслийн нэр: Овоот толгой
Үйлдвэрлэл үйлчилгээний зориулалт:
Байршил: Сэлэнгэ, Баянгол, 1-р баг, Хараа
Дэлгэрэнгүй хаяг: Сэлэнгэ, Баянгол, 1-р баг, Хараа, Галакси тауэр 10 давхар
1004 тоот
Харьяалагдах сав газар: Хараа голын сав газар

Хоёр. Хаягдал усны талаарх мэдээлэл

2.1. Хаягдал ус хаях цэгийн байршил, цэвэрлэгээний арга, түвшин

Хаягдал ус нийлүүлэх хэлбэр: Байгальд нийлүүлэх
Нийлүүлж буй хаягдал усны төрөл:
Нэмэлт тайлбар: Хаягдал усны хэмжээг Ус ашиглуулах дүгнэлтийг үндэслэн тооцов.

2.2. Хаягдал усны хэмжээ

Хаягдал ус нийлүүлэх байгууламж	Хүчин чадал	Хаягдал усны төрөл	Хаягдал ус хаях зайлуулах цэг	Нийлүүлэлт	Цэвэрлэгээний арга	Тайлбар
Унд ахуйн хаягдал ус	30 м3/хон	[Унд ахуйн хаягдал ус]	Бохир ус хуримтлуулах цооногт		Механик аргаар	2,435.29 м3/улирал
Технологийн хаягдал ус	4000 м3/хон	[Технологийн хаягдал ус]	Хаягдлын санд		Механик аргаар	Хүдэр боловсруулахад ашиглах усны 24%-ийг нөхөн сэлбэлтээр ашигладаг, 397280 м3 усны 24% нь 95347.2 м3 байна. Үүнээс 3-р улиралд 57332.96

Хаягдал ус нийлүүлэх байгууламж	Хүчин чадал	Хаягдал усны төрөл	Хаягдал ус хаях зайлуулах цэг	Нийлүүлэлт	Цэвэрлэгээний арга	Тайлбар
м3/улирал тооцов.						
Эргүүлэн ашиглах хаягдал ус	4000 м3/хон	[Эргүүлэн ашигласан хаягдал ус]	Хаягдлын санд		Механик аргаар	Хүдэр боловсруулахад ашиглах усны дахин ашиглах ус нь 76% -301932.8 м3 байна. Үүнээс 3-р улиралд 181554.36 м3/улирал тооцов.

2.3. Хаягдал усан дахь бохирдуулах бодисын хэмжээ, төрөл

2025 оны III-р улирал

Лабораторийн шинжилгээний дүнгээр тооцсон бохирдуулах бодисын хэмжээ

Стандарт: S_MNS4943

Шижилгээний давтамж: 0

№	Бохирдуулах бодисын төрөл	ЗДХ, (мг/л)	Хаягдал усны холимог дээж дэх бохирдуулах бодисын дундаж агууламж, (мг/л)	ЗДХ-ээс дахин хэтэрсэн агууламж	Нөхөн төлбөр тооцох шатлан өсгөх хэлбэр
---	---------------------------	-------------	---	---------------------------------	---

Жишиг хэмжээгээр тооцсон бохирдуулах бодисын хэмжээ

№	Үйл ажиллагаа	ЗДХ, (мг/л)
1	Нийгмийн үйлчилгээ болон бусад	
2	Үйлдвэрлэл	
3	Үйлчилгээ	

Зочид буудал, Жуулчны бааз, Ажилчдын тосгон 1.5

2025 оны III-р улирал

Лабораторийн шинжилгээний дүнгээр тооцсон бохирдуулах бодисын хэмжээ

Стандарт: S_MNS4943

Шижилгээний давтамж: 1

№	Бохирдуулах бодисын төрөл	ЗДХ, (мг/л)	Хаягдал усны холимог дээж дэх бохирдуулах бодисын дундаж агууламж, (мг/л)	ЗДХ-ээс дахин хэтэрсэн агууламж	Нөхөн төлбөр тооцох шатлан өсгөх хэлбэр
1	Жинлэгдэх бодис				
	Умбуур бодис	30.0	7.0	0.23	1.00
2	Органик бодис				
	Нийт азот	15.0	0.647	0.04	1.00
3	Эрдэс бодис				
	Сульфат	0.0	37.9	0.00	1.00
	Үлдэгдэл хлор	1.0	3.5	3.50	3.00
	Нийт фосфор	1.5	0.026	0.02	1.00
4	Хүнд металл				

Никель	0.2	0.003	0.02	1.00
Селен	0.02	0.001	0.05	1.00
Ванадий	0.1	0.001	0.01	1.00
Анзан /Молибден /	0.5	0.005	0.01	1.00
Стронций	2.0	0.101	0.05	1.00
5 Аюултай бохирдуулах бодис				
Уран	0.05	0.013	0.26	1.00

Жишиг хэмжээгээр тооцсон бохирдуулах бодисын хэмжээ

№	Үйл ажиллагаа	ЗДХ, (мг/л)
1	Нийгмийн үйлчилгээ болон бусад	
2	Үйлдвэрлэл	
3	Үйлчилгээ	

2025 оны III-р улирал

Лабораторийн шинжилгээний дүнгээр тооцсон бохирдуулах бодисын хэмжээ

Стандарт: S_MNS4943

Шижилгээний давтамж: 1

№	Бохирдуулах бодисын төрөл	ЗДХ, (мг/л)	Хаягдал усны холимог дээж дэх бохирдуулах бодисын дундаж агууламж, (мг/л)	ЗДХ-ээс дахин хэтэрсэн агууламж	Нөхөн төлбөр тооцох шатлан өсгөх хэлбэр
1	Жинлэгдэх бодис				
	Умбуур бодис	30.0	7.0	0.23	1.00
2	Органик бодис				
	Нийт азот	15.0	0.647	0.04	1.00
3	Эрдэс бодис				
	Сульфат	0.0	37.9	0.00	1.00
	Үлдэгдэл хлор	1.0	3.5	3.50	3.00
	Нийт фосфор	1.5	0.026	0.02	1.00
4	Хүнд металл				
	Никель	0.2	0.003	0.02	1.00
	Селен	0.02	0.001	0.05	1.00
	Ванадий	0.1	0.001	0.01	1.00
	Анзан /Молибден /	0.5	0.005	0.01	1.00
	Стронций	2.0	0.101	0.05	1.00
5	Аюултай бохирдуулах				

бодис				
Уран	0.05	0.013	0.26	1.00

Жишиг хэмжээгээр тооцсон бохирдуулах бодисын хэмжээ

№	Үйл ажиллагаа	ЗДХ, (мг/л)
1	Нийгмийн үйлчилгээ болон бусад	
2	Үйлдвэрлэл	
3	Үйлчилгээ	

Гурав. Ус бохирдуулсны төлбөрийн хэмжээ

3.1. Ус бохирдуулсны төлбөр тооцсон үндэслэл

Ус бохирдуулсны төлбөрийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1 баталсан “Ус бохирдуулсны төлбөрийн хэмжээ”, Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд, Сангийн сайдын 2021 оны А-406/226 тоот хамтарсан тушаалаар баталсан “Хаягдал усны эзлэхүүн, бохирдуулах бодисын агууламжийг үндэслэн хаягдал усан дахь бохирдуулах бодисын хэмжээг тогтоох журам, тооцоолох аргачлал”
Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын 2019 оны А/635 тоот тушаалаар баталсан “Ус бохирдуулсны нөхөн төлбөрийг шатлан өсгөх хэлбэрээр ногдуулах журам”
Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд, Барилга, хот байгуулалтын сайдын 2019 оны А-816/218 тоот хамтарсан тушаалаар баталсан “Хаягдал усанд агуулагдах бохирдуулах бодисын жишиг хэмжээ”

3.2. Ус бохирдуулсны төлбөрийн тооцоо

Огноо	Улирал	Хаягдал усны төрөл	Тооцсон хаягдал усны хэмжээ	Төлбөр, тооцоо, ₮	Чөлөөлөлт дүн, ₮	Хөнгөлөлтийн дүн, ₮	Нийт төлбөл зохих дүн, ₮
2025	III-р улирал	Үнд ахуй	2,435.29	182,646.75	0.00	0.00	182,646.75
2025	III-р улирал	Нөхөн сэлбэлтээр авсан технологийн ус	57,332.96	825,959.83	0.00	0.00	825,959.83
2025	III-р улирал	Эргүүлэн ашигласан технологийн ус	181,554.36	2,615,539.29	2,615,539.29	0.00	0.00
Нийт				3,624,145.87	2,615,539.29	0.00	1,008,606.58

Дөрөв. Тавигдах шаардлага

-Усны тухай хуулийн 17 дугаар зүйлийн 17.1.13 дахь хэсэг, 24 дүгээр зүйлийн 24.2-т заасны дагуу Хараа-Ерөө голын сав газрын захиргаатай байгуулсан “Хаягдал ус хаях, зайлуулах зөвшөөрлийн бичиг”, “Ус бохирдуулсны төлбөрийн гэрээ”-г дүгнүүлж, сунгуулах.

-Байгаль орчин, ногоон хөгжлийн сайдын 2013 оны А-156 дугаар тушаалаар баталсан “Ус ашиглалт, хэрэглээг тоолууржуулах журам”-ын 2.1.4, 3.6.1 дэх заалтын дагуу хаягдал усны шугам дээр тоолуур суурилуулах. Төвлөрсөн шугам сүлжээнд холбогдсон, тоолуургүй айл өрхийг үе шаттайгаар тоолууржуулах.

-Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд, Сангийн сайдын 2021 оны А-406/226 тоот хамтарсан тушаалаар баталсан “Хаягдал усны эзлэхүүн, бохирдуулах бодисын агууламжийг үндэслэн хаягдал усан дахь бохирдуулах бодисын хэмжээг тооцоолох аргачлал”-ын хүснэгт №2-ын 32-т заасан хаягдал усанд тодорхойлох үзүүлэлтүүдийг бүрэн шинжлүүлэх, шинжлүүлээгүй

тохиолдолд бохирдуулах бодисыг жишиг хэмжээгээр авч тооцно.

-“Хүрээлэн байгаа орчин. Усны чанар. Хаягдал ус. Ерөнхий шаардлага MNS 4943:2015” стандартын шаардлагыг хангасан хаягдал усыг байгальд нийлүүлэх, стандартаас давсан бол Усны тухай хуулийн 25 дугаар зүйлийн 25.2, Байгаль орчин, аялал жуулчлалын Сайдын 2019 оны А/635 дугаар тушаалаар баталсан “Ус бохирдуулсны нөхөн төлбөрийг шатлан өсгөх хэлбэрээр ногдуулах журам”-ын дагуу нөхөн төлбөр ногдуулна.

-Хаягдал усны дүгнэлтийг дараа оны эхний улиралд багтаан гаргуулах бөгөөд ewater.mn цахим системээр ирүүлэх;

-Улирал бүр хоёроос доошгүй хаягдал усны сорьц авч, хөндлөнгийн итгэмжлэгдсэн лабораторид шинжлүүлэн, сүүлийн сарын 15-ны дотор ирүүлэх;

-Ус бохирдуулсны төлбөрийг дараа улирлын эхний сарын 20-ны өдрийн дотор харьяалах татварын албанд төлөх;

-Усны тухай хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.5-д заасны дагуу усны мэдээллийн сан бүрдүүлэхэд шаардлагатай хаягдал ус хаях, зайлуулах зөвшөөрлийн бичиг, хаягдал усны шинжилгээний дүгнэлтүүд, төлбөр төлсөн баримтыг Усны газрын office@water.gov.mn цахим хаягаар 2025 оны 12 сарын 10-ны өдрийн дотор багтаан ирүүлнэ үү.

Боловсруулсан:

УСНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХЭЛТЭС

Боловсруулсан огноо:

Чулуунхүү

2025.10.03

Байгууллагын нэр: **Усны газар**
Газар хэлтэс: **Удирдлага**
Албан тушаал: **Даргын албан үүргийг түр орлон гүйцэтгэгч**
Овог нэр: **Зэнэмядар Батбаяр**
Зурсан огноо: **2025.10.10 10:41:24**

Огноо/Date: 2025-08-13 15:09:24

Шилжүүлгийн мэдээлэл/Transaction information

Журналын /Journal No: 22559491

Гүйлгээний дугаар /Poid: 1234360801

Системийн огноо/System Date: 2025-08-13 15:09:16

ДТ	IBAN/Дансны/Картын дугаар IBAN/Account/Card number	Нэр/Name	Дүн/Amount	Ханш/Rate
	5070707566	САРТУУЛ ОРД	4,193,970.00 MNT	1.00
КТ	Банкны дугаар/Branch No MOFUMNUB	Банкны нэр/Bank Name ТӨРИЙН САН	4,193,970.00 MNT	1.00
	IBAN/Дансны/Картын дугаар IBAN/Account/Card Number	Нэр/Name		
	MN880090 000130000944			

Гүйлгээний утга/Transaction description:

ЕВ-САРТУУЛ ОРД ХХК 6622844 2025 УСНЫ

Харилцагч танд баярлалаа./Thank you to our customers

Гүйлгээний баримтыг баталгаажуулсан/Transaction statement verified:

Салбар, тооцооны төв/Branch, sub-branch:

Гарын үсэг/Signature:

Тамра/Stamp:

_____ Он/Year (YYYY) _____ Cap/Month (MM) _____ Өдөр/Day (DD)

Шилжүүлгийн мэдээлэл/Transaction information

Журналын /Journal No: 29670954

Гүйлгээний дугаар /Poid: 0

Системийн огноо/System Date: 2025-11-11 16:08:11

ДТ	IBAN/Дансны/Картын дугаар IBAN/Account/Card number	Нэр/Name	Дүн/Amount	Ханш/Rate
	5070707566	САРТУУЛ ОРД	6,076,336.14 MNT	1.00
КТ	Банкны дугаар/Branch No MOFUMNUB	Банкны нэр/Bank Name ТӨРИЙН САН	6,076,336.14 MNT	1.00
	IBAN/Дансны/Картын дугаар IBAN/Account/Card Number	Нэр/Name		
	MN880090 000130000944			

Гүйлгээний утга/Transaction description:

ЕВ-САРТУУЛ ОРД 6622844 2025 УСНЫ ТӨЛБӨР
Харилцагч танд баярлалаа./Thank you to our customers

Гүйлгээний баримтыг баталгаажуулсан/Transaction statement verified:

Салбар, тооцооны төв/Branch, sub-branch:

Гарын үсэг/Signature:

Тамга/Stamp:

____ Он/Year (YYYY) ____ Cap/Month (MM) ____ Өдөр/Day (DD)

Огноо/Date: 2025-09-18 15:37:06

Шилжүүлгийн мэдээлэл/Transaction information

Журналын /Journal No: 27136413

Гүйлгээний дугаар /Poid: 1276043933

Системийн огноо/System Date: 2025-09-18 15:36:56

ДТ	IBAN/Дансны/Картын дугаар IBAN/Account/Card number	Нэр/Name	Дүн/Amount	Ханш/Rate
	5070707566	САРТУУЛ ОРД	4,193,969.00 MNT	1.00
КТ	Банкны дугаар/Branch No MOFUMNUB	Банкны нэр/Bank Name ТӨРИЙН САН	4,193,969.00 MNT	1.00
	IBAN/Дансны/Картын дугаар IBAN/Account/Card Number	Нэр/Name		
	MN880090 000130000944			

Гүйлгээний утга/Transaction description:

ЕВ- САРТУУЛ ОРД ХХК УСНЫ ТӨЛБӨР 2025

Харилцагч танд баярлалаа./Thank you to our customers

Гүйлгээний баримтыг баталгаажуулсан/Transaction statement verified:

Салбар, тооцооны төв/Branch, sub-branch:

Гарын үсэг/Signature:

Тамга/Stamp:

_____ Он/Year (YYYY) _____ Cap/Month (MM) _____ Өдөр/Day (DD)

“САРТУУЛ ОРД” ХХК-Д

БАЙГАЛЬ ОРЧИН, УУР АМЬСГАЛЫН
ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ЯАМ
ХАРАА-ЕРӨӨ ГОЛЫН САВ ГАЗРЫН
ЗАХИРГАА

45053 Дархан-Уул аймаг, Дархан сум,
14-р баг Монгол банкны 3-р давхарт
Утас/Факс: 7037-3171, E-mail: kharaaeruu@yahoo.com

2025.10.31 № 128
танай _____ -ны № _____ -т

Хаягдал усны гэрээ,
зөвшөөрөл хүргүүлэх тухай

Усны тухай хуулийн 24 дүгээр зүйлийн 24.2 дахь хэсэг, Ус бохирдуулсны төлбөрийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1 дэх хэсэг, Засгийн газрын 2019 оны 316 дугаар тогтоолын нэгдүгээр хавсралтаар баталсан “Ус бохирдуулсны төлбөрийн хэмжээ”, БОАЖ-ын Сайд, Сангийн Сайдын 2021 оны А-406/226 тоот хамтарсан тушаалаар баталсан “Хаягдал усны эзлэхүүн, бохирдуулах бодисын агууламжийг үндэслэн хаягдал усан дахь бохирдуулах бодисын хэмжээг тогтоох журам, тооцоолох аргачлал”, Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын 2019 оны А/635 тоот тушаалаар баталсан “Ус бохирдуулсны нөхөн төлбөрийг шатлан өсгөх хэлбэрээр ногдуулах журам” лабораторийн шинжилгээний дүнг үндэслэн Засгийн газрын хэрэгжүүлэгч агентлаг Усны газраас гаргасан Е-2509-000270, Е-2510-000035 дугаартай хаягдал усны дүгнэлт болон танай компанийн 2025 оны 10 дугаар сарын 27-ний өдрийн 01/88 тоот хүсэлтийг тус тус үндэслэн “Сартуул орд” ХХК-ийн 2024, 2025 онуудын ус бохирдуулсны төлбөрийн гэрээг хавсралтаар хүргүүлж байна.

Хувийг: Сэлэнгэ аймгийн Баянгол сумын Засаг даргын тамгын газар, аймгийн Татварын хэлтэст.

Хавсралт 4...хуудастай.

ДАРГА

Ө.АРИУНБААТАР

**ХАРАА-ЕРӨӨ ГОЛЫН
САВ ГАЗРЫН ЗАХИРГААНЫ ДАРГЫН
ТУШААЛ**

2025 оны 10 сарын 31 өдөр

Дугаар 66

Дархан

Зөвшөөрөл олгох тухай

Усны тухай хуулийн 24 дүгээр зүйлийн 24.2 дахь хэсэг, Засгийн газрын хэрэгжүүлэгч агентлаг Усны газрын 2025 оны 10 дугаар сарын 10-ний өдрийн Е-2509-000270, Е-2510-000035 тоот хаягдал усны дүгнэлтийг үндэслэн тушаах нь:

1. "Сартуул орд" ХХК-ийн (2024 оны II, III, IV, 2025 оны III) улиралд байгальд шууд нийлүүлсэн унд ахуйн зориулалтаар 6710,29 м³/жил, эргүүлэн ашигласан 573,136.76 м³/жил, технологийн ус 180,990.56 м³/жил, нийт 760,837.61 м³/жил хаягдал усанд оногдох ус бохирдуулсны төлбөрийг тооцож 2025 онд хаягдал усыг байгальд шууд нийлүүлэхийг зөвшөөрсүгэй.

2. Хаягдал усны дүгнэлтийг үндэслэн "Сартуул орд" ХХК-тай хаягдал усны төлбөрийн гэрээний биелэлтэд хяналт тавьж ажиллахыг усны чанар, экологи, төлбөрийн асуудал хариуцсан мэргэжилтэн Б.Амаржаргалд даалгасугай.

Хавсралт 3.хуудастай.

ДАРГА

Ө.АРИУНБААТАР

УС БОХИРДУУЛСНЫ ТӨЛБӨРИЙН ГЭРЭЭ

№ 09

Дархан хот

Нэг. Ерөнхий зүйл

Усны тухай хуулийн 24 дүгээр зүйлийн 24.2 дахь хэсэгт заасны дагуу Засгийн газрын хэрэгжүүлэгч агентлаг Усны газрын 2025 оны 10 сарын 10-ний өдрийн Е-2510-000035 дугаартай хаягдал усны дүгнэлт, Хараа-Ерөө голын сав газрын даргын гаргасан 2025 оны 10 сарын 31-ний өдрийн А/66 тоот хаягдал ус хаях, зайлуулах зөвшөөрлийг үндэслэн нэг талаас ус ашиглуулагчийг төлөөлж Хараа-Ерөө голын сав газрын захиргааны мэргэжилтэн Лхагвасүрэн овогтой Насанзул нөгөө талаас ус бохирдуулагчийг төлөөлж Сэлэнгэ аймаг, Баянгол сум, Хараа 1-р багт байрлах 9011821812 тоот улсын бүртгэлийн гэрчилгээ, 6622844 регистрийн дугаартай "Сартуул орд" ХХК-ийг төлөөлж байгаль орчны мэргэжилтэн Б.Отгонжаргал нар ус бохирдуулсны төлбөр, нөхөн төлбөр төлөх талаар харилцан тохиролцож энэхүү гэрээг (1) жилийн хугацаатайгаар байгуулав.

Хоёр. Гэрээний гол нөхцөл

- 2.1. Ус бохирдуулагч нь хаягдал усыг "Хүрээлэн байгаа орчин, Усны чанар, Хаягдал ус, Ерөнхий шаардлага" MNS 4943:2015 стандартын норматив шаардлагад нийцүүлэн байгальд шууд нийлүүлнэ.
- 2.2. Ус бохирдуулагч нь Усны тухай хуулийн 25 дугаар зүйлийн 25.1 дэх хэсэгт заасны дагуу хаягдал усны чанарыг энэхүү гэрээний 2.1-д заасан стандартын норматив шаардлагад нийцүүлсэн тохиолдолд ус бохирдуулсны төлбөр, стандартын норматив шаардлагад нийцүүлээгүй тохиолдолд ус бохирдуулсны нөхөн төлбөрийг хаягдал усанд агуулагдах бохирдуулах бодисын хэмжээнээс хамааран 2-5 дахин шатлан өсгөх хэлбэрээр тооцож төлнө.
- 2.3. Төлбөр төлөгч нь Ус бохирдуулсны төлбөрийн тухай хуулийн 9 дүгээр зүйлийн 9.1 дэх заалтад заасны дагуу хаягдал усан дахь бохирдуулах бодист ногдох төлбөр, нөхөн төлбөрийг дараа улирлын эхний сарын 20-ний өдрийн дотор харьяалагдах татварын албанд төлнө.
- 2.4. Ус бохирдуулагч нь дараах мэдээллийг улирал тутам Сав газрын захиргаа харьяа татварын албанд хүргүүлнэ. Үүнд:
 - 2.4.1. Хаягдал ус нийлүүлдэг хүн, хуулийн этгээдийн нэр:
 - 2.4.2. Цэвэрлэх байгууламжийн болон зөөврийн машинд нийлүүлсэн хаягдал усны хэмжээ:
 - 2.4.3. Байгальд нийлүүлсэн хаягдал усны хэмжээ:
 - 2.4.4. Хаягдал усанд байгаль орчны итгэмжлэгдсэн лабораториор хийлгэсэн шинжилгээний дүн:
 - 2.4.5. Бохирдуулах бодисын ялгарал шилжилтийн системд усны бохирдлын мэдээллийг бүртгүүлнэ:
 - 2.4.6. Ус бохирдуулсны төлбөрийн тайлан:

Гурав. Хаягдал усны талаарх мэдээлэл

- 3.1. Хаягдал ус хаях цэгийн байршил, цэвэрлэгээний арга түвшин: "Сартуул орд" ХХК нь ажилчдын унд ахуйн хэрэглээнээс гарсан хаягдал усыг байгальд нийлүүлдэг байна.
- 3.2. Хаягдал усны хэмжээ: "Сартуул орд" ХХК-ийн хаягдал усны хэмжээг усны газрын дүгнэлтээр 760,837.61 м³/жил (2024 оны III улирал, 2025 он) байхаар тооцов.

№	Бохирдуулах бодисын төрөл	ММ84946: 2015 ЗДХ (мг/л)	Холимог дээж дэх агууламж (мг/л)			ЗДХ-ээс хэтэрсэн агууламж	Нөхөн төлбөр тооцох (шатлан өсгөх)
			2024 II улирал	2024 IV улирал	2025 III улирал		
Жинлэгдэх бодис							
1	Умбуур бодис	30.0	18.2	19.4	7.0	0.23	1.00
Органик бодис							
2	Нийт азот	15.0	0.141	0.399	0.647	0.04	1.00
3	ПИЧ		1.3	3.3			
Эрдэс бодис							
4	Сульфат	0.0			37.9	0.00	1.00
5	Үлдэгдэл хлор	1.0			3.5	3.50	3.00
6	Нийт фосфор	1.5	0.06	0.038	0.026	0.02	1.00
Хүнд металл							
7	Никель	0.2			0.003	0.02	1.00
8	Селен	0.02			0.001	0.05	1.00
9	Ванадий	0.1			0.001	0.01	1.00
10	Анзан (Молибден)	0.5			0.005	0.01	1.00
11	Сторций	2.0			0.101	0.05	1.00
12	Төмөр	1.0	0.07	0.11			
Аюултай бохирдуулах бодис							
13	Уран	0.05			0.013	0.26	1.00

Дөрөв. Ус бохирдуулсны төлбөрийн хэмжээ

Ус бохирдуулсны төлбөрийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1 дэх хэсэг, Засгийн газрын 2019 оны 316 дугаар тогтоолын 1 дүгээр хавсралтаар батлагдсан “Ус бохирдуулсны төлбөрийн хэмжээ”, БОАЖ-ын сайд, Сангийн сайд нарын 2021 оны А-406/226 тоот хамтарсан тушаалаар батлагдсан “хаягдал усны эзлэхүүн, бохирдуулах бодисын жишиг хэмжээг тогтоох журам, тооцоолох аргачлал”, БОАЖ-ын сайдын 2019 оны А/635 тоот тушаалаар батлагдсан “Ус бохирдуулсны нөхөн төлбөрийг шатлан өсгөх хэлбэрээр ногдуулах журам”-ыг тус тус үндэслэн тооцоход:

Ус бохирдуулсны төлбөрийн хэмжээ: (Усны газрын дүгнэлтээр) 2024 оны 3,464,838.90 төгрөг, 2025 оны 1,008,606.58 төгрөг нийт **4,473,445.48** (Дөрвөн сая дөрвөн зуун далан гурван мянга дөрвөн зуун дөчин таван төгрөг) байна.

Тав. Төлбөр төлөлт

5.1. Төлбөр төлөгч нь Ус бохирдуулсны төлбөрийн тухай хуулийн 9 дүгээр зүйлийн 9.1 дэх хэсэгт заасны дагуу хаягдал усан дахь бохирдуулах бодист ногдох төлбөр, нөхөн төлбөрийг дараа сарын 20-ны өдрийн дотор харьяалах татварын албанд төлнө.

Зургаа. Ус ашиглуулагчийн эрх, үүрэг

- 6.1. Ус бохирдуулагчийг мэдээ, мэдээлэл, удирдлагаар хангаж, хяналт тавина.
- 6.2. Усны тухай хуулийн 17 дугаар зүйлийн 17.1.8, 24 дүгээр зүйлийн 24.2 дахь хэсэгт заасны дагуу Засгийн газрын хэрэгжүүлэгч агентлаг “Усны газар”-н хаягдал усны дүгнэлтийг үндэслэн хаягдал ус нийлүүлэх зөвшөөрөл олгож ус бохирдуулсны гэрээ байгуулан хаягдал ус хаях, зайлуулах цэг тогтооно.
- 6.3. Сав газрын захиргаа нь хаягдал усыг энэхүү гэрээний 2.1-д заасан стандарт норм норматив шаардлагад нийцүүлэн цэвэрлэсэн, дахин ашигласан ус бохирдуулагчийг төлбөрөөс хөнгөлөх, чөлөөлөх жагсаалтыг гаргана.
- 6.4. Сав газрын захиргаа нь хаягдал ус хаях, зайлуулах шаардлагыг зөрчсөн ус бохирдуулагчийн хаягдал ус хаях, зайлуулах зөвшөөрлийг цуцална.

Долоо. Ус бохирдуулагчийн эрх, үүрэг

7.1. Ус бохирдуулагч нь Сав газрын захиргаанаас мэргэжил, арга зүйн зөвлөгөө авах хаягдал ус хаях, зайлуулах цэг тогтоолгох, ногдуулсан ус бохирдуулсны төлбөр болон нөхөн төлбөрийн хэмжээг үндэслэлгүй гэж үзвэл дээд шатны байгууллагад гомдол гаргах эрхтэй.

7.2. Ус бохирдуулагч нь үйл ажиллагаандаа энэхүү гэрээг болон холбогдох хууль, дүрэм, журам, стандарт, норм норматив, ТЭЗҮ, зураг төсөл, байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг мөрдөж ажиллана.

7.3. Ус бохирдуулагч нь хаягдал усны эзлэхүүнийг тодорхойлох хэмжих хэрэгсэл / тоолуур /-г "Ус ашиглалт, хэрэглээг тоолууржуулах журам" -д заасны дагуу хаягдал усны шугамын гаргалгаан дээр суурилуулах ба суурилуулах тоолуур нь гаргалгааны шугамын голчтой адил байх бөгөөд мэдрэгчийн хийц нь хаягдал усны найрлагаас хамааран өөрчлөгдөх, эвдрэх гэмтэх зэрэг эрсдэлээс хамгаалагдсан эд ангиар хийгдсэн байх шаардлагад нийцүүлэн суурилуулна.

7.4. Ус бохирдуулсны төлбөрийг дараа улирлын эхний сарын 20-ны өдрийн дотор харьяалах татварын албанд төлөх ба хугацаанд нь төлөөгүй бол Зөрчлийн тухай хуулиар хариуцлага хүлээх нөхцөл үүсэхийг анхаарах.

7.5. Усны тухай хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.5-д заасны дагуу усны мэдээллийн сан бүрдүүлэхэд шаардагдах хаягдал усны хэмжээ, хаягдал усанд улирал тутам хийлгэсэн шинжилгээний дүн, хаягдал усыг стандарт, норм нормативд нийцүүлэн цэвэрлэж хаягдал усны төв шугамд нийлүүлэх талаар авч хэрэгжүүлсэн ажлын тайланг сав газрын захиргаанд 2024 оны 12 сарын 1-ний өдрийн дотор ирүүлсэн байна.

7.6. Засгийн газрын хэрэгжүүлэгч агентлаг Усны газрын 16 тоот хаягдал усны дүгнэлтийн дөрөвдүгээр хэсэгт заагдсан Хаягдал усанд тавигдах шаардлага цаашид авах арга хэмжээний талаарх зөвлөмжийг хэрэгжүүлж ажиллах.

Найм. Бусад

8.1. Хаягдал ус хаях, зайлуулах зөвшөөрөл нь энэхүү гэрээний салшгүй хэсэг байна.

8.2. Ус бохирдуулагч нь ус бохирдуулсны төлбөр, нөхөн төлбөрийг хугацаанд нь төлөөгүй бол Зөрчлийн тухай хуулийн дагуу хариуцлага хүлээнэ.

8.3. Энэхүү гэрээг сунгах, дуусгавар болгох, хүчингүй болгохтой холбоотой асуудлыг хоёр тал харилцан тохиролцсоныг үндсэн дээр шийдвэрлэнэ.

8.4. Энэхүү гэрээтэй холбогдон гарсан аливаа маргааныг эвийн журмаар шийдвэрлэхийг эрмэлзэх бөгөөд эс тохиролцвол иргэний журмаар шүүхээр шийдвэрлүүлнэ.

Ес. Давтагдашгүй хүчин зүйлс

9.1 Ус бохирдуулагч нь давтагдашгүй хүчин зүйл тухайлбал; /газар хөдлөлт, үер, гал түймэр, хар салхи, халдварт өвчний тархалт болон байгалийн бусад аюулт үзэгдэл, ажил хаялт гэх мэт/-ийн нөхцөл байдлын улмаас гэрээгээр хүлээсэн үүргээ биелүүлэх боломжгүй болсон тохиолдолд гэрээний хариуцлагаас / нөхөн төлбөр, торгууль / чөлөөлөгдөх үндэслэл болно.

9.2. Ус бохирдуулагч нь давтагдашгүй хүчин зүйл бий болсныг нотолно.

ГЭРЭЭ БАЙГУУЛСАН:

Ус ашиглуулагчийг төлөөлж:

Хараа-Ерөө голын сав газрын
захиргааны мэргэжилтэн

..... Л.Насанзул

Дархан-Уул аймаг, Дархан сум,
14-р баг, Монгол банкны байр,
301 тоот. Утас: 70373171

Ус бохирдуулагчийг төлөөлж:

"Сартуул орд" ХХК-ийн
Байгаль орчны мэргэжилтэн
..... Б.Отгонжаргал

Хаяг:

Улаанбаатар хот, Сүхбаатар дүүрэг,
1-р хороо, нарны зам, Цома оффис 4
давхар. Утас: 77108811, 86190914

Шилжүүлгийн мэдээлэл/Transaction information

Журналын /Journal No: 26697772

Системийн огноо/System Date: 2025-11-06 15:17:42

Дт	IBAN/Дансны/Картын дугаар IBAN/Account/Card number 5070707566	Нэр/Name САРТУУЛ ОРД	Дүн/Amount 4,473,445.48 MNT	Ханш/Rate 1.00
Кт	Банкны дугаар/Branch No 050000 IBAN/Дансны/Картын дугаар IBAN/Account/Card Number 5176120446	Банкны нэр/Bank Name ХААН БАНК Нэр/Name ТАТВАРЫН ЕРӨНХИЙ ГАЗАР	4,473,445.48 MNT	1.00

Гүйлгээний утга/Transaction description:

1251004486682; 6622844; 89094000

Харилцагч танд баярлалаа./Thank you to our customers

Гүйлгээний баримтыг баталгаажуулсан/Transaction statement verified:

Салбар, тооцооны төв/Branch, sub-branch:

Гарын үсэг/Signature:

Тамга/Stamp:

_____ Он/Year (YYYY) _____ Cap/Month (MM) _____ Өдөр/Day (DD)

Огноо/Date: 2025-12-18 14:28:55

Шилжүүлгийн мэдээлэл/Transaction information

Журналын /Journal No: 22006494

Гүйлгээний дугаар /Poid: 0

Системийн огноо/System Date: 2025-12-18 14:28:23

ДТ	IBAN/Дансны/Картын дугаар IBAN/Account/Card number	Нэр/Name	Дүн/Amount	Ханш/Rate
	5070707566	САРТУУЛ ОРД	6,108,177.00 MNT	1.00
КТ	Банкны дугаар/Branch No MOFUMNUB	Банкны нэр/Bank Name ТӨРИЙН САН	6,108,177.00 MNT	1.00
	IBAN/Дансны/Картын дугаар IBAN/Account/Card Number	Нэр/Name		
	MN880090 000130000944			

Гүйлгээний утга/Transaction description:

ЕВ-САРТУУЛ ОРД ХХК 6622844 2025 УСНЫ ТӨЛБӨР

Харилцагч танд баярлалаа./Thank you to our customers

Гүйлгээний баримтыг баталгаажуулсан/Transaction statement verified:

Салбар, тооцооны төв/Branch, sub-branch:

Гарын үсэг/Signature:

Тамга/Stamp:

_____ Он/Year (YYYY) _____ Cap/Month (MM) _____ Өдөр/Day (DD)

Хайгуулын ажил, ТЭЗҮ-г хүлээн авсан тушаал, тэмдэглэл

ҮНДЭСНИЙ ГЕОЛОГИЙН АЛБАНЫ ДАРГЫН ТУШААЛ

2022 оны 03 сарын 24 өдөр

Дугаар 4-23

Улаанбаатар хот

Нөөцийг хүлээн авч, бүртгэх тухай

Засгийн газрын агентлагийн эрх зүйн байдлын тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.4, Ашигт малтмалын тухай хуулийн 48 дугаар зүйлийн 48.4 дэх хэсэг, Эрдэс баялгийн мэргэжлийн зөвлөлийн 2022 оны 02 дугаар сарын 18-ны өдрийн ХХ-02-05 дугаар дүгнэлтийг тус тус үндэслэн ТУШААХ нь:

1. Сэлэнгэ аймгийн Баянгол сумын нутагт орших XV-021935 тоот тусгай зөвшөөрөлтэй Бага Мухарын амны дунд хэсгийн алтны шороон ордын ХШ-100-аас ХШ-108-ын хооронд 2021 онд гүйцэтгэсэн хайгуулын ажлын үр дүнгийн тайлан дахь алтны нөөцийг бодитой (В) зэрэглэлээр шлихээр 78.57 кг, химийн цэврээр 70.01 кг, боломжтой (С) зэрэглэлээр шлихээр 12.97 кг, химийн цэврээр 11.56 кг, нийт бодитой болон боломжтой (В+С) зэрэглэлээр шлихээр 91.54 кг, химийн цэврээр 81.57 кг-аар хүлээн авсугай.

2. Хүлээн авсан геологийн нөөцийг ашигт малтмалын нөөцийн Улсын нэгдсэн тоо бүртгэлд бүртгэхийг Гео-мэдээллийн төв /Ц Минжинсори/-д зөвшөөрсүгэй.

3. Сэлэнгэ аймгийн Баянгол сумын нутагт орших XV-021935 тоот тусгай зөвшөөрөлтэй Бага Мухарын амны дунд хэсгийн алтны шороон ордын ХШ-100-аас ХШ-108-ын хооронд 2021 онд гүйцэтгэсэн хайгуулын ажлын үр дүнгийн тайланг бичвэр дискийн хамт Эрдэс баялгийн мэргэжлийн зөвлөлийн хуралдааны дүгнэлт, түүний дагуу гаргасан Үндэсний Геологийн Албаны даргын шийдвэрийг хүлээн авсан өдрөөс хойш ажлын 5 өдөрт багтаан Геологийн баримтын төв архивд хүлээлгэн өгөхийг "Сартуул орд" ХХК (Н.Өлзийбаяр)-д даалгасугай.

ДАРГА

О.ЧУЛУУН

182201 138

УУЛ УУРХАЙ, ХҮНД ҮЙЛДВЭРИЙН ЯАМ
АШИГТ МАЛТМАЛ, ГАЗРЫН ТОСНЫ ГАЗАР
ЭРДЭС БАЯЛГИЙН МЭРГЭЖЛИЙН ЗӨВЛӨЛИЙН
ДҮГНЭЛТ

2022 оны 02 дугаар сарын 18

№ ХХ-04-05

Улаанбаатар хот

Сэлэнгэ аймгийн Баянгол сумын нутагт орших
Бага Мухарын амны дунд хэсгийн алтны шороон ордын
ХШ-100-аас ХШ-108-ын хооронд 2021 онд гүйцэтгэсэн
хайгуулын ажлын үр дүнгийн тайланг хэлэлцсэн тухай

Сэлэнгэ аймгийн Баянгол сумын нутагт орших Бага Мухарын амны дунд хэсгийн алтны шороон ордын ХШ-100-аас ХШ-108-ын хооронд 2021 онд гүйцэтгэсэн хайгуулын ажлын үр дүнгээр Монгол Улсын зөвлөх геологич П.Батчулуун, геологич Г.Няндааваа, геологич Н.Өлзийбаяр, Н.Дораксүрэн, А.Ганбат, Ц.Сайнзаяа, Д.Бекижан нарын боловсруулсан тайлан, уг тайлан болон ордын нөөцийн тооцоонд Монгол Улсын зөвлөх геологич Б.Жаргалсайханы хийсэн шинжлэхийн дүгнэлтийг Эрдэс баялгийн мэргэжлийн зөвлөлийн хуралдаанаар хэлэлцээд, дараах ДҮГНЭЛТ-ийг гаргаж байна. Үүнд:

1. Сэлэнгэ аймгийн Баянгол сумын нутагт орших 165,52 га талбай бүхий Овоот толгой нэртэй XV-021935 тоот хайгуулын тусгай зөвшөөрлийг 2021 оны 09 дүгээр сарын 20-ны өдрийн АМГТГ-ын ГУУКХ-ийн даргын 353 тоот шийдвэрээр “Сартуул орд” ХХК-д олгосон байна.

Тус тусгай зөвшөөрөлтэй талбай нь Улаанбаатар хотоос баруун хойш 135 км, Сэлэнгэ аймгийн төвөөс урагш 185 км, Баянгол сумын төвөөс зүүн хойш 40 км-т, Мандал сумын төвөөс баруун хойш 60 км зайд байрлана.

2. “Сартуул орд” ХХК нь 2021 онд тус талбайд хайгуулын ажил гүйцэтгэж, ордын нөөцийг бодитой болон боломжтой (В+С) зэрэглэлээр тооцоолж, нийт 244,465.9 млн.төг зарцуулжээ.

3. Тус дүүрэгт М.Энхболд нар 1990-1991 онд 1:50000-ны масштабын шилих, геохимийн гүрүүлсэн эрлийн ажил явуулж, олон тооны шилих, геохимийн сарнилын хүрээ тогтоосон байна. 1990-ээд оны эхэн үеэс алтны шороон орд илрэлүүдэд хайгуул хийх, улмаар олборлолт явуулах зорилгоор хэгийн төлөв бүхий хөндий, амнуудад улсын төслийн хөрөнгөөр болон хувь хүмүүс, пүүс, компаниуд өөрийн хөрөнгөөр ихээхэн ажлуудыг хийж, Баян гол, Нарангийн гол, Урт булагын ам, Нарангийн гол эх, Тарнат, Шар хотол, Буянт-Хар Морьт зэрэг шороон орд илрэлүүдийг олж илрүүлэн, зарим орлод олборлолтын ажил хийгдэж, ихэнх нь дууссан байдаг. Б.Пүрэвсүрэн нар 1996-1998 онд 1:50000-ны масштабын зураглалын ажил, У.Ганбалтар нар 1991 онд шороон ордын эрлийн ажлуудыг тус тус гүйцэтгэсэн байна.

4. “Сартуул орд” ХХК нь Бага Мухарын амны дунд хэсгийн алтны шороон ордын ХШ-100-аас ХШ-108-ын хооронд хайгуулын ажлаар 36 цооног буюу 1270.0 т.м өрөмдлөгийн

ажлыг УКС-22М маркийн оромдлогийн төхөөрөмжөөр "Тайхарсан майнинг" ХХК-н хийлгэж, бүгд 2967 ширхэг дээж авч угаан, минералогийн бүрэн бичигтэл алтны 3 дэвжэнд, алтны жигшлэлийг 191 дэвжэнд, сорьц тодорхойлох шинжилгээг 1 дэвжэнд "Анх-Эрдэнэ" ХХК-ийн лабораторид хийлгэсэн байна. Археологийн судалгааг ШУА-ийн Археологийн хүрээлэнгээр, ШУА-ийн палеонтологийн судалгааг Палеонтологийн хүрээлэнгээр, 62.0 га талбайд 1:2000 масштабын байр зүйн зураглалын ажил, 31 цооногуудыг байрлал, өндрийн нэгдсэн сүлжсэнд холбох ажлуудыг "Жеодетик" ХХК-н гүйцэтгүүлжээ.

5. Орд нь плейстоцен-голоцены үеийн аллюви-пролювийн үеийн хурдсанд, 1-4м дэвжийн доор оршиж байгаа ба тус ордын алт агуулсан хурдас нь урт сунасан туузан хэлбэртэй, үндсэн I давхаргаас тогтдог. Алт агуулсан давхарга нь түүн урдаас баруун хойш сунаж тогтсон, урт нь 950 м, өргөн нь 40-105 м, хөрсний дундаж зузаан дундаж 36.37 м, алт агуулсан элсний дундаж зузаан 2.33 м, дундаж агуулга 680 мг/м³, алт нь дунд ширхэгтэй алтны ангилалд хамаарах бөгөөд ихэнх алт нь сайн мөглөрсөн, ихэвчлэн хавтгай хэлбэртэй байна. Ордын алтны сорьц нь "Геологийн төв лаборатори" ТӨУТ тодорхойлсоноор 891.13.

6. Хайгуулын шугамуудын бүх л алтны дээжүүдээ хэсгэн булалгаж нийтдээ 1471.6 мг алтад шингүүрийн шинжилгээг хийлгэжээ. Шинжилгээний үр дүнгээс үзэхэд алтны нөхцөлийн 10.27% нь I ангилалд, 17.25% нь II ангилалд, 55.97% нь III ангилалд, 15.29% нь IV ангилалд, 1.22% нь V ангилалд, 0.0% нь VI ангилалд ногдох ба бүх алтны 98.78% нь -5+0.25 мм-ийн ангилалд агуулагдаж байна. Эндээс үзэх маш нарийн ширхэгтэй алт байхгүй бөгөөд ихэнх алт нь хавтгай, хумхиа хэлбэртэй бөгөөд маш багаар мөчирлөг болон бөөрөнхий хэлбэртэй, ширхэгээрээ дунд ангилалд багтаж байна.

Бага Мухарын амны дунд хэсгийн алтны шороон ордын ХШ-100-аас ХШ-108-ын хооронд 2021 онд хайгуулын ажил гүйцэтгэхдээ технологийн туршилт хийгээгүй бөгөөд ордын алт агуулагч хурдасны шинж чанар, ордын алтны шинж чанар, ширхэгдэлгүйн хэмжээ, ордын гарал үүсэл зэрэг нь зэрэгдээ орших Урт булагийн алтны шороон ордтой адил төстэй, ордын үндсэн алтны хуримтлал орших давхарга нь их гүнд буюу ордын хөрсний зузаан нь 36.7 м гүнд /34.4-38.0 м/, ордын агуулагч хурдас нь усан дотор /өрөмдлөгөөр усны түвшин 10.0 м орчмоос эхлэдэг/ оршиж байгаа зэрэг шалтгааны улмаас ордын технологийн шинж чанарыг зөргөлдөө орших Урт булаг алтны шороон ордын технологитой адилтган авсан байна.

Ордын алт агуулагч хурдас нь бул чулуугүй, алтны хуримтлал агуулагч хурдас нь хайрга, дайрга бүхий элсэрхэг хурдас бөгөөд алт агуулагч хурдсыг гравитацийн аргаар баяжуулахад 0.34%-ийн гарцтай, 92.6%-ийн металл авалттай байсан байна. Ордын элсийг скрубберт угаах төхөөрөмж болон гүн, нам дүүргэлтийн шилж, баяжуулах ширээний дамжлагаар угааж баяжуулахаар төлөвлөжээ.

7. Зохиогчид ордын нөөцийг зүсэлтийн аргаар тооцоолж, ордын геологийн тогтоц, онцлогийг үндэслэн ордыг 3-р бүлэгт хамааруулан, дараах жишиг үзүүлэлтүүдийг баримталаа. Үүнд:

- Зохын агуулга 80 мг/м³
- Ашигт давхаргын хамгийн бага зузаан 0.8 м
- Ашигт давхаргын хамгийн бага өргөн 20 м
- Ашигт давхарга дахь хоосон чулуулгийн үеийн хамгийн их зузаан 0.8 м
- Ашигт давхарга дахь хоосон чулуулгийн үеийн хамгийн их өргөн 20 м
- Үйлдвэрлэлийн бага агуулга 310 мг/м³

8. Зохиогчид ордын нөөцийн тооцоог геологийн зүсэлтийн аргаар гүйцэтгэж, нөөцийн тооцооны баталгаажуулалтыг Макромайн программаар блок модель үүсгэн Лийпфрот программ ашиглаж имплицит аргаар гүйцэтгэжээ.

Бага Мухарын амны дунд хэсгийн ХШ-100-аас ХШ-108-ын хооронд орших алтны шороон ордын нөөцийг бодитой (В) зэрэглэлээр шилхээр 78.57 кг, химийн цэврээр 70.01 кг, боломжтой (С) зэрэглэлээр шилхээр 12.97 кг, химийн цэврээр 11.56 кг, нийт бодитой болон боломжтой (В+С) зэрэглэлээр шилхээр 91.54 кг, химийн цэврээр 81.57 кг-аар тооцоолжээ.

Шинжээч тайлан болон дээрх нөөцийн тооцоонд хяналтын тооцоо хийж ордын нөөцийг зохиогчийн тооцоолсон хувилбараар хүлээж авахыг Эрдэс баялгийн мэргэжлийн зөвлөлийн гишүүдэд санал болгосон ба ЭБМЗ-ийн хуралдаанаар хэлэлцэж, засварлуулан бүх гишүүдийн саналаар ордын нөөцийг шинжээчийн санал болгосон зохиогчийн тооцоолсон хувилбараар хүлээн авч, ашигт малтмалын нөөцийн Улсын нэгдсэн тоо бүртгэлд бүртгэх нь зүйтэй гэж үзэв.

9. Бага Мухарын амны алтны шороон орд нь 36,0 м-ээс доош гүнд орших бөгөөд гүний усны түвшин нь 10,0 м-ээс эхэлдэг. Өөрөөр хэлбэл тус орд нь устай нөхцөлд орших ба гидрогеологийн судалгаагаар ил уурхайд шүүрэлтээр орж ирэх ус нь $1154 \text{ м}^3/\text{хоног}$ хэмжээтэй болохыг тооцоолжээ. Үйлдвэрлэлийн усны хэрэгцээг гүний худаг болон ил уурхайд шүүрэлтээр орж ирэх усыг ашиглах байдлаар, ундны усны хэрэгцээг гүний худгаар хангана гэж төлөвлөжээ.

10. Ордыг ашиглах техник эдийн засгийн урьдчилсан тооцоонд ордыг ил аргаар, авто тээвэртэй, гадаад болон дотоод овоолготой ашиглалтын системээр ашиглана. Уурхайн төслийг хэрэгжүүлэхэд нийт 3,357.2 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалт хийж, 1 жилийн хугацаанд нийт $142,209.0 \text{ м}^3$ элс олборлон боловсруулж, 73.95 кг алт ялган 12,197.5 сая төгрөгийн борлуулалт хийн, 10,817.7 сая төгрөгийн зардалтайгаар үйл ажиллагаа явуулж, 492.8 сая төгрөгийн ашгийн татвар төлж, татварын дараах байдлаар 887.0 сая төгрөгийн ашигтай ажиллагаа тооцоолжээ. Төсөлд нийт 1,188.0 сая төгрөгийн ҮХЭ-ийн тооцогдсон бөгөөд үйл ажиллагааны цээр мөнгөн урсгал 2,075.0 сая төгрөг, дискаунтын нормыг татварын дараах эрсдэлийг шингээсэн татварын дараах дискаунтын норм 10%-иар авч төслийн өнөөгийн үнэ цэнэ (NPV)-ийг тооцоход 467.9 сая төгрөг, дотоод өгөөжийн норм (IRR) 16.73%, хөрөнгө оруулалтаа нөхөх хугацаа 1 жил хэмээн тооцсон байна.

11. Цаашид хорс хуулалт ихтэй, алтны дундаж агуулга багатай тул хяналтын ажил хийж байх, ордын эдийн засгийн тооцоог зах зээлийн судалгаан дээр үндэслэлтэй бодитой хийж эрсдэлээ сэргийлж ажиллах, байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээ болон ордыг ашиглах ТЭЗҮ-ийг эрх бүхий хуулийн этгээдээр хийлгэх, холбогдох хууль тогтоомж, ялангуяа "Ашигт малтмалын тухай" хууль түүнийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдон гарсан заавар журмуудыг мөрдөж ажиллахыг тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчид анхааруулахаар тогтов.

Нөөцийн тооцоонд хийсэн шинжээчийн дүгнэлт, зөвлөлийн гишүүдийн саналыг үндэслэн Эрдэс баялгийн мэргэжлийн зөвлөлийн хуралдаанаас Ашигт малтмалын тухай хуулийн 48 дугаар зүйлийн 48.3, 48.4, Газрын хэвлийн тухай хуулийн 45 дугаар зүйлийн 45.1, 45.3 дэх хэсгүүд болон энэ дүгнэлт, холбогдох хуулийн заалтуудыг тус тус үндэслэн даргах шийдвэр гаргахыг Үндэсний геологийн албаны даргад уламжлалтаар шийдвэрлэв. Үүнэ.

Нэг, "Сэлэнгэ аймгийн Баянгол сумын нутагт орших Бага Мухарын амны дунд хэсгийн алтны шороон ордын ХШ-100-аас ХШ-108-ын хооронд 2021 онд гүйцэтгэсэн хайгуулын

ажлын үр дүнгийн тайлан" (Ордын нөөц 2022 оны 01 дүгээр сарын 15-ны өдрийн байдлаар) алхь алтны нөөцийг бодитой (В) зэрэглэлээр шилжээр 78.57 кг, химийн цэврээр 70.01 кг, боломжтой (С) зэрэглэлээр шилжээр 12.97 кг, химийн цэврээр 11.56 кг, нийт бодитой болон боломжтой (В+С) зэрэглэлээр шилжээр 91.54 кг, химийн цэврээр 81.57 кг-аар энэхүү дүгнэлтийн хавсралт хүснэгт №1-ийн дагуу хүлээн авах.

Хоёр. Хуралдааны энэхүү дүгнэлтийн дагуу хүлээн авсан алтны нөөцийг ашигт малтмалын нөөцийн Улсын нэгдсэн тоо бүртгэлд бүртгэхийг УГА-ны Гео-мэдээллийн төв (Ц.Минжинсор)-д зөвшөөрөх.

Гурав. Энэхүү дүгнэлтийн 10 дугаар заалтыг цаашдын үйл ажиллагаандаа хэрэгжүүлж ажиллахыг "Сартуул орд" ХХК (Н.Өлзийбаяр)-д анхваруулах.

Дөрөв. Хайгуулын ажлын үр дүнгийн тайлан, хэргийн судалгааны анхдагч материал, тайлангийн бичлэрийн дискийн хамт ЭБМЗ-ийн хуралдааны энэхүү дүгнэлт, түүний дагуу гаргасан УГА-ны даргын шийдвэрийг хүлээн авсан өдрөөс хойш ажлын 5 өдөрт багтаан, Геологийн баримтын төв архиват хүлээлгэн өгөхийг "Сартуул орд" ХХК (Н.Өлзийбаяр)-д даалгах.

Тав. "Сэлэнгэ аймгийн Баянгол сумын нутагт орших Бага Мухарын амны дунд хэсгийн алтны шороон ордын ХШ-100-аас ХШ-108-ын хооронд 2021 онд түйцэтгэсэн хайгуулын ажлын үр дүнгийн тайлан" боловсруулалт, түүний бүх төрлийн дэжлэлтийг Монгол Улсын зөвлөх геологич П.Батчулуун, Монгол Улсын мэргэжсэн геологич Г.Нямдаваа, геологич Н.Өлзийбаяр, Н.Доржсүрэн, А.Ганбат, Ц.Сайнзаяа, Д.Бекнжан нар, өрөмдлөгийн ажлыг "Тайхаржын майнинг" ХХК, гидрогеологийн судалгааны ажлыг "Сангидро Консалтинг" ХХК, байр зүйн зураглалын ажлыг "Жеодетик" ХХК, лабораторийн шинжилгээний ажлын үр дүнг "Геологийн төв лаборатори" ТӨҮГ, "Анх-Эрдэнэ" ХХК тус тус хариуцах, тайлан, түүн дэх ордын нөөцийн тооцоонд гаргасан шинжлэхийн дүгнэлтийг Монгол Улсын зөвлөх геологич Б.Жаргалсайхан, хайгуулын ажлын үнэн бодит байдлыг "Сартуул орд" ХХК тус тус хариуцах.

ТАНИЛЦСАН:

ЭБМЗ-ИЙН ДАРГА

Б.ХАБЭГЗАЯА

ХУРАЛДААНЫГ УДИРДСАН:

ЭБМЗ-ИЙН САЛБАР

ХУРАЛДААНЫ ДАРГА

А.ДЭЛГЭРСАЙХАН

БОЛОВСРУУЛСАН:

НАРИЙН БИЧГИЙН

ДАРГА

Б.МОНХ-ЭРДЭНЭ

ЭБМЗ-ийн оны дугаар сарын 18-ны өдрийн хуралдааны
 ХТ-01-05 дүгээр дүгээлтийн хавсралт

Бага Мухарын амны дунд хэсгийн алтны шороон ордын
 (ХШ-100-аас ХШ-108-ын хооронд) нөөцийн тооцооны нэгдсэн хүснэгт
 (Ордын нөөц 2022 оны 01 дүгээр сарын 15-ны өдрийн байдлаар)
 Тусгай зөвшөөрлийн дугаар XV-021935

Хүснэгт №1

Д.д	Блокын дугаар	Зузаан, м		Дуудаж агуулга, мг/м ³	Талбайн хэмжээ, мян.м ²	Эзэлхүүн, мян.м ³		Металлын нөөц, кг	
		Хөрс	Элс			Хөрс	Элс	Шлих	Хими цэвэр
1	1С	36.48	3.44	318	6.997	255.251	24.070	7.648	6.816
2	2В	36.80	2.80	478	15.790	581.072	44.212	21.119	18.820
3	3В	36.80	2.31	688	16.520	607.936	38.180	26.249	23.392
4	4В	36.93	2.18	672	16.210	598.689	35.302	23.724	21.141
5	5В	36.60	1.73	907	4.756	174.070	8.244	7.479	6.665
6	6С	34.80	1.80	1,109	2.667	92.812	4.801	5.324	4.744
Бодитой (В) ээрэглэлээр нөөц		36.82	2.36	680	53.276	1,961.767	125.937	78.57	70.01
Боломжтой (С) ээрэглэлээр нөөц		36.02	2.99	449	9.664	348.062	28.870	12.97	11.56
Нийт (В+С) нөөц		36.70	2.46	637	62.940	2,309.829	154.807	91.54	81.57

ГОЛОМТ БАНК

АЛТ, ҮНЭТ МЕТАЛЫН АРИЛЖААНЫ ХЭЛЦЭЛ

Огноо: 10/6/2025

Ханшийн мэдээлэл

ОУЗЗУна - ам.долларуунц: 3,885.70
Алт: 47.61
МБ-ны ам.доллогоройн албан ханш: 3,594.00
МБ-ны үнэт метал худалдан авах ханш: 448,760.89
Алт: 5,269.65
Нэмэгдэл: -

1.1. Худалдан авагч тал: Голomt Банк
1.2. Худалдагч тал: Сартуул орд ХХК
1.3. Ордого хүлээн авах банк: Голomt
1.4. Регистр: 8622844
1.5. Утас: 0
1.6. Татвар: АМНАТ
Алт: 5.0%
Мөнгө: 0.0%
5.0%

2.0 АМНАТ төлсөн хуулийн этгээд: РД: 8622844
ТЗД МВ-022116
Аймаг Сэлэнгэ
Сум Бангол
Овоот толгой Орд

1.7. Алт, мөнгөний тооцоо:		Төв БТ-н харилцааны үнэмжлэг /алт/:		Харилцагчид олгох дүн	
Дд	Гулдамйн дугаар	Бохир жин /грамм/	Алтын сорьц	Мөнгөний сорьц	АМНАТ
1	34	3,044.10	904.62	91.00	61,928,511.54
2					-
3					-
4					-
5					-
6					-
7					-
8					-
9					-
10					-
Нийт		3,044.10			61,928,511.54

1.8. Төлбөр, тооцоо: Дт 110 010 0100 1,237,111,907.64
Кт 116 511 7377 61,928,511.54
Кт 301 516 3406 1,175,183,396.10

Алт 1,235,653,584.70
Мөнгө 1,458,322.94

72,916.15

ТТД
Голomt Банк дахь Сартуул орд ХХК-ийн төрөлийн дансанд
Голomt Банкнаас алт, мөнгөний үнэ шилжүүлэв.

ГОЛОМТ БАНКЫГ ТӨЛӨӨЛЖ:

Төв БТ-н харилцааны үнэмжлэг /алт/:

ХУДАЛДАГЧИЙГ ТӨЛӨӨЛЖ:

Сартуул орд ХХК

Тусгай зөвшөөрлийн
дугаар

АЛТ, ҮНЭТ МЕТАЛЫН АРИЛЖААНЫ ХЭЛЦЭЛ

Огноо: 8/6/2025

№ 1331

Ханшийн мэдээлэл

ОУЗЗҮнэ - ам.доллар/унц: 3,375.30

Алт: 37.35

Мөнгө: 3,589.11

МБ-ны ам.долл/төгрөгийн албан ханш: 389,253.74

Алт: 4,079.13

Мөнгө: 4,079.13

Нэмэгдэл: -

Ханшийн мэдээлэл

ОУЗЗҮнэ - ам.доллар/унц: 3,375.30

Алт: 37.35

Мөнгө: 3,589.11

МБ-ны ам.долл/төгрөгийн албан ханш: 389,253.74

Алт: 4,079.13

Мөнгө: 4,079.13

Нэмэгдэл: -

Дүд		Гудамжин дугаар	Бохир жин /грамм/	Алтын сорьц	Мөнгөний сорьц	Алтын цэвэр жин	Трой Унц	Мөнгөний цэвэр жин	Нийт төлбөр	МОН татвар	АМНАТ	Харилцагчид олгох дүн	дээрхээр
1	28	4,950.40	913.81	82.00	4,523.27	-	145.43	405.53	1,762,353,974.12	49,626.29	88,167,325.00	1,674,186,649.12	
2							-	-	-	-	-	-	
3							-	-	-	-	-	-	
4							-	-	-	-	-	-	
5							-	-	-	-	-	-	
6							-	-	-	-	-	-	
7							-	-	-	-	-	-	
8							-	-	-	-	-	-	
9							-	-	-	-	-	-	
10							-	-	-	-	-	-	
Нийт		4,950.40		4,523.27			145.43	405.53	1,762,353,974.120	49,626.288	88,167,325.00	1,674,186,649.12	

1.8. Төлбөр, тооцоо:

Дт 110 010 0100

Кт 116 511 7377

Кт 301 516 3406

Алт 1,762,353,974.12

Мөнгө 88,167,325.00

Нийт 1,762,353,974.12

Алт 1,760,699,764.53

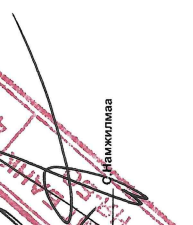
Мөнгө 1,654,209.59

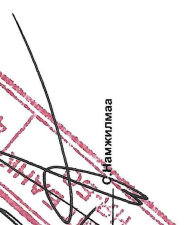
Нийт 1,760,699,764.53

Алт 88,034,988.23

Мөнгө 82,710.48

Нийт 88,034,988.23

Төв БТ-н харилцааны менежер /алт/ :

Төв БТ-н харилцааны менежер /алт/ :

ХУДАЛДАГЧИЙГ ТӨЛӨӨЛЖ:

Сартуул орд ХХК

Тусгай зөвшөөрлийн дугаар

АЛТ, ҮНЭТ МЕТАЛЫН АРИЛЖААНЫ ХЭЛЦЭЛ

Огноо: 8/14/2025 № 1354

1.1. Худалдан авагч тал: Голомт банк
1.2. Худалдагч тал: Сартуул орд ХХК
1.3. Орлого хүлээн авах банк: Хаан
1.4. Регистр: 6622844
1.5. Утас: 0
1.6. Татвар: 0
АМНАТ: 0
Алт: 0.0%
Мөнгө: 3.0%

2.0 АМНАТ төлсөн хуулийн этгээд: РД: 6622844 Сартуул орд ХХК ТЗД MV-022116

1.7. Алт, мөнгөний тооцоо: Орд Овоот толгой Сум Баянгол

Д/д	Гулдамын дугаар	Бохир жин (грамм)	Алтын сорьц	Мөнгөний сорьц	Алтын цэвэр жин	Трой унц	Мөнгөний цэвэр жин	Нийт төлбөр	МӨН татвар	АМНАТ	Харилцагчид олгох дүн
1	29	3,817.30	919.56	77.00	3,509.89	112.65	283.64	1,364,073,683.78	37,237.19	68,240,921.38	1,295,832,762.40
2	30	2,527.30	920.74	75.00	2,326.75	74.81	189.36	904,238,120.03	24,013.20	45,235,969.20	859,003,150.83
3											
4											
5											
6											
7											
8											
9											
10											
Нийт		6,344.60				187.65	483.00	2,268,312,803.810	61,250.39	113,476,890.58	2,154,835,913.23

1.8. Төлбөр, тооцоо: Дт 110 010 0100 2,268,312,803.81 Алт
Кт 116 511 7377 113,476,890.58 Мөнгө
Кт 507 070 7566 0

ТТД
Харилцагчид олгох дүн
Сартуул орд ХХК-ийн төлөлийн дансанд
Голомт банкнаас алт, мөнгөний үнэ шилжүүлэв.

ГОЛОМТ БАНКЫГ ТӨЛӨӨЛЖ:

Төв БТ-н харилцааны менежер /орлогч/

С.Нямжилмаа

ХУДАЛДАГЧИЙГ ТӨЛӨӨЛЖ:

Сартуул орд ХХК

Тусгай зөвшөөрлийн
дугаар

АЛТ, ҮНЭТ МЕТАЛЫН АРИЛЖААНЫ ХЭЛЦЭЛ

Огноо: 9/17/2025

№ 42

Ханшийн мэдээлэл

1.1. Хуудсанд авалч тал:
1.2. Хуудсанд тал:
1.3. Орлого хүлээн авах банк:
1.4. Регистр:
1.5. Утас:
1.6. Татвар:
Алт:
Мөнгө:

Голомт банк
Сэрүүл орд ХХК
Голомт
6822844
0

АМНАТ
Алт:
Мөнгө:

ӨН татвар
0.0%
4.0%

ОУЗЗУна - ам.долларуунц:
Алт:
Мөнгө:
МБ-ны ам.доллогергийн албан ханш:
МБ-ны үнэт метал худалдан авах ханш:
Алт:
Мөнгө:
Нэмэгдэл:

3,695.40
42.69
3,593.79
426,746.63
4,701.45
-

2.0 АМНАТ төлсөн хуулийн этгээл:

Сэрүүл орд ХХК
РД 6822844

Тэд
МВ-022116

Сум
Баянгол

Орд
Овоот толгой

1.7. Алт, мөнгөний тооцоо:

1.7 дүг. мөнгөний тооцоо:											
Д/д	Гулдайндугаар	Бохир жин /грамм/	Алтын сорьц	Мөнгөний сорьц	Алтын цэвэр жин	Трой Унц	Мөнгөний цэвэр жин	Нийт төлбөр	МОН татвар	АМНАТ	Харилцагчид олгох дүн
1	31	4,635.00	920.01	75.00	4,263.82	137.08	347.28	1,821,203,535.49	65,308.78	91,125,485.56	1,730,078,049.93
2	32	1,351.90	919.84	70.00	1,243.41	39.98	102.64	531,103,584.04	19,302.27	26,574,481.47	504,529,102.57
3											
4											
5											
6											
7											
8											
9											
10	Нийт	5,986.90			5,507.23	177.06	449.92	2,352,307,119.530	84,611.055	117,699,967.04	2,234,607,152.49

1.8. Төлбөр, тооцоо:

Дт 110 010 0100
Кт 116 511 7377
Кт 301 516 3406

Алт
Мөнгө

2,350,191,843.13
105,763.82

84,611.06

2,352,307,119.53
117,699,967.04
2,234,607,152.49

ТТД
Голомт банк дахь Сэрүүл орд ХХК-ийн төрлийн дансанд
Голомт Банкаас алт, мөнгөний үнэ шитхүүлэв.

ГОЛОМТ БАНКЫГ ТӨЛӨӨЛЖ:

ХУДАЛДАГЧИЙГ ТӨЛӨӨЛЖ:

Төв БТ-н харилцааны менежер /агт/:

Сэрүүл орд ХХК

Тусгай зөвшөөрлийн
дугаар

АЛТ, ҮНЭТ МЕТАЛЫН АРИЛЖААНЫ ХЭЛЦЭЛ

1.1. Хуудсан авагч тал:
1.2. Хуудсагч тал:
1.3. Орлого хүлээн авах банк:
1.4. Регистр:
1.5. Утас:
1.6. Татвар:
Алт:
Мөнгө:

№ 1526

Огноо: 10/8/2025

Ханшийн мэдээлэл

ОУЗЗҮнэ - ам.долларуунц:
Алт: 3,979.00
Мөнгө: 48.45
МБ-ны ам.долл/төгрөгийн албан ханш: 3,592.82
МБ-ны үнэт металл худалдан авах ханш:
Алт: 459,390.81
Мөнгө: 5,365.53
Нэмэгдэл:

2.0 АМНАТ төлсөн хуулийн этгээд:
1.7. Алт, мөнгөний тооцоо:
ТЭД
МВ-422116
Аймаг
Сэлэнгэ
Ом
Баянгол
Орд
Овоот толгой

Д/д	Гулдмайдуувар	Бохир жин/грамм	Алтын сорьц	Алтын цэвэр жин	Трой Унц	Мөнгөний цэвэр жин	Нийт төлбөр	МӨН татвар	АМНАТ	Харилцагчид олгох дүн
1	33	4,284.80	900.05	3,856.15	123.98	410.93	1,773,683,957.99	110,242.86	88,794,440.76	1,684,889,517.23
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										
Нийт		4,284.80		3,856.15	123.98	410.93	1,773,683,957.99	110,242.86	88,794,440.76	1,684,889,517.23

1.8. Төлбөр, тооцоо:
Дт 110 010 0100
Кт 116 511 7377
Кт 301 516 3406
Алт 1,773,683,957.99
Мөнгө 110,242.86
ТТД 0
Голомт Банк дахь Сартуул орд ХХК-ийн төгрөгийн дансанд
Голомт Банкаас алт, мөнгөний үнэ шилжүүлээ.

ГОЛОМТ БАНКЫГ ТӨЛӨӨЛЖ:

Төв БТ-н харилцааны менежер /алт/

ХУДАЛДАГЧИЙГ ТӨЛӨӨЛЖ:

Сартуул орд ХХК

Тусгай зөвшөөрлийн
дугаар

Аж ахуйн нэгжийн нэр:
Тусгай зөвшөөрлийн дугаар:

Сартуул орд
MV-022116

Тайлангийн он:
Ашигт малтмалын төрөл:

2024
Алт

Нөөцийн зэрэг	Хэсэгшил болон давхраас	Хүдрийн биет болон блокын дугаар	Ашиглатын тусгай зөвшөөрлийн дугаар	Ашигт малтмалын нэр	Хэмжих нэгж		Анхны батлагдсан нөөц (Ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн хүрээнд хамаарч байгаа нөөц)		2024.01.01-ний оны эхэн дэх нөөц		2024 онд авсан		2024 оны олборлолтын хаягдал		2024 оны олборлолтын үеийн бохирдол		2024 онд баяжуулалт, боловсруулалтын хаягдал		Олборлолтын үед 2024 онд нэмэгдсэн		Олборлолтын үед 2024 онд хасагдсан		Техникийн хилийн өөрчлөлтөөс 2024 онд нэмэгдсэн		Техникийн хилийн өөрчлөлтөөс 2024 онд хасагдсан		2025.01.01-ний оны эцсийн үлдэгдэл нөөц	
					Хүдэр (элс)	Металл (эрдэс)	Хүдэр (элс)	Металл (эрдэс)	Хүдэр (элс)	Металл (эрдэс)	Хүдэр (элс)	Металл (эрдэс)	Хүдэр (элс)	Металл (эрдэс)	Хүдэр (элс)	Металл (эрдэс)	Хүдэр (элс)	Металл (эрдэс)	Хүдэр (элс)	Металл (эрдэс)	Хүдэр (элс)	Металл (эрдэс)	Хүдэр (элс)	Металл (эрдэс)	Хүдэр (элс)	Металл (эрдэс)	Хүдэр (элс)	Металл (эрдэс)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29
C	1 C1	1 1	22116	1 Алт (Au)	мян.м3	кг	24.10	6.82	24.10	6.82																24.10	6.82	
B	1 B2	1 2	22116	1 Алт (Au)	мян.м3	кг	44.20	18.82	44.21	18.82																44.21	18.82	
B	1 B3	1 3	22116	1 Алт (Au)	мян.м3	кг	38.20	23.39	17.48	3.61																17.48	3.61	
B	1 B4	1 4	22116	1 Алт (Au)	мян.м3	кг	35.30	21.14	17.63	10.45	21.64	12.83			2.00	0.43		1.15	3.58	3.53						0.00	0.00	
B	1 B5	1 5	22116	1 Алт (Au)	мян.м3	кг	8.20	6.67	8.20	6.67	11.89	8.12			2.00	0.24		0.73	3.45	2.18						0.00	0.00	
C	1 C6	1 6	22116	1 Алт (Au)	мян.м3	кг	4.80	4.74	4.80	4.74	1.20	1.22			77.00	0.92		0.13								4.52	3.39	
Нийт А					мян.м3		0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0	0.00	0.00	0.00	0	0	0	0	0.00	0	0.00	0.00
Нийт В					мян.м3		125.90	70.02	87.52	39.55	33.53	20.95	0.00	0.00	4.00	0.67	0	1.88	7.03	5.71	0	0	0	0	0.00	0	61.69	22.43
Нийт С					мян.м3		28.90	11.56	28.90	11.56	1.20	1.22	0.00	0.00	77.00	0.92	0	0.13	0.00	0.00	0	0	0	0	0.00	0	28.62	10.21
Балансын нөөц /A+B+C/					мян.м3		154.80	81.58	116.42	51.11	34.73	22.17	0.00	0.00	81.00	1.59	0	2.01	7.03	5.71	0	0	0	0	0.00	0	90.31	32.64
	1	1		1	мян.м3	---																				0.00	0.00	
Нийт А					мян.м3		0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0	0.00	0.00	0.00	0	0	0	0	0.00	0	0.00	0.00
Нийт В					мян.м3		0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0	0.00	0.00	0.00	0	0	0	0	0.00	0	0.00	0.00
Нийт С					мян.м3		0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0	0.00	0.00	0.00	0	0	0	0	0.00	0	0.00	0.00
Балансын бус нөөц /A+B+C/					мян.м3		0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0	0.00	0.00	0.00	0	0	0	0	0.00	0	0.00	0.00
Хүдрийн (элс) овоолго				1	мян.м3	---																				0.00	0.00	
Ядуу агуулгатай хүдрийн (элс) овоолго				1	мян.м3	---																				0.00	0.00	
Хөрсний овоолго	B3 B4 B5 C6	3 4 5 6	22116	1	мян.м3	---			245.80										786.46		786.457					245.80	0.00	
Тайлбар															С6-Блок дээр технологийн алдаа гаргаж хэт бохирдуулсан байна.			2021 оны өрөмдлөг ус ихтэй байсан бөгөөд үүний улмаас алтаа барьж чадаагүй мөн элсний зузааныг өрөмлөгөөр бодитой гаргаагүй болох нь батлагдаж										
																2021 оны өрөмдлөг ус ихтэй байсан бөгөөд үүний улмаас алтаа барьж чадаагүй мөн элсний зузааныг өрөмлөгөөр бодитой гаргаагүй болох нь батлагдаж												

Нөөцийн зэрэг	Хэсэгшил болон давхраас	Хүдрийн биет болон блокын дугаар	Ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн дугаар	Ашигт малтмалын нэр	Хэмжих нэгж		Анхны батлагдсан нөөц (Ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн хүрээнд хамаарч байгаа нөөц)	2024.01.01-ний оны эхэн дэх нөөц		2024 онд авсан		2024 оны олборлолтын хаягдал		2024 оны олборлолтын үеийн бохирдол		2024 онд баяжуулалт, боловсруулалтын хаягдал		Олборлолтын үед 2024 онд нэмэгдсэн		Олборлолтын үед 2024 онд хасагдсан		Техникийн хилийн өөрчлөлтөөс 2024 онд нэмэгдсэн		Техникийн хилийн өөрчлөлтөөс 2024 онд хасагдсан		2025.01.01-ний оны эцсийн үлдэгдэл нөөц	
					Хүдэр (элс)	Металл (эрдэс)	Хүдэр (элс)	Металл (эрдэс)	Хүдэр (элс)	Металл (эрдэс)	Хүдэр (элс)	Металл (эрдэс)	Хүдэр (элс)	Металл (эрдэс)	Хүдэр (элс)	Металл (эрдэс)	Хүдэр (элс)	Металл (эрдэс)	Хүдэр (элс)	Металл (эрдэс)	Хүдэр (элс)	Металл (эрдэс)	Хүдэр (элс)	Металл (эрдэс)	Хүдэр (элс)	Металл (эрдэс)	Хүдэр (элс)
																		байна.	байна.								

Үзүүлэлт гаргасан:

Ерөнхий инженер: Ч.Ялалт

Геологич: Ч.Ялалт

Ашиглалтын инженер: Б.Төмөр

Хүлээн авсан:

Мэргэжилтэн: